

Nationaal Archief
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Nummer Toegang: 2.05.81

**Inventaris van persoonlijke archieven van enige
bewindslieden van het Ministerie van Buitenlandse
Zaken, 1952-1998**

Versie: 02-11-2021

Centrale Archief Selectiedienst

Nationaal Archief, Den Haag 2010

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	7
Openbaarheidsbeperkingen.....	7
Beperkingen aan het gebruik.....	7
Materiële beperkingen.....	7
Aanvraaginstructie.....	7
Citeerinstructie.....	7
Archiefvorming.....	8
Geschiedenis van de archiefvormer.....	8
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Ordening van het archief.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
01 MR. J.W. BEYEN, MINISTER, 1952-1956.....	11
02 MR. L.J. BRINKHORST, STAATSSECRETARIS, 1973-1977.....	15
03 MR. H. VAN DEN BROEK.....	18
03.1 Kamerlid, 1977-1981.....	21
03.2 Staatssecretaris, 1981-1982.....	22
03.3 Minister, 1982-1993.....	22
03.3.1 Stukken van algemene aard.....	22
03.3.2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	28
03.3.2.1 Algemene Zaken.....	28
03.3.2.2 Taken.....	29
03.3.2.2.1 Kabinet en protocol.....	29
03.3.2.2.2 Financiële zaken.....	31
03.3.2.2.3 Europese samenwerking.....	31
03.3.2.2.4 Internationale samenwerking.....	33
03.3.2.2.5 Politieke zaken.....	34
03.3.2.2.6 Voorlichting.....	37
03.3.2.2.7 Overige buitenlandse zaken.....	37
03.3.2.2.8 Ministerraad.....	38
03.3.2.2.9 Overige aangelegenheden waarbij de minister ambtshalve is betrokken.....	38
03.4 Gedeponeerde archieven.....	39
03.4.1 Particulier Secretaris.....	39
03.4.2 Secretariaatsarchief.....	40
04 DHR. P. DANKERT, STAATSSECRETARIS, 1989-1994.....	43
05 DR. W.F. VAN EEKELN, STAATSSECRETARIS, 1982-1986.....	47
06 DR. P.H. KOOIJMANS.....	49
06.1 Staatssecretaris, 1973-1977.....	52
06.2 Minister, 1993-1994.....	53
07 DRS. P.R.H.M. VAN DER LINDEN, STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN, 1986-1988.....	56
08 DRS. D.F. VAN DER MEI.....	59
08.1 Staatssecretaris, 1977-1981.....	61
08.2 Kamerlid, 1981-1984.....	62
09 MR. M. PATIJN, STAATSSECRETARIS, 1994-1998.....	63
09.1 Gedeponneerd archief.....	70
09.1.1 Particulier Secretaris.....	70
10 DRS. J.P. PRONK, MINISTER VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING.....	71
10.1 Periode 1973-1977.....	73
10.2 Periode 1989-1998.....	74

10.2.1 Stukken van algemene aard.....	74
10.2.2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	78
10.2.2.1 Organisatie.....	78
10.2.2.2 Taken.....	79
10.2.2.2.1 Internationale betrekkingen.....	79
10.2.2.2.2 Deelname aan verschillende programma's.....	79
10.2.2.2.3 Ontwikkelingsamenwerking in verschillende landen.....	80
10.2.2.2.3.1 Indonesië.....	80
10.2.2.2.3.2 Suriname en de Antillen.....	81
10.2.2.2.3.3 Overige landen.....	81
10.2.2.2.4 Overige aangelegenheden.....	81
10.3 Gedeponneerd archief.....	84
10.3.1 Particulier Secretaris.....	84

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Buitenlandse Zaken: Bewindslieden

Archiefbloknummer:

Z1

Omvang:

794 inventarisnummer(s); ; 19,40 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands, Engels.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven en gedrukte teksten.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Brinkhorst, mr. Laurens Jan (1937-)
Broek, Henri van den (1936-)
Dankert, Pieter (1934-2003)
Kooijmans, Pieter Hendrik (1933-2013)
Linden, Pierre René Hubert Marie van der (1943-)
Mei, drs. Durk Frederik van der (1924-2018)
Patijn, Michiel (1942-)
Pronk, Johannes Pieter (1940-)
Beyen, mr.dr. Johan Willem (1897-1976)
Eekelen, dr. Willem Frederik van (1931-)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het archief bevat stukken van diverse bewindslieden van Buitenlandse Zaken: ministers en staatssecretarissen, meest betreffende het buitenlandse beleid, maar ook met betrekking tot hun Kameractiviteiten.

Uit de periode 1952-1956 overwegend stukken over de naoorlogse verhoudingen tot Duitsland (schadevergoedingen en de grenscorrecties in de Eems-Dollard regio) en de uitbouw van de Europese integratie; uit de periode 1973-1977 hoofdzakelijk correspondentie over de Europese samenwerking. Verder zijn er verslagen van afgelegde werkbezoeken aan Australië en Japan en aan landbouw gerelateerde kwesties.

Uit de periode van de kabinetten Lubbers I t/m III van de jaren tachtig zijn er brievenboeken, agenda's, correspondentie, memoranda e.d. In hoofdzaak gaat het om voorbereidingen op en het afleggen van werkbezoeken, dossiers m.b.t. de EG maar ook het groeiend belang van de betrekkingen met Azië. Verder is er correspondentie met buitenlandse ambassades, bewindslieden en internationale organisaties als het Europees Parlement, de VN en het UNHCR. Ook is er correspondentie met het parlement en met overige ministeries. Tevens zijn er enkele stukken omtrent de paspoortaffaire.

De grote politieke thema's vanaf eind jaren tachtig tot begin jaren negentig zijn dominant aanwezig: het einde van de Koude Oorlog en de verhoudingen tot de nieuwe lidstaten in het

voormalige Oostblok, de Duitse eenwording, de Golfcrisis uitlopend op de Golfoorlog, het uiteenvallen van Joegoslavië, het Akkoord van Schengen en het Verdrag van Maastricht. Verder zijn er nog stukken met betrekking tot het beleidsterrein van Ontwikkelingssamenwerking in de jaren '90: correspondentie met diverse instanties en organisaties, personen en diverse bewindslieden; brieven en verslagen voor de Tweede Kamer. Verder over ondersteuning van diverse hulpprogramma's, de samenwerking met Indonesië en met Suriname en de Antillen. Tevens zijn er een aantal stukken m.b.t. de levering van defensiematerieel aan ontwikkelingslanden.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Deels openbaar, deels beperkt openbaar (A+B), deels niet openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Buitenlandse Zaken: Bewindslieden, nummer toegang 2.05.81, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, BuZa / Bewindslieden, 2.05.81, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

De biografische aantekeningen over de bewindslieden zijn opgenomen bij de beschrijvingen van de series en archiefbestanddelen, afkomstig van deze personen.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archiefblok bevat archiefstukken onder verschillende rechtstitels verworven.

Inhoud en structuur van het archief

ORDENING VAN HET ARCHIEF

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van de diverse bewindslieden zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit omvat onder andere het persoonlijke archief van de minister of staatssecretaris dat aan het departement is geschonken. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

01 MR. J.W. BEYEN, MINISTER, 1952-1956

1.1. LOOPBAAN

Jan Willem Beyen (2 mei 1897-29 april 1976) studeerde van 1914 tot 1918 Rechtswetenschap aan de Universiteit Utrecht. Na zijn studie was hij werkzaam bij de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën, alwaar hij in 1923 benoemd werd tot waarnemend thesaurier-generaal. In 1924 maakte hij de overstap naar Philips waar hij werkte als secretaris van de directie. Nog geen twee jaar later vervolgde hij zijn carrière als directeur van de Javasche Bank te Amsterdam. Hierna werd hij in 1927 benoemd tot directeur van de Rotterdamsche Bank.¹

In 1935 vertrok Beyen naar het buitenland. Hij werd bij de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel aangesteld als vice-president en in 1937 benoemd tot president. Zijn internationale carrière vervolgde hij van 1940 tot 1946 als financieel directeur bij Lever Brothers en Unilever te Londen. Tijdens zijn verblijf in Londen was hij tevens werkzaam als financieel adviseur van de Nederlandse regering in ballingschap. Hij bleef dit tot 1952. In deze zelfde naoorlogse periode (van 1946 tot 1952) was hij de executive director van het Internationaal Monetair Fonds te Washington.²

Op 2 september 1952 trad Beyen (die partijloos was) naast J.A.H.M. Luns aan als minister van Buitenlandse Zaken (voor een toelichting op dit duaal ministerschap zie pag. 5). Beyen was belast met Europese Zaken en multilaterale betrekkingen. Na zijn ministerschap was hij in 1957 werkzaam als regeringscommissaris voor Duitse aangelegenheden. In die functie hield hij zich bezig met onderhandelingen over geschillen die waren voortgekomen uit de Tweede Wereldoorlog. Het ging hier met name om de grenscorrectie in de Eems-Dollard regio en schadevergoedingen.³ Op 1 januari 1958 werd Beyen voor een periode van vijf jaar benoemd tot ambassadeur te Parijs.

1.2. NEVENFUNCTIES

De nevenfuncties van Beyen zijn zeer talrijk geweest. Zo is hij onder meer lid geweest van diverse Raden van Commissarissen zoals die van de KLM, Philips, het Nederlands syndicaat voor China, de Hollandse Beton Maatschappij en de Koninklijke Nederlandsch-Indische Luchtvaart Maatschappij en was hij na zijn ambassadeurschap president van de Raad van Commissarissen van de Rotterdamsche Bank, Wm. H. Müller & Co., de Nederlandsche tak van het Petrofina-concern en de Hollandse Aannemingsmaatschappij.⁴

In 1944 was hij hoofd van de Nederlandse afvaardiging naar de conferentie van Bretton Woods, waar geprobeerd werd een nieuw internationale economisch stelsel op te zetten.⁵ Andere belangrijke nevenfuncties waren lidmaatschap van de commissie ter oprichting van de Verenigde Naties (Londen, november 1945), presidentschap van de Association pour l'étude des problèmes de l'Europe (Parijs, 1963 tot 1967), lidmaatschap van de adviescommissie voor internationale monetaire vraagstukken (sinds 1966) en voorzitterschap van de Nederlandse afvaardiging naar de 5e zitting van de Economic and Social Council van de Verenigde Naties.⁶

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

In juli 1927 werd Jan Willem Beyen benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Op 28 april 1951 werd hij Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.⁷

1.4. DERDE KABINET-DREES - MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Op 2 september 1952 trad het derde-kabinet Drees aan. Daarin hadden de Anti-Revolutionaire Partij (ARP), de Partij van de Arbeid (PvdA), de Christelijk-Historische Unie (CHU) en de Katholieke Volkspartij (KVP) zitting. Bijzonder was dat het kabinet twee ministers voor Buitenlandse Zaken had. Reden hiervoor was dat de uitslag van de verkiezingen tot gevolg had dat de ministersposten evenwichtig verdeeld moesten worden. Dit hield onder meer in dat er een minister zonder

1 Duco Hellema, Bert Zeeman en Bert van der Zwan 'De Nederlandse ministers van Buitenlandse Zaken in de twintigste eeuw' (Den Haag: Sdu uitgevers 1999) p. 200. Verder uitgebreid: W.H. Weenink, 'Bankier van de wereld en Bouwer van Europa. Johan Willem Beyen 1897-1976' (Amsterdam, Uitgeverij Prometheus, Rotterdam, Uitgeverij NRC-Handelsblad, 2005).

2 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01868>

3 Hellema e.a., 'Ministers van Buitenlandse Zaken' p. 207-208

4 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01868>

5 Hellema e.a., 'Ministers van Buitenlandse Zaken' p. 200

6 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01868>

7 Ibidem

portefeuille op Buitenlandse Zaken benoemd diende te worden. Daarnaast was er volgens de historicus Jan Willem Brouwer sprake van een "oude wens van het parlement" om een afzonderlijke minister voor Europese Zaken te benoemen.⁸

Beyen werd officieel tot minister benoemd en kreeg Europese Zaken en multilaterale betrekkingen toegewezen. Joseph Luns werd benoemd tot minister zonder portefeuille en kreeg niet-Europese aangelegenheden en bilaterale betrekkingen, zoals Indonesië, toegewezen.⁹ Hoewel op papier het een minister zonder portefeuille betrof, was de functie in feite dezelfde als die van Beyen en Luns mocht zich in het buitenland dan ook gewoon minister van Buitenlandse Zaken noemen. De door de minister-president opgestelde strikte taakverdeling tussen Luns en Beyen was echter pas tot stand gekomen nadat in het eerste jaar van het gedeelde ministerschap was gebleken dat beide ministers slecht met elkaar konden opschieten.¹⁰

Volgens Dick Houwaart is het opmerkelijk te noemen dat het kabinet geen regeringsverklaring aflegde. Veertien dagen na het aantreden van het kabinet werd de troonrede voorgelezen door koningin Juliana en voor het kabinet was dit meteen haar regeringsverklaring.¹¹

Een belangrijk passage uit de troonrede was het voornemen de betrekkingen met Indonesië te verbeteren om zo de besprekingen over de Nederlands-Indonesische Unie te kunnen hervatten.¹² Helaas verslechterde de relatie met Indonesië zodanig dat op 15 februari 1956 er officieel een einde werd gemaakt aan de Nederlands-Indonesische Unie.¹³

Andere bijzonderheden voor het derde-kabinet Drees waren de watersnoodramp van 1 februari 1953 (waarbij meer dan 1800 mensen omkwamen en de totale schade ruim 500 miljoen gulden bedroeg), de totstandkoming van het Statuut voor het Koninkrijk welke op 29 december 1954 werd afgekondigd (en bepaalde dat Suriname en de Nederlandse Antillen zelfstandige onderdelen van het Koninkrijk werden) en de Greet Hofmans-affaire waarbij koningin Juliana onder dusdanig grote invloed van de gebedsgenezeres Greet Hofmans kwam te staan dat dit bijna tot een constitutionele crisis leidde.¹⁴

1.5. BEYENS PLAN VOOR EUROPA

In 1951 richtten Frankrijk, Duitsland, België, Luxemburg, Italië en Nederland de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) op. De samenwerking tussen deze Europese landen werd in mei 1952 uitgebreid met een verdrag dat voorzag in de oprichting van een Europese Defensie Gemeenschap (EDG). Uiteindelijk doel van dit verdrag was om de weg vrij te maken voor een overkoepelende Europese Politieke Gemeenschap (EPG).¹⁵

In 1952 presenteerde minister Beyen het 'plan-Beyen'; hierin streefde hij naar een economische integratie die begon met een douanegemeenschap binnen de EGKS-landen (hetgeen betekende dat de interne tariefgrenzen zouden worden opgeheven zodat handelsbelemmeringen wegvielen).¹⁶

Beyen week hiermee af van de visie van zijn voorganger D.U. Stikker, die de voorkeur gaf aan de sectorsgewijze benadering zoals die tot dusver door alle lidstaten was nagestreefd.¹⁷ Volgens Beyen kon politieke integratie niet los van een algehele economische integratie plaatsvinden en dus ook niet per sector van de economie.¹⁸

In eerste instantie werd het 'plan-Beyen' niet enthousiast ontvangen door de andere EGKS-lidstaten. De doorbraak (voor zijn visie) kwam echter in 1954 toen het Franse parlement het verdrag voor de EDG verwierp. Automatisch gevolg daarvan was dat de oprichting voor een EPG niet kon plaatsvinden. De Europese integratie kreeg hierdoor te kampen met een terugval en dit bleek de kans voor Beyen om zijn plan nogmaals onder de aandacht te brengen.¹⁹

Beyen zette zijn plannen voor economische integratie om in een gezamenlijk initiatief met de ministers van Buitenlandse Zaken van Luxemburg (Joseph Bech) en België (Paul-Henri Spaak). Dit werd gecombineerd met het voorstel van de Franse politicus Jean Monnet om de EGKS uit te breiden met kernenergie. Dankzij deze koppeling bereikte hij op de conferentie van Messina in juni 1955 samen met de vijf andere lidstaten een akkoord over de uitbreiding van het Europese

8 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 201

9 Duco Hellema, *Buitenlandse politiek van Nederland* (Utrecht, Uitgeverij het Spectrum, 1995), p.169

10 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 201

11 Dick Houwaart, *Van Drees tot Kok: een halve eeuw regeren* (Kampen, Uitgeverij Kok, 1998), p. 74

12 Houwaart, *Van Drees tot Kok*, p. 75

13 <http://www.parlement.com/g291000/modules/gocfvphf>

14 Ibidem

15 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 203

16 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01868>

17 Hellema, *Buitenlandse politiek*, p. 171

18 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 205

19 Ibidem

integratieproces tot alle economische sectoren.²⁰ Het Verdrag van Messina leidde uiteindelijk in 1957 tot het Verdrag van Rome, waarin de oprichting voor de Europese Economische Gemeenschap en Euratom werd vastgelegd.²¹

2. DE ARCHIEVEN

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Beyen zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit omvat onder andere het persoonlijke archief van Beyen dat aan het departement is geschonken. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het ministerschap en ambassadeursschap van Beyen.

Het persoonlijke archief van Beyen bestaat uit vijftien inventarisnummers die alle afkomstig zijn uit de periode 1952-1956.²²

Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op Beyen bestaat uit drieëntwintig dossiers. Dertien dossiers hebben betrekking op de besprekingen tussen Beyen en Kaufman over schadevergoedingen en de grenscorrecties in de Eems-Dollard regio. Het betreft hier vijf dossiers met correspondentie over de besprekingen²³, één dossier van oud-minister Luns met betrekking tot de besprekingen²⁴, zes dossiers met perscommentaren²⁵ en één dossier van de werkgroep 'Grensoverschrijdende Wateren'.²⁶

De overige tien dossiers uit het departementsarchief die betrekking hebben op de werkzaamheden van Beyen bestaan uit zijn personeelsdossier van aanstelling tot ontslag²⁷, twee dossiers met artikelen en redevoeringen van Beyen over het Nederlandse buitenlands beleid en met name Europese integratie²⁸, twee dossiers van de interdepartementale commissie voor Europese integratie (Commissie-Beyen)²⁹, één dossier dat betrekking heeft op een verzoek aan minister Beyen om erevoorzitter te worden van Europe Notre Patrie³⁰ en vier dossiers betreffende zijn dienstreizen: een bezoek aan kanselier K. Adenauer in november 1953³¹, een dienstreis naar Zwitserland in 1953³², een dienstreis naar Italië (1956) en een dienstreis naar Oostenrijk en Zwitserland (1956)³³ en ten slotte nog één dossier met verzoeken tot verlof tot afwezigheid voor het bijwonen van verschillende internationale conferenties zoals de Conferentie voor het Suezkanaal, Nato-besprekingen en vergaderingen van de West-Europese Unie (WEU).³⁴

Het kan mogelijk interessant zijn archieven van het ministerie te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan de naam Beyen, maar die wel gerelateerd zijn aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtstermijn mee te maken heeft gehad. Voorbeelden hiervan zijn archieven van:

- Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES) met betrekking tot de Europese integratie;
- DWM (Directie West- en Midden-Europa) betreffende de besprekingen over de grenscorrectie met Duitsland.
- Gegevens over het derde kabinet-Drees zijn te vinden in het archief van het Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ).
- Daarnaast kunnen de archieven van de Nederlandse ambassade te Parijs uit de jaren 1958-1963 mogelijk relevante informatie opleveren.

1-7 Algemene correspondentie, alfabetisch geordend op naam. 1952 - 1956

7 pakken

20 Ibidem

21 Hellema, Buitenlandse politiek, p. 174

22 Nationaal Archief (NA), Ministerie van Buitenlandse Zaken. Bewindsliedenarchief 1952 - 1998 (Bewindsliedenarchief), 2.05.81, inv.nrs 1-15.

23 Departementsarchief code 9 / 1955-1964 / 1485-1489

24 Departementsarchief code 9 / 1955-1964 / 2703

25 Archieven Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1955-1964, inv.nrs. 16591 - 16592

26 Archieven Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1955-1964, inv.nr 16590

27 Departementsarchief code 131 / bd / 00050

28 Archieven Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1955-1964, inv.nrs 18689 en Archieven Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1945-1954, inv. nr. 16850

29 Archieven Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1955-1964, inv.nr. 18774

30 Europe Notre Patrie was de culturele sector van de Union Economique et Douanière Européenne. NA, Archieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (Buza), 1945-1964, inv.nr. 16873

31 NA, Buza, inv.nr. 14884

32 NA, Buza, inv.nr. 14990

33 Departementsarchief code 9 / 1955-1964 / 02593

34 Departementsarchief code 9 / 1955-1964 / 01497

1-6	Algemeen.	
	1	A-B.
	2	C-G.
	3	H-J.
	4	K-M.
	5	N-R.
	6	S-Z.
7	Persoonsvertrouwelijk.	
8-13	Memoranda, ontvangen door minister Beyen. 1952 - 1956	3 pakken en 3 omslagen
8-12	Algemeen.	
	8	1952
	9	1953, pak
	10	1954
	11	1955, pak
	12	1956, pak
13	Persoonsvertrouwelijk.	
14-15	Memoranda, opgesteld door minister Beyen. 1952 - 1956	2 omslagen
	14	Algemeen.
	15	Persoonsvertrouwelijk.

02 MR. L.J. BRINKHORST, STAATSSECRETARIS, 1973-1977

1.1. LOOPBAAN

Laurens Jan Brinkhorst (18 maart 1937) studeerde rechten aan de Rijksuniversiteit Leiden alwaar hij in 1959 doctoraal-examen deed. Hierna behaalde hij in 1961 zijn M.A. Public Law and Government aan Columbia University in New York. Zijn eerste baan was tevens in New York, bij advocatenkantoor Shearman & Sterling (1960-1961).³⁵

Van 1962 tot 1965 was hij werkzaam als wetenschappelijk medewerker van het Europa Instituut van de Universiteit Leiden en van 1965 tot 1967 was hij directeur van dit instituut. In deze zelfde tijd was hij lector Recht van Internationale Organisaties aan deze universiteit om vervolgens van 1967 tot 1973 hoogleraar Europees Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen te worden.³⁶

De politiek betrad hij in juli 1970 toen hij voor D66 lid werd van de Provinciale Staten van Groningen. Deze functie behield hij tot oktober 1971. In mei 1973 werd hij benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (belast met Europese Samenwerking) in het kabinet-Den Uyl. Na het aflopen van zijn staatssecretarisschap in 1977 was hij tot 1982 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waar hij van september 1981 tot november 1982 tevens fractievoorzitter was voor D66.³⁷

Van 1982 tot 1987 was Brinkhorst hoofd van de delegatie van de Europese Gemeenschap te Japan. In 1987 werd hij bij de Europese Gemeenschap benoemd tot directeur-generaal Milieuzaken, Consumentenbelangen en Nucleaire Veiligheid, een functie die hij tot 1994 bekleedde. Van juli 1994 tot juni 1999 was hij lid van het Europees Parlement. Op 8 juni 1999 werd Brinkhorst in het tweede kabinet-Kok (1998-2002) benoemd tot minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Na deze ambtstermijn werd hij deeltijd-hoogleraar Internationaal en Europees Bestuur aan de Universiteit van Tilburg. Op 27 mei 2003 werd hij voor een tweede maal benoemd tot minister, ditmaal van Economische Zaken.³⁸ Hieraan kwam in november 2006 door de val van het kabinet een einde. Daarna werd Brinkhorst hoogleraar internationaal en Europees recht en bestuur aan de Rijksuniversiteit Leiden.

1.2. NEVENFUNCTIES

Oud-staatssecretaris van Buitenlandse Zaken Brinkhorst was van juli 2002 tot mei 2003 (tot zijn aantreden als minister van Economische Zaken) adviseur European Affairs bij NautaDutilh Advocaten te Brussel. De nevenfuncties die hij in het verleden bekleedde, waren onder meer het lidmaatschap van de Adviesraad World Resources Institute en lidmaatschap van het curatorium van het Nederlands Economisch Instituut.³⁹ Daarnaast was hij lid van het dagelijks bestuur van het Genootschap voor Internationale Zaken, van de adviescommissie Volkenrechtelijke Vraagstukken, van het hoofdbestuur Europese Beweging Nederland, van het Executive Committee Centre for European Policy Studies (te Brussel) en van de Adviescommissie Internationale Zaken van de Universiteit Leiden. Bovendien was hij van september 1977 tot september 1981 derde ondervoorzitter van het Presidium van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.⁴⁰

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Brinkhorst heeft diverse onderscheidingen ontvangen. Op 11 april 1978 werd hij benoemd in de Orde van de Nederlandse Leeuw en op 10 december 2002 werd hij benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.⁴¹

Italië onderscheidde hem met het Grootkruis in de Orde van Verdienste in 1973 en in 1974 ontving Brinkhorst eveneens het Grootkruis van Verdienste van Senegal. Koningin Margrethe II van Denemarken kende hem in 1975 het Grootkruis in de Dannebrogorde toe, de president van de Socialistische Republiek van Roemenië verleende hem in 1975 het Grootkruis in de Orde van Tudor Vladimirescu en België verleende hem in 1976 het Grootkruis in de Orde van Leopold II. Tunesië benoemde Brinkhorst in 1976 tot Commandeur in de Orde van de Republiek van Tunesië, dit naar aanleiding van het ondertekenen van de Maghreb akkoorden.⁴²

1.4. KABINET-DEN UYL

Voor een beschrijving van het kabinet-Den uyl zie: "Inleiding op de archieven van prof. P.H. Kooijmans", Kabinet-Den Uyl.

2. DE ARCHIEVEN

35 <http://www.ez.nl/content.jsp?objectid=10159>
 36 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01738>
 37 <http://www.ez.nl/content.jsp?objectid=10159>
 38 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01738>
 39 <http://www.ez.nl/content.jsp?objectid=10159>
 40 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01738>
 41 Ibidem
 42 Departementsarchief code 2 / 1975-1984 / 1446

De op het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Brinkhorst zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit bevat onder andere het persoonlijk archief van Brinkhorst dat door hem is geschonken aan het departement. Daarnaast is er het departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het staatssecretariële werk van Brinkhorst.

Het persoonlijke archief bestaat uit 26 inventarisnummers en beslaat de gehele periode 1973-1977 waarin Brinkhorst staatssecretaris was.⁴³

Op het ministerie van Buitenlandse Zaken bevinden zich diverse archieven die gerelateerd zijn aan Brinkhorst.

Ten eerste zijn er de archieven die betrekking hebben op zijn werkzaamheden als staatssecretaris (1973-1977). Hierin bevinden zich een overzichtsdossier met voorbereidingen op en verslagen van door Brinkhorst gemaakte reizen en specifieke dossiers over afgelegde werkbezoeken naar Australië en Japan.⁴⁴ Andere archieven uit deze periode bevatten dossiers inzake ontvangen onderscheidingen⁴⁵ en dossiers met memoranda, telexen en gevoerde correspondentie.⁴⁶

Daarnaast zijn er op het departement archieven aanwezig die informatie bevatten over de werkzaamheden van Brinkhorst als minister van Landbouw. Deze dossiers hebben enkel betrekking op de werkzaamheden die zowel het ministerie van Landbouw als het ministerie van Buitenlandse Zaken betroffen. Om een echte indruk te krijgen van Brinkhorsts werk als minister moet men het archief van het departement van Landbouw raadplegen.

De archieven die verbonden zijn aan de werkzaamheden van oud-staatssecretaris Brinkhorst zijn niet altijd aan zijn naam verbonden, maar die wel gerelateerd zijn aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtsperiode mee had te maken. In dat verband kunnen bijvoorbeeld interessant zijn archieven van:

- Directoraat-Generaal Europese Samenwerking (DGES) - welke het Nederlandse beleid met betrekking tot Europa en de Europese Unie (EU) - ontwikkelt en coördineert- om meer inzicht te krijgen in zijn werkzaamheden;
- Directie Azië en Oceanië (DAO) om meer inzicht te verschaffen over zijn werkreizen naar Australië en Japan.
- Gegevens over het buitenlands beleid van het kabinet-Den Uyl zijn te vinden in het archief van het Directoraat-Generaal Politieke Zaken (DGPZ).

16-22

Particuliere correspondentie.

1973 - 1976

7 pakken

- 16** 1973
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2049](#)
Beperkt openbaar B
- 17** 1974 jan. - juni
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 18** 1974 juli - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 19** 1975 jan. - aug.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 20** 1975 sep. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 21** 1976 jan. - mei
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B
- 22** 1976 juni - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B

23-35

Algemene correspondentie.

1973 - 1977

13 pakken

43 NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 16-41

44 Departementsarchief code 9 / 1975-1984 / 1225-1227

45 Departementsarchief code 2 / 1975-1984 / 1446 en Departementsarchief dkp / ara / 00609

46 Departementsarchief code 9 / 1975-1984 / 000640

Bevat o.a. stukken betreffende bezoeken en bijeenkomsten in binnen- en buitenland.

- 23** 1973
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2049](#)
Beperkt openbaar B
- 24** 1974 jan. - apr.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 25** 1974 mei - sep.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 26** 1974 okt. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 27** 1975 jan. - juni
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 28** 1975 juli - sep.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 29** 1975 okt. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 30** 1976 jan. - apr.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B
- 31** 1976 mei - aug.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B
- 32** 1976 sep. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B
- 33** 1977 jan. - feb.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2053](#)
Beperkt openbaar B
- 34** 1977 mrt. - apr.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2053](#)
Beperkt openbaar B
- 35** 1977 mei - nov.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2053](#)
Beperkt openbaar B

36-41

Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda.

1973 - 1977

6 pakken

- 36** 1973
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2049](#)
Beperkt openbaar B
- 37** 1974 jan. - mei
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 38** 1974 juni - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)
Beperkt openbaar B
- 39** 1975 jan. - okt.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B
- 40** 1975 nov. - 1976 aug.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2052](#)
Beperkt openbaar B
- 41** 1976 sep. - 1977 aug.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2053](#)
Beperkt openbaar B

03 MR. H. VAN DEN BROEK

1.1. LOOPBAAN

Hans van den Broek (11 december 1936) studeerde rechten aan de Universiteit Utrecht. Tevens volgde hij de opleiding senior-management aan "De Baak" te Noordwijk. Zijn eerste baan was die van advocaat en procureur bij advocatenkantoor Briët te Rotterdam (1965-1968). Vervolgens werkte hij als directiesecretaris bij E.N.K.A.-Glanzstoff (tegenwoordig AKZO-Nobel) te Arnhem (1969-1973). Daarnaast werd hij op 1 september 1970 namens de KVP gemeenteraadslid van Rheden (Gelderland), een functie die hij bekleedde tot 21 augustus 1974. In 1973 werd hij eveneens bij E.N.K.A.-Glanzstoff commercieel manager produktiegroep industriële garens.⁴⁷

In 1976 maakte Van den Broek de overstap naar de landelijke politiek. Hij werd namens de Katholieke Volkspartij (KVP)⁴⁸ op 12 oktober 1976 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en werd in het tweede en derde kabinet-Van Agt benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (11 september 1981 - 4 november 1982). In deze functie was hij belast met Europese Samenwerking. Op 4 november 1982 werd hij benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken in het eerste kabinet-Lubbers (1986-1989) en bleef dit gedurende het tweede en derde kabinet-Lubbers (1989-1993). Na zijn ministerschap werd Van den Broek lid van de Europese Commissie. Hier was hij belast met buitenlandse betrekkingen en uitbreiding van de Europese Gemeenschap. Deze functie bekleedde hij van januari 1993 tot september 1999. Op 25 februari 2005 is Hans van den Broek benoemd tot minister van Staat, een eretitel die slechts aan enkele oud-politici en oud-staatslieden wordt toegekend.⁴⁹

1.2. NEVENFUNCTIES

In het verleden behoorde het lidmaatschap van het bestuur Nederlands Studenten Afrika Gezelschap tot de nevenfuncties van Van den Broek. Sinds mei 1997 is hij lid van de Raad van Toezicht van de Universiteit Utrecht, sinds januari 2000 voorzitter van de Carnegie-Stichting, sinds maart 2000 voorzitter van het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael (in 2007 kwam hieraan een einde) en sinds mei 2000 voorzitter van het bestuur van Radio Nederland Wereldomroep.

Van den Broek heeft als gedelegeerde deel uitgemaakt van de "bijzondere commissie van onderzoek naar de kennis, die personen hadden van het oorlogsverleden van mr. W. Aantjes en de wijze waarop deze kennis was verkregen en gehanteerd werd" van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.⁵⁰

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Op 19 januari 1993 kreeg Hans van den Broek het Grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau.⁵¹

1.4. STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

De resultaten van de Tweede Kamer verkiezingen van 1981 toonden een zeer verdeelde uitslag. Hierdoor waren er zes informateurs en formateurs en uiteindelijk 108 dagen nodig om tot een kabinetsformatie te komen. Op 11 september 1981 werd het tweede kabinet-Van Agt beëdigd. Dit bestond uit het CDA, de PvdA en D66.

Echter voordat de regeringsverklaring was uitgesproken was het kabinet bijna ten val gekomen. Op 16 oktober 1981 leidde onenigheid over bezuinigingen en het creëren van werkgelegenheid tot de ontslaaanvraag van twee PvdA-ministers. Er werden opnieuw twee formateurs aan het werk gezet en na negentien dagen trokken beide ministers hun ontslaaanvraag weer in. Veel mocht dit echter niet baten; op 12 mei 1982 kwam het kabinet alsnog ten val door een ruzie over de Voorjaarsnota. Gezien de korte periode waarin het kabinet-Van Agt regeerde, heeft het weinig beleid ten uitvoer kunnen brengen. Dit gold ook voor staatssecretaris Van den Broek. Een goede illustratie hiervan is het feit dat er slechts twee dossiers in het departmentsarchief van het ministerie aanwezig zijn van zijn werkzaamheden als staatssecretaris.

1.5. KABINET- VAN AGT II

De resultaten van de Tweede Kamer verkiezingen van 1981 toonden een zeer verdeelde uitslag. Hierdoor waren er zes informateurs en formateurs en uiteindelijk 108 dagen nodig om tot een kabinetsformatie te komen. Op 11 september 1981 werd het tweede kabinet-Van Agt beëdigd. Dit bestond uit het CDA, de PvdA en D66.⁵²

47 <http://www.parlement.com/g291000/biof/01997>

48 De Katholieke Volkspartij (KVP) fuseerde per 11 oktober 1980 met de Anti-Revolutionaire Partij (ARP) en de Christelijk-Historische Unie (CHU) tot het Christen-Democratisch Appèl (CDA)

49 http://www.regering.nl/actueel/nieuwsarchief/2005/02February/25/0-42-1_42-56012.jsp

50 <http://www.grondweteuropa.nl/g326000/1f/j9vvgjnazrhmix9/vgog9l1iq6gvw>

51 <http://www.parlement.com/g291000/biof/01997>

52 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 149

Echter voordat de regeringsverklaring was uitgesproken was het kabinet bijna ten val gekomen. Op 16 oktober 1981 leidde onenigheid over bezuinigingen en het creëren van werkgelegenheid tot de ontslaaanvraag van twee PvdA-ministers. Er werden opnieuw twee formaten aan het werk gezet en na negentien dagen trokken beide ministers hun ontslaaanvraag weer in. Veel mocht dit echter niet baten; op 12 mei 1982 kwam het kabinet alsnog ten val door een ruzie over de Voorjaarsnota.⁵³ Gezien de korte periode waarin het kabinet-Van Agt regeerde, heeft het weinig beleid ten uitvoer kunnen brengen. Dit gold ook voor staatssecretaris Van den Broek. Een goede illustratie hiervan is het feit dat er slechts twee dossiers in het departementsarchief van het ministerie aanwezig zijn van zijn werkzaamheden als staatssecretaris.

1.6. KABINET- VAN AGT III

Nadat alle PvdA-ministers en -staatssecretarissen hun ontslag hadden ingediend in het tweede kabinet-Van Agt, werd er een minderheidskabinet gevormd door alle lege posten op te vullen vanuit het CDA en D66. Het kabinet werd op 29 mei 1982 beëdigd en had als voornaamste taak het uitschrijven van nieuwe verkiezingen. Deze hadden plaats op 6 september van datzelfde jaar en maakten na drie maanden een eind aan het derde kabinet-Van Agt.⁵⁴

1.7. MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

In het eerste kabinet-Lubbers hadden leden van het CDA en de VVD zitting. Het kabinet werd op 4 november 1982 beëdigd en legde op 22 november haar regeringsverklaring af. De in rap tempo stijgende werkloosheid baarde het zojuist aangetreden kabinet zorgen en de angst bestond dat de staatschuld een ongekende hoogte zou bereiken. Daarom werden zware maatregelen aangekondigd. De werkgelegenheid moest beter onder de bevolking worden verdeeld en overheidstekorten dienden drastisch te worden teruggebracht.⁵⁵ Er werd onder meer bezuinigd op ambtenarensalarissen en uitkeringen, maar ook verschillende overheidssectoren als onderwijs en volksgezondheid moesten inleveren.⁵⁶

Daarnaast was er het voornemen om meer dan honderdduizend woningen voor de sociale woonsector bij te laten bouwen, alsmede de tarieven voor het openbaar vervoer met gemiddeld tien procent te laten stijgen. Met betrekking tot de verschillende delen van het Koninkrijk nam het kabinet zich voor een Ronde Tafelconferentie te organiseren om de verhoudingen met de Nederlandse Antillen nader te bekijken. Dit leidde uiteindelijk tot de status aparte voor Aruba.⁵⁷ Belangrijkste twistpunt in de regeringsverklaring was echter de voorgenomen plaatsing van kruisraketten. Het voornemen werd op 1 november omgezet in het definitieve besluit van het kabinet tot plaatsing op de luchtmachtbasis Woensdrecht. Dit leidde tot groot maatschappelijk verzet en één van de grootste massabetogingen ooit in Nederland.⁵⁸

Het buitenlands beleid van minister Van den Broek was zeker in de eerste jaren na zijn aantreden een voortzetting van het Nederlandse beleid zoals dat al sinds de jaren zestig was geweest.⁵⁹ Tot aan het einde van zijn ministerschap bleef hij vasthouden aan een beleid dat voornamelijk was gericht op veiligheid, atlanticisme en steun aan de Verenigde Staten.⁶⁰

Deze kenmerken waren het sterkst zichtbaar in zijn houding tijdens de Koude Oorlog. Voorbeeld hiervan is het besluit tot de plaatsing van kruisraketten in Nederland. Tijdens de eerste termijn van Van den Broek als minister van Buitenlandse Zaken, was de relatie tussen de Verenigde Staten en de Sovjet Unie opnieuw verslechterd. De NAVO besloot daarop kruisraketten te plaatsen in Europa en het kabinet stemde ermee in om deze op Nederlandse bodem te laten plaatsen. Deze instemming had volgens de historicus Paul Rusman voor Van den Broek echter meer te maken met herstel van het Nederlandse aanzien binnen de NAVO dan binnenlands-politieke redenen.⁶¹

Een terugkerend onderwerp tijdens het ministerschap van Van den Broek was Suriname. Naar aanleiding van de decembermoorden van 7 december 1982 in Suriname, legde hij een week later een verklaring af in de Tweede Kamer⁶² en in 1991 dreigde hij met het sturen van Nederlandse troepen om legerleider Desi Bouterse te dwingen de uitslagen van de verkiezingen in Suriname te accepteren.⁶³

Andere onderwerpen die een rol speelden in het buitenlands beleid van Van den Broek waren onder meer de Golfoorlog (waarbij Van den Broek een groot voorstander was van een aanzienlijke Nederlandse bijdrage), de Scud-aanval van Irak op Tel Aviv op 8 januari 1991 waarna Nederland

53 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 150

54 Ibidem, p. 157-158

55 Ibidem, p. 164

56 <http://www.parlement.com/g291000/modules/gocb6864>

57 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 164-166

58 Ibidem, p. 166

59 Hellema, Buitenlandse politiek, p. 319

60 Hellema e.a., Ministers van Buitenlandse Zaken, p. 270-272

61 Hellema e.a., Ministers van Buitenlandse Zaken, p. 271-272

62 <http://www.parlement.com/g291000/biof/01997>

63 Hellema e.a., Ministers van Buitenlandse Zaken, p. 273

Patriot-luchtafweerraketten aan Israël aanbood, de levering van onderzeeërs aan Taiwan en de gevolgen daarvan voor de betrekkingen tussen China en Nederland, de West-Duitse eenwordingspolitiek, het Nederlandse EG-voorzitterschap in 1991 en de "Zwarte Maandag" in Maastricht toen het Nederlandse voorstel voor een Europese Politieke Unie van de tafel werd geveegd⁶⁴, de verbreking van de ontwikkelingsrelatie met Indonesië⁶⁵ en het uitbreken van de oorlog in voormalig Joegoslavië waar Van den Broek op sterke wijze poogde tot bemiddeling.⁶⁶

2. DE ARCHIEVEN

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Hans van den Broek als kamerlid, staatssecretaris en minister zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit bevat onder andere het persoonlijke archief van Van den Broek dat aan het departement is geschonken. Daarnaast beheert het ministerie zelf ook een archief, het zogeheten departementsarchief, waarin zich ook dossiers bevinden die betrekking hebben op het werk van Van den Broek.

Het persoonlijke archief bestaat uit 370 inventarisnummers. Dit archief is op basis van verschillende politieke functies onderverdeeld in drie rubrieken: kamerlid⁶⁷, staatssecretaris⁶⁸ en minister.⁶⁹ Het wordt afgesloten met twee gedeponeerde archieven, te weten van de particulier secretaris en van het secretariaat van Van den Broek tijdens zijn ministerschap.⁷⁰

Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op de periode dat Van den Broek minister was, is zeer omvangrijk. Het onderdeel dat betrekking heeft op zijn werkzaamheden als staatssecretaris ten tijde van het kabinet-Van Agt I en II bevat dossiers over afgelegde werkbezoeken en zijn benoeming tot staatssecretaris.

De tien-jarenblokken van het departementsarchief over de werkzaamheden van minister Van den Broek tijdens het eerste, tweede en derde kabinet-Lubbers bevatten met name verslagleggingen van en werkdossiers ter voorbereiding op afgelegde bezoeken aan diverse landen. Daarnaast bevatten deze dossiers met betrekking tot de Europese Gemeenschap, het Benelux Comité van ministers, de voorbereiding en verslaglegging van gesprekken met buitenlandse collega's en Nederlandse organisaties, EG-ASEAN conferenties, brieven van en aan de minister, brieven van de journalist Willem Oltmans, letterlijke weergaven van speeches en toespraken, memoranda en zijn aanstelling tot en werkzaamheden als Speciaal Gezant van het Nederlands voorzitterschap voor de ASEM (Asia-Europe Meeting).

Verder is er een dossier waarin zich de felicitaties en dankbetuigingen naar aanleiding van zijn aanstelling tot minister bevinden en zijn er dossiers die informatie bevatten over een landbouwproject in Indonesië, zijn benoeming tot lid en voorzitter van het bestuur van de Carnegie-Stichting, de levering van onderzeeboten aan Taiwan, de bilaterale besprekingen met Indonesië en de ambtsoverdracht en zijn afscheidsreceptie.

Naast de hierboven genoemde persoonlijke- en departementsarchieven kan het mogelijk interessant zijn archieven op het ministerie te raadplegen die weliswaar niet direct verbonden zijn aan Van den Broek zelf, maar die wel gerelateerd zijn aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtstermijnen mee te maken heeft gehad. Bijvoorbeeld de archieven van de:

- Directie Westelijk Halfmond (DWH) met betrekking tot de Verenigde Staten, Suriname en de Nederlandse Antillen;
- Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten (DAM) betreffende de Golfoorlog en Israël;
- Directie Zuidoost-Azië en Oceanië (DAO) omtrent de levering van onderzeeboten aan Taiwan en de betrekkingen met China;
- DAO en DGIS (Directoraat-generaal Internationale Samenwerking) inzake de verbroken ontwikkelingsrelatie met Indonesië;
- Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ) over de NAVO en de stationering van kruisraketten;
- Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES) met betrekking tot de Europese Gemeenschap;
- Directie West- en Midden-Europa (DWM) over de Duitse eenwordingspolitiek en archieven van de Directie Zuidoost- en Oost-Europa inzake de oorlog in voormalig Joegoslavië.
- Gegevens over het eerste en tweede kabinet-Van Agt en het eerste, tweede en derde kabinet-Lubbers zijn te vinden in het DGPZ-archief.

64 Zie ook: "Inleiding op de archieven van P. Dankert", onder de rubriek Europa

65 Zie ook: "Inleiding op de archieven van prof. dr. J.P. Pronk", onder de rubriek Ontwikkelingssamenwerking

66 Hellema e.a., Ministers van Buitenlandse Zaken, p. 273-278 en <http://www.parlement.com/9291000/biof/01997>

67 NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 42-68

68 Ibidem, inv.nrs 69-73

69 Ibidem, inv.nrs 74-362

70 Ibidem, inv.nrs 363-371 en 372-413

03.1 KAMERLID, 1977-1981**42-68**

Correspondentie, aantekeningen, rapporten, verslagen en kamerstukken, als lid van de CDA-kamerfractie.

1975 - 1981

4 pakken en 23 omslagen

42-55

CDA-Fractiecommissie Justitie. 1975 - 1981

- 42** Berufsverbote in de Bondsrepubliek Duitsland, 1975 - 1978
- 43** Verenigde Naties; verdragen inzake burgerlijke en politieke rechten en de economische, sociale en culturele rechten, 1977 - 1978, pak
- 44** Wijziging Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM), 1977 - 1978
- 45** Criminaliteit en Veiligheid, 1977 - 1979, pak
- 46** De Zaak Kalma (Hoofdinspecteur van Politie Rotterdam, B.D. Kalma nam deel aan protestdemonstraties, problematiek inzake de vrijheid van meningsuiting en de beperkingen die verbonden zijn aan een ambtelijk dienstverband), 1978
- 47** Oorlogsmisdadigers, 1978
- 48** Verkeersslachtoffers en slachtoffers van strafbare feiten, 1978
- 49** Wijziging van de Wet op de Kansspelen (Speelautomaten), 1978
- 50** Verschoningsrecht journalisten, 1978 - 1979
- 51** Abortus, 1978 - 1980
- 52** Pedofilie, 1978 - 1980
- 53** Kamervragen over diverse onderwerpen, 1978 - 1981
- 54** Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD), 1979
- 55** Roddelpers, 1979

56-63

CDA-Fractiecommissie Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking. 1977 - 1981

- 56** Zuid-Afrika en Zuidelijk Afrika, 1977 - 1980
- 57** Cyprus, 1978
- 58** Suriname, 1978
- 59** Mensenrechten (verdragen), 1978 - 1981
- 60** Ontwikkelingssamenwerking, algemeen, 1978 - 1981, pak
- 61** Onderzoek boycot Rhodesië, 1979
- 62** Latijns-Amerika, 1979 - 1980
- 63** EG-beleid (Europese Gemeenschap) en ontwikkelingssamenwerking, 1980 - 1981

64-68

Overige. 1976 - 1981

- 64** Onteigeningswet, 1976 - 1981
- 65** Wijziging van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), 1977 - 1979, pak
- 66** Voorstel tot wijziging van de In- en uitvoerwet, 1978 - 1979

- 67** CDA-Fractiecommissie Grond- en Kieswetzaken, algemeen, 1978 - 1981
- 68** Correspondentie met Westbroek Notarissen en de Koninklijke Notariële Broederschap over de procedure voor de afgifte van verklaringen van geen bezwaar, 1981

03.2 STAATSSCRETARIS, 1981-1982

- 69-73** Correspondentie, memoranda en uitnodigingen.
1981 - 1982 3 pakken en 2 omslagen
- 69** 1981 jan. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2057](#)
Tot 2012 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 70** 1982 jan. - mrt.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2058](#)
Tot 2013 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 71** 1982 apr. - mei, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2058](#)
Tot 2013 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 72** 1982 juni - juli, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2058](#)
Tot 2013 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 73** 1982 aug. - nov.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2058](#)
Tot 2013 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

03.3 MINISTER, 1982-1993

03.3.1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

- 74-100** Brievenboeken.
1981 - 1989 27 delen
Mogelijk zijn dit (voor een deel) toegangen op het Kabinetsarchief van het ministerie.
- 74** 1981 jan. - sep.
- 75** 1981 sep. - 1982 jan.
- 76** 1982 feb. - mei
- 77** 1982 juni - dec.
- 78** 1982 dec. - 1983 mei
- 79** 1983 mei - okt.
- 80** 1983 okt. - 1984 mrt.
- 81** 1984 mrt. - okt.
- 82** 1984 okt. - 1985 mrt.
- 83** 1985 mrt. - aug.
- 84** 1985 aug. - 1986 jan.
- 85** 1986 jan. - juni
- 86** 1986 juni - nov.
- 87** 1986 nov. - 1987 mrt.
- 88** 1987 apr. - juli
- 89** 1987 juli - sep.
- 90** 1987 sep. - nov.
- 91** 1987 nov. - 1988 jan.
- 92** 1988 feb. - mrt.
- 93** 1988 mrt. - mei
- 94** 1988 mei - juli
- 95** 1988 juli - okt.

	96	1988 okt. - dec.	
	97	1988 dec. - 1989 jan.	
	98	1989 jan. - mrt.	
	99	1989 mrt. - mei	
	100	1989 mei - juni	
101-102		Agenda's van activiteiten van de minister. 1987 - 1990	2 pakken
	101	1987 sep. - 1989 juni	
	102	1989 juli - 1990 juli	
103-132		Algemene correspondentie, alfabetisch geordend op naam/organisatie/land. 1982 - 1992	29 pakken en 1 omslag
103-105		1982-1984 Tot 2015 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A Bevat ook persoonlijke en vertrouwelijke correspondentie.	
	103	A - F. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2060	
	104	G - M. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2060	
	105	N - Z. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2060	
106-111		1982-1986 Tot 2017 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A Bevat ook persoonlijke en vertrouwelijke correspondentie.	
	106	A - B. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
	107	C - F. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
	108	G - L. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
	109	M - P. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
	110	R - U. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
	111	V - Z. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062	
112-115		1987 Tot 2018 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
	112	A - E. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063	
	113	F - L. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063	
	114	M - R. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063	
	115	S - Z. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063	
116-118		1988 Tot 2019 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
	116	A - C. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064	
	117	D - E., omslag Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064	
	118	F - L.	

Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064

- 119-120** 1989
Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 119** C - D.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065
- 120** E - G.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065

- 121-129** 1990-1991
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Bevat ook persoonlijke correspondentie.
- 121** A.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 122** B.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 123** C - E.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 124** F - H.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 125** I - K.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 126** L - M.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 127** N - P.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 128** R - S.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067
- 129** T - Z.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067

- 130-132** 1992
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Bevat ook persoonlijke correspondentie.
- 130** A - H.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068
- 131** I - O.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068
- 132** P - Z.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068

133-136 Algemene correspondentie, alfabetisch geordend op persoonsnaam.
1986 - 1992

4 pakken

Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Bevat ook persoonlijke/privé correspondentie.

- 133** A - E.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068
- 134** G - L.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068
- 135** M - R.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068
- 136** S - Z.
Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068

137 Algemene correspondentie en memoranda.
1986 - 1992

pak

Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068

Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

- 138** Correspondentie met bewindslieden van de Nederlandse Antillen.
1986 - 1992 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 139-142** Correspondentie met de minister-president en de ministerraad. 4 pakken
1990 - 1992
- 139** 1990 dec. - 1991 mei
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 140** 1991 juni - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 141** 1992 jan. - aug.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 142** 1992 sep. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 143-157** Correspondentie met buitenlandse ambassades en bewindslieden, alsmede het Europese Parlement, de Verenigde Naties en United Nations Higher Commissioner for Refugees (UNHCR), alfabetisch geordend op naam van land/organisatie. 15 pakken
1990 - 1992
- 143-146** 1990
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 143** A - E.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
- 144** F - K.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
- 145** L - T.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
- 146** U - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
- 147-152** 1991
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 147** A - D.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 148** E - G.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 149** H - L.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 150** N - T.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 151** U - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 152** Verenigde Staten van Amerika.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
- 153-157** 1992
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 153** A - B.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- 154** C - G.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- 155** H - O.

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
P - U.
- 156**
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
V - Z.
- 157**
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- 158** Correspondentie met het Christen Democratisch Appèl (CDA). 1988 - 1990 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 159** Correspondentie met het Koninklijk Huis en het Kabinet der Koningin. 1987 - 1989, 1991 - 1992 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 160-166** Correspondentie met particulieren en bedrijfsleven. 1982 - 1992 4 pakken en 3 omslagen
Veel uitnodigingen.
- 160** 1986-1988
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064](#)
Tot 2019 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 161** 1989-1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 162** 1990 apr. - dec.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 163** 1991 jan. - 1992 apr.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 164** Verzoeken van particulieren om financiële ondersteuning voor diverse projecten en publicaties in binnen- en buitenland, 1982 - 1990, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2071](#)
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 165** Verzoeken van uiteenlopende aard, onder andere uitnodigingen en verzoeken om financiële ondersteuning, 1986 - 1991
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 166** Reacties van particulieren naar aanleiding van het paspoortdebat, 1988, omslag
- 167-171** Brieven en verslagen van de minister aan de voorzitters en diverse commissies in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. 1988 - 1991 5 pakken
Bevat o.a. de beantwoording van kamervragen.
- 167** 1988
- 168** 1989 jan. - mrt.
- 169** 1989 apr. - juli
- 170** 1991 sep. - okt.
- 171** 1991 nov. - dec.
- 172-173** Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda. 1982 - 1992 2 pakken
- 172** 1982-1985
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2061](#)
Tot 2016 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

- 173** 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 174** Geleverde bijdragen aan de Troonredes (concepten) voor 1990 en 1992 en teksten van Troonredes. omslag
 1990 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 175-191** Correspondentie met ministeries. 9 pakken en 8 omslagen
- 175** Algemene Zaken en de minister-president, 1986 - 1989
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)
 Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
 Bevat persoonlijke en vertrouwelijke correspondentie.
- 176** Binnenlandse Zaken, 1986 - 1989, 1991 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 177** Defensie, 1986 - 1988, 1991 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- 178** Economische Zaken, 1986 - 1989, 1991 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- 179-181** Financiën. 1986 - 1992
- 179** 1986-1989, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)
 Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 180** 1991
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
 Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 181** 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 182-184** Justitie. 1987 - 1992
- 182** 1987-1989, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)
 Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 183** 1991
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
 Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 184** 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 185** Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1987 - 1988, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 186** Onderwijs en Wetenschappen, 1988 - 1989, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 187** Ontwikkelingssamenwerking, 1988, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 188** Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 1987 - 1989, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
 Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 189** Verkeer en Waterstaat, 1987 - 1989, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)

- Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 190** Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 1986 - 1989, 1991 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 191** Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, 1986 - 1989, 1991 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
- Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

- 192-194** Verzoeken om zitting te nemen in Comité's van Aanbeveling.
1986 - 1992 3 pakken
- 192** 1986 nov. - 1988 dec.
- 193** 1989 jan. - 1990 dec.
- 194** 1991 jan. - 1992 nov.

03.3.2 STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

03.3.2.1 ALGEMENE ZAKEN

- 195** Richtlijnen voor het gebruik, en verrekening van kosten, van een regeringsvliegtuig, vliegtuigen in beheer van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en luchtvaartuigen van de krijgsmacht.
1973 - 1980 omslag
- 196** Memoranda ten behoeve van de nieuwe bewindslieden over onder andere de begrotingsproblematiek Buitenlandse Dienst en Protocolaire verplichtingen van de minister van Buitenlandse Zaken (en echtgenote).
1982 omslag
- 197** Gelukwensen, ontvangen ter gelegenheid van de benoeming in 1982 en de herbenoeming in 1986 tot minister van Buitenlandse Zaken.
1982, 1986 pak
- 198** Memoranda betreffende de invoering van een identificatieplicht voor de Nederlandse staatsburger, met bijlagen.
1986 - 1987 omslag
Bevat vertrouwelijke stukken.
- 199-202** Memoranda en correspondentie betreffende het programma en de te houden inleidingen op de Ambassadeursconferenties.
1988 - 1991 4 omslagen
- 199** 1988 aug.
- 200** 1989 aug. 21 - 25
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)
Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 201** 1990 aug. 27 - 31
- 202** 1991 aug. 26 - 30
- 203** Advies betreffende de medezeggenschapsstructuur voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken, uitgevoerd door het bureau Advies Training en Informatie rond Medezeggenschap (ATIM), met begeleidend memorandum.
1991 omslag
- 204** Brief aan de minister-president drs. R.F.M. Lubbers inzake de eenheid en presentatie van Nederlands beleid naar het buitenland.

- 1992 stuk
- 205** Het beantwoorden van kamervragen inzake het conflict tussen de minister van Buitenlandse Zaken mr. H. van den Broek en de minister van Ontwikkelingssamenwerking drs. J. Pronk.
1992 omslag
- 206** Departementaal (in)formatiedossier ten behoeve van nieuwe bewindslieden.
[1989] omslag
- 03.3.2.2 TAKEN**
- 03.3.2.2.1 Kabinet en protocol**
- 207** Curricula vitae van buitenlandse ambassadeurs en zaakgelastigden, alfabetisch geordend op land van herkomst.
1967 - 1984 pak
- 208-212** Stukken betreffende bijeenkomsten en ontmoetingen met buitenlandse bezoekers.
1985 - 1992 1 pak en 4 omslagen
- 208** Armenië; minister van Buitenlandse Zaken, Raffi K. Hovannisian, op 5 december, 1991
- 209** Bulgarije; president Zhelev, werkbijeenkomst samen met minister-president drs. R.F.M. Lubbers, op 10 april, 1991
- 210** Duitsland; Klaus Kinkel, minister van Buitenlandse Zaken, kennismakingsbezoek van op 11 juni, 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Belang van de Staat of zijn bondgenoten
- 211** Engeland; bezoek van Hare Majesteit Koningin Elizabeth II en Zijne Koninklijke Hoogheid de Hertog van Edinburgh aan Koningin Beatrix en Prins Claus, ter gelegenheid van de viering van Willem III en Mary 300 jaar 'Glorius Revolution' 1688 - 1988, op 4 - 6 juli 1988, 1985 - 1988, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 212** Tsjecho-Slowakije; president dhr. Vaclav Havel, officieel bezoek op 22 en 23 mei, 1990
- 213-214** Stukken ter voorbereiding op bezoeken van en aan buitenlandse bewindslieden.
1985 - 1992 2 pakken
- 213** 1985-1989
- 214** 1990-1992
- 215** Stukken betreffende voordrachten voor de Nobelprijs voor de Vrede 1987.
1986 - 1987 omslag
- 216** Memorandum betreffende verzoeken om nominaties voor de Gandhi en Nehroe-prijs 1987 van de Indira Gandhi Memorial Trust en de Indian Council for Cultural Relations, met bijlagen.
1987 - 1988 omslag
- 217** Stukken ter voorbereiding van diverse staatsbezoeken en reizen van leden van het Koninklijk Huis.
1988 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)

Niet openbaar tot 2039

- 218** Memorandum betreffende de kandidatuur van Kardinaal Arns van Sao Paulo Brazilië voor de Nobelprijs voor de Vrede, met bijlagen.
1990 omslag
- 219-235** Werkbezoeken en bijeenkomsten in het buitenland.
1990 - 1992 5 pakken en 13 omslagen
- 219** Duitsland; stukken ter voorbereiding op het gesprek met de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, dhr. H.D. Genscher te Brussel, [1990]
- 220** Duitsland; stukken ter voorbereiding op het gesprek met de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, dhr. H.D. Genscher, betreffende bilaterale grensonderhandelingen op 23 mei te Anholt, 1991
- 221** Engeland; stukken ter voorbereiding op besprekingen met de minister van Buitenlandse Zaken, dhr. D. Hurd over onder andere uitbreiding en begroting van de Europese Gemeenschap en gezamenlijke ambassades in de ex-Sowjet-Unie, op 27 februari te Londen, 1992
- 222** Frankrijk; stukken ter voorbereiding op het gesprek met de Franse minister Roland Dumas tijdens het staatsbezoek van 4 - 6 maart, 1991
- 223** Hongarije; stukken ter voorbereiding op het officiële bezoek, samen met minister-president drs. R.F.M. Lubbers, van 10 - 11 november, 1992, pak
- 224** Israël; stukken ter voorbereiding op de bezoeken aan Israël en Oost-Jeruzalem van 6 - 7 mei 1991 en van 2 september 1992, 1991 - 1992
- 225** Japan; stukken ter voorbereiding op het staatsbezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix van 22 - 25 oktober, waaraan de minister van Buitenlandse Zaken zal deelnemen, 1991, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 226-227** Polen. 1990 - 1992
- 226** Stukken ter voorbereiding op het bezoek van 6 - 8 maart, 1990
- 227** Stukken ter voorbereiding op het bezoek, samen met minister-president drs. R.F.M. Lubbers, van 29 - 30 september, 1992, pak
- 228** Portugal; stukken ter voorbereiding op het gesprek met de Belgische minister van Buitenlandse Zaken, Willy Claes, op 1 mei, 1992
Tijdens het Gymnich-overleg te Guimares (Portugal).
- 229** Rusland; stukken ter voorbereiding op het bezoek van 16 - 17 februari te Moskou, 1991
- 230** Rusland; stukken ter voorbereiding op het bezoek van 9 - 10 juni te Kiëv, 1992
- 231** Slovenië; stukken ter voorbereiding op het bezoek van 29 - 31 juli, 1992
- 232** Turkije; stukken ter voorbereiding op het bezoek van 8 september, 1992, pak
- 233** Venezuela; stukken ter voorbereiding op het bezoek van 18 - 20 januari, 1990
- 234** Verenigde Staten; stukken ter voorbereiding van de toespraak namens de twaalf lidstaten van Europese Gemeenschap ter gelegenheid van de 46e Algemene Vergadering van de Verenigde

235 Naties op 24 september te New York, 1991
Zuid-Afrika; stukken betreffende de problematiek rond het
voorgenomen officiële bezoek, samen met minister-president drs.
R.F.M. Lubbers, van 18 - 28 februari 1992, 1991 - 1992, pak

236 Correspondentie met ontvangers van Koninklijke Onderscheidingen ter
gelegenheid van Koninginnedag 1992. omslag
1992

03.3.2.2 Financiële zaken

237-240 Correspondentie over het feitenonderzoek inzake het begrotingshoofdstuk van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken voorafgaande aan de behandeling van de
begroting voor 1987, met bijlagen. 4 omslagen
1987

237 Brief van 21 juli van de Griffier van de Vaste Kamercommissie voor
Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
1987

238 Brieven van 16 en 22 september aan de Voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal, 1987

239 Brieven van 1, 9 en 16 oktober aan de Griffier van de Vaste
Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal, 1987

240 Relevante Kamerstukken, 1987

241 Stukken betreffende de totstandkoming van een nieuw stelsel van
buitenlandbetalingen (valuta-inkomens) van de Dienst Buitenlandse Zaken van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken, ingaande op 1 januari 1989. pak
1987 - 1988

242-246 Begrotingen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en
Ontwikkelingssamenwerking. 3 pakken en 2 omslagen
1989 - 1992

242 Behandeling van de begroting voor 1990, met kamervragen, 1989 -
1990

243 Voorbereiding en behandeling van de begroting voor 1991, 1990 -
1991

244 Budgettaire problematiek 1991 en voorbereiding van de begroting
voor 1992, 1991, omslag

245 Behandeling van de Nota Buitenlanduitgaven 1992, met
kamervragen, 1992

246 Memoranda betreffende overzichten van noodhulp aan diverse
landen ten behoeve van de begrotingsbehandeling (begroting 1993)
in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, met bijlagen,
1992, omslag

247 Stukken betreffende het resultaat van de evaluatie van het stelsel van
buitenlandbetalingen van de Dienst Buitenlandse Zaken (DBZ). pak
1992

03.3.2.2.3 Europese samenwerking

248 Memoranda betreffende de eventuele openbaarmaking van de tekst van de
Aanvullende Overeenkomst ter uitvoering van het Akkoord van Schengen.

-
	1989		omslag
249	Memoranda betreffende het voorstel van het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV) voor oprichting van een medefinancieringsorganisatie ten behoeve van Oost-Europa, met bijlagen.
1989 - 1990		omslag
250	Stukken ter voorbereiding op en verslagen van bijeenkomsten van de Europese Raad.
1989 - 1991		pak
251	Stukken ter voorbereiding op het ministeriële Driehoeksoverleg inzake het Akkoord van Schengen op 12 januari.
1990		omslag
252-253	Vergaderstukken voor het Benelux Comité van Ministers.
1990		2 omslagen
	252	Bijeenkomst op 18 juni, 1990	
	253	Bijeenkomst op 4 december, 1990	
254-256	Europese Politieke Unie (EPU).
1990 - 1991		1 pak en 2 omslagen
	254	Stukken betreffende de problematiek inzake het terugnemen van een Nederlands voorstel voor een Europese Politieke Unie (EPU), alsmede het beantwoorden van kamervragen van het kamerlid dhr. Weisglas (VVD) hierover, 1990 - 1991	
	255	Memoranda, verslagen, rapporten en correspondentie betreffende de EPU, 1991, pak	
	256	Stukken ter voorbereiding op het EPU-Conclaaf op 12 - 14 november, 1991	
257	Stukken betreffende de Europese Gemeenschap.
1990 - 1991		pak
258	Memoranda betreffende commentaar op de conceptbrief van minister-president drs. R.F.M. Lubbers aan de Bijzondere Commissie Vraagpunten (Commissie Deetman) inzake het rapport Europees Hoofdstuk, met bijlagen.
1991		omslag
259-289	Verslagen van mondeling overleg met onder andere de Vaste Kamer Commissie voor Buitenlandse Zaken en Europese Samenwerkingsorganisaties en de minister-president, alsmede kamerstukken.
1991 - 1992		4 pakken, 25 omslagen en 2 stukken
	259-267	Stukken betreffende de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal; begroting (en wijzigingen) voor 1990, 1991, 1992 en 1993 (Ministerie van Buitenlandse Zaken). 1991 - 1992	
	259	Slotwet, begroting voor 1991, 1992	
	260	Voorjaarsnota, 1992	
	261	Najaarsnota, 1992	
	262	Het Noord Atlantische Verdragsorganisatie-deel (NAVO), begroting 1993, 1992	
	263	Opschorting van ontwikkelingshulp aan Indonesië naar aanleiding van de situatie in Oost-Timor	

- (gevolgen hiervan bij de vaststelling van de begroting voor 1992), 1992
- 264** Overzicht van tot stand gekomen verdragen waarbij het Koninkrijk partij is, alsmede van verdragen waarvoor nog geen parlementaire goedkeuring verleend is, 1992
- 265** Raad van Europa, begroting voor 1993, 1992
- 266** Stukken ter vaststelling van de begroting voor 1992 en 1993 en wijzigingen van de begroting voor 1991, 1991 nov. - 1992 dec., pak
- 267** Stukken ter vaststelling van de begroting voor 1993, 1992 okt. - dec., pak
- 268** Turkije; mensenrechten en de situatie van de Koerden, 1991 - 1992
- 269** Vluchtelingenbeleid, 1991 - 1992
- 270** Wapenexportbeleid, 1991 - 1992
- 271** Algemene Raad, 1992, pak
- 272** Cites-conferentie (Kyoto, 2-13 maart 1992), 1992
- 273** Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) in Helsinki, 1992
- 274** De situatie in Joegoslavië, 1992
- 275** De Verenigde Naties, 1992
- 276** Deens Referendum (het Deense volk kan zich uitspreken voor of tegen bekrachtiging het Verdrag van Maastricht), 1992
- 277** Europese Gemeenschap, onder andere de Europese Politieke Unie (EPU), de Europese Monetaire Unie (EMU) en de Europese Raad, 1992, pak
- 278** Het Akkoord van Schengen, 1992
- 279** Het beleid ten aanzien van Oost-Europa, Joegoslavië en Albanië, 1992
- 280** Het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS), 1992, stuk
- 281** Japanse ereschulden, 1992
- 282** Levering van onderzeeboten aan Taiwan, 1992
- 283** Mensenrechten algemeen, 1992
- 284** Nederlandse deelname aan de United Nations Transitional Authority (UNTAC) in Cambodia, 1992
- 285** Operatie grote efficiëntie, 1992, stuk
- 286** Verdrag van Maastricht (goedkeuring van een overeenkomst betreffende de sociale politiek tussen de lidstaten van de Europese Gemeenschap), 1992
- 287** Werkbezoek aan Indonesië van 16 - 31 augustus 1991, 1992
- 288** Zuid-Afrika, 1992
- 289** Werkbezoek aan Suriname van 26 augustus tot 6 september 1992, 1992 - 1993

03.3.2.2.4 Internationale samenwerking

Zie ook inv.nrs.264-272.

- 290** Memoranda betreffende de behandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal van het Nederlandse stemgedrag op de freeze-resoluties, met name de Zweeds-Mexicaanse, tijdens de 37e Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, met bijlagen.
1983 omslag
- 291** Memoranda betreffende de samenstelling van de delegatie voor de 42e Algemene

-
- Vergadering van de Verenigde Naties op 24 september te New York.
1987 omslag
- 292** Memoranda betreffende internationale aspecten van de
samenwerkingsovereenkomst tussen de Ministeries van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Verkeer en Waterstaat, met bijlagen.
1989 omslag
- 293** Stukken betreffende het toesturen van interne aantekeningen aan de Commissaris
der Koningin in de provincie Drenthe, dhr. W. Meijer, betreffende
grensoverschrijdende samenwerking van Nederland met de Bondsrepubliek, naar
aanleiding van een eerder gehouden gesprek.
1989 omslag
- 294** Rapport van de Adviesraad Vrede en Veiligheid; Burden Sharing: politieke opgave
voor het bondgenootschap.
[1989] omslag
- 295** Correspondentie met de Atlantische Commissie.
1989 - 1991 omslag
- 296** Memorandum betreffende de SNV concept-statuten en de
samenwerkingsovereenkomst met het SNV-bestuur, met bijlagen.
1990 omslag
De stichting draagt de naam SNV/Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking en Bewustwording,
voorheen Stichting Nederlandse Vrijwilligers.
- 297** Stukken betreffende de voorbereiding van de voorlopige nota
Ontwikkelingssamenwerking in de jaren '90, ontwikkelingssamenwerking en
mensenrechten.
1990 omslag
- 298** Correspondentie met de Adviesraad Vrede en Veiligheid over adviezen betreffende
onder meer de relatie tussen de NAVO en de landen in Midden- en Oost-Europa.
1990 - 1991 omslag
- 299** Verslag van de internationale conferentie Parliamentary Democracy and
International Security Policy, gehouden op 22 en 23 mei te Den Haag, georganiseerd
op uitnodiging van de minister, door de Atlantische Commissie.
1991 omslag
- 03.3.2.2.5 Politieke zaken**
- 300** Memoranda betreffende de bescherming van de Surinaamse diplomatieke - en
consulaire vertegenwoordiging en het daaraan verbonden personeel in Nederland,
alsmede de Nederlandse ambassade en de Nederlandse gemeenschap in Suriname,
met bijlagen.
1982 omslag
Bevat geheime/vertrouwelijke stukken.
- 301** Memoranda betreffende het regeringsstandpunt inzake de situatie in Centraal-
Amerika, met name in Nicaragua, met bijlagen.
1982 omslag
- 302** Memorandum betreffende de mensenrechten in Latijns-Amerika, met name in

-
- Guatemala, met bijlage.
1982 stuk
- 303** Rapport van de Nederlandse Omroep Stichting (NOS) over de omroepsituatie in Nicaragua en de behoefte aan samenwerking met de omroep in Nederland.
1982 omslag
- 304-307** Stukken betreffende de Adviescommissie Mensenrechten Buitenlands Beleid (ACM).
1984 - 1991 4 omslagen
- 304** Verzoek van de commissie om toestemming tot het doen uitgaan van een studieopdracht inzake mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking, met bijlagen, 1984 - 1985
- 305** Memoranda betreffende de samenstelling van de commissie, alsmede de vraag of een vertegenwoordiger van de United Nations Higher Commissioner for Refugees (UNHCR) lid kan zijn van de ACM, 1985
- 306** Stukken ter voorbereiding op het gesprek met de plenaire ACM op 2 juli, 1990
- 307** Correspondentie over adviezen inzake mensenrechten, 1990 - 1991
- 308-312** Stukken betreffende Zuid-Afrika.
1985 - 1990 5 omslagen
- 308** Memorandum betreffende de EU-Gedragscode (Europese-Gemeenschap) voor Nederlandse bedrijven met vestigingen in Zuid-Afrika, ten behoeve van het mondeling overleg met de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer op 6 februari, met bijlagen, 1985
- 309** Correspondentie met de burgemeester van Rotterdam, dr. B. Peper, inzake een passage in het regeerakkoord betreffende economische sancties tegen Zuid-Afrika, 1989
- 310** Memoranda betreffende het in te nemen regeringsstandpunt inzake het nieuwe voorkeursbeleid van de Lagere Overheden Tegen Apartheid (LOTA) met betrekking tot Zuid-Afrika, met bijlagen, 1989
- 311** Evaluatienotitie Zuid-Afrika, evaluatie van ontwikkelingen in Zuid-Afrika en van het Nederlandse beleid ter zake, 1990
- 312** Memorandum betreffende het Zuid-Afrika debat en de beantwoording van kamervragen van de leden E. van Middelkoop (GPV) en F. Weisglas (VVD) op 7 februari, met bijlagen, 1990
- 313** Correspondentie inzake de situatie in Sri-Lanka in verband met asielprocedures, alsmede het beantwoorden van kamervragen van dhr. Wiebenga (VVD) over Tamilasielzoekers op vakantie naar Sri-Lanka.
1989 omslag
- 314** Memorandum betreffende de koppeling van Schelde- en Maaskwesties.
1989 stuk
- 315** Correspondentie met Amnesty International Afdeling Nederland over de mensenrechten in diverse landen.
1989 - 1991 omslag
- 316-319** Stukken betreffende Indonesië.
1989 - 1992 1 pak en 3 omslagen

- 316** Correspondentie met Mgr. Adrianus Kardinaal Simonis over de Portugees-Indonesische dialoog inzake Oost-Timor, 1989
- 317** Memorandum ten behoeve van het openbare overleg van de Vaste Kamer Commissie voor Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking inzake de mensenrechten in Indonesië, met bijlagen, 1990
- 318** Memoranda, correspondentie en persberichten inzake de beëindiging van de ontwikkelingsrelatie met Nederland door de Indonesische overheid, 1992, pak
- 319** Verslag van het gesprek met de minister van Ontwikkelingssamenwerking dhr. J. Pronk en de Indonesische minister van Buitenlandse Zaken, dhr. Alatas, over de behandeling van Oost-Timorese arrestanten door Indonesische militairen en de opvattingen van de Nederlandse regering inzake de relatie tussen ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten, toegestuurd aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, 1992
- 320** Memoranda en correspondentie betreffende besluitvorming ten aanzien van binnenlandse en buitenlandse aspecten van migratie-, vluchtelingen- en asielvraagstukken.
1990 omslag
- 321** Verzoek om advies inzake Ontwikkelingssamenwerkingsbeleid door minister-president drs. R.F.M. Lubbers, ten behoeve van het beantwoorden van een brief van de president van Sri Lanka over de problemen, die zijn ontstaan door terroristische activiteiten op Sri Lanka en de crisis door de Golfoorlog.
1990 omslag
- 322** Stukken van uiteenlopende aard betreffende het beleid inzake eventuele Nederlandse bijdragen aan internationale inspanningen in de Golf-crisis.
1990 - 1991 pak
- 323** Stukken betreffende de voorbereiding van het Raamverdrag inzake vriendschap en nauwere samenwerking met de Republiek Suriname, dit in het kader van de toekomst van de Nederlands-Surinaamse betrekkingen na de staatsgreep.
1990 - 1992 pak
- 324** Correspondentie met de Commissie van Advies inzake Volkenrechtelijke Vraagstukken over een adviesaanvraag inzake de Japanse ereschulden.
1991 omslag
- 325** Memoranda betreffende de Japanse ereschulden, ter voorbereiding op het mondeling overleg met de Vaste Kamer Commissies voor Buitenlandse Zaken en Welzijn en Cultuur op 29 augustus, met bijlagen.
1991 omslag
- 326-329** Stukken betreffende de Joegoslavië-crisis (tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Gemeenschap).
1991 - 1992 4 pakken
- 326** 1991 apr. - aug.
- 327** 1991 sep. - okt.
- 328** 1991 nov. - dec.
- 329** 1992 jan. - dec.

- 330** Stukken betreffende de totstandkoming van een interdepartementaal voorbereide ambtelijke notitie inzake Surinaamse pensioenen, t.b.v. ondersteuning bij de vorming van een kabinetsstandpunt hierover.
1991 - 1992 omslag
- 331** Correspondentie met de Nederlandse ambassades in Athene en Rome, alsmede memoranda betreffende de Griekse boycot van Nederlandse en Italiaanse producten.
1992 omslag
- 332** Memoranda betreffende de leverantie van onderzeeboten aan Taiwan, met bijlagen.
1992 omslag

03.3.2.2.6 Voorlichting

- 333-344** Teksten van toespraken, interviews en contacten met de pers.
1985 - 1992 3 pakken, 8 omslagen en 1 stuk
- 333** Stukken ter voorbereiding op toespraken, 1985 okt. - 1988 mei, 1989 juni - dec., pak
- 334** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak te houden tijdens het galadiner van de Stichting Nederland-Amerika op 14 maart 1987 te Noordwijk aan Zee, 1987
- 335** Toespraak, uitgesproken tijdens de 42e zitting van de Algemene Vergadering der Verenigde Naties op 24 september 1987 te New York, 1987, stuk
- 336** Contacten met diverse media, 1987 - 1992
- 337** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak te houden bij de internationale viering van het Leids Ontzet op 21 september te Leiden, 1988
- 338** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak te houden bij de opening van de manifestatie 'Foto's für Millionen' op 2 oktober te Keulen, 1988
- 339** Tekst van de op 30 november te Leiden gehouden toespraak ter gelegenheid van de oprichting van het Nederlands Centrum voor Geavanceerd Onderzoek in de Internationale Betrekkingen (Center for Advanced Research in International Affairs in the Netherlands, (CARIAN), [1988])
- 340** Stukken betreffende toespraken, tekstbijdragen aan diverse publicaties, persberichten en interviews, 1988 - 1992, pak
- 341** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak, te houden ter gelegenheid van de viering van Willem III en Mary 300 jaar Anglo-Dutch friendship, op 10 februari te Greenwich, 1989
- 342** Toespraken, 1990 jan. - okt., pak
- 343** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak, te houden bij de opening van de 'politieke dag' van het Global Panel, op 9 april 1991 te Amsterdam, 1990 - 1991
- 344** Memorandum betreffende spreekpunten voor persbriefings, met bijlagen, 1991

03.3.2.2.7 Overige buitenlandse zaken

- 345** Memorandum betreffende initiatieven van het Noorse Statoil tot directe levering

aan de Samenwerkende Elektriciteits-Productiebedrijven (SEP), buiten de Gasunie om, met bijlagen.

1988

omslag

346

Stukken betreffende de aanpassing van het Nederlandse paspoort aan het uniforme Europese model per 1 november 1989.

1988

pak

347

Overleg met de thesaurier-generaal en de minister-president betreffende de kandidatuur van dr. H.O.Ch.R. Ruding bij de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD).

1990

omslag

03.3.2.2.8 Ministerraad

348

Ontwerp-regeringsverklaring, toegestuurd door minister-president drs. R.F.M. Lubbers ter bespreking in de ministerraad op 17 november, alsmede memoranda betreffende wijzigingen.

1982

omslag

349

Verzoek van de minister van Justitie om in te stemmen met de toezending van het wetsvoorstel inzake euthanasie aan Hare Majesteit Koningin Beatrix ter advisering door de Raad van State, met bijlagen.

1985 - 1987

omslag

350

Ontwerp-regeringsverklaring, toegestuurd door minister-president drs. R.F.M. Lubbers ter bespreking in de ministerraad op 24 november, alsmede memoranda betreffende wijzigingen.

1989

pak

351

Stukken houdende een overzicht van lopende activiteiten die mogelijk worden beïnvloed door de demissionaire status van het kabinet, alsmede een brief van minister-president drs. R.F.M. Lubbers aan alle ministers betreffende de vorming van een intern departementaal informatiedossier ten behoeve van nieuwe bewindslieden.

1989

omslag

352

Memoranda en correspondentie betreffende bezuinigingen op Defensie-uitgaven, met bijlagen.

1990 - 1991

omslag

Stukken zijn persoonlijk/vertrouwelijk/geheim.

03.3.2.2.9 Overige aangelegenheden waarbij de minister ambtshalve is betrokken

353

Stukken betreffende de voorbereiding van een ministerraadstuk over de procedure inzake de omvang en samenstelling van delegaties naar internationale vergaderingen, met bijlagen.

1982 - 1983

omslag

354

Memorandum betreffende de vergelijking van verkiezingsprogramma's, met bijlagen.

1986

omslag

- 355** Stukken betreffende de totstandkoming van de toespraak die Hare Majesteit Koningin Beatrix zal houden ter gelegenheid van de opening van de Hannover Messe te Hannover op 2 mei 1990.
1988 - 1990 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 356** Stukken betreffende het bijwonen, als lid van het Comité van Aanbeveling, van de opening van de nieuwe Campus van de Amerikaanse School te Den Haag op 9 oktober 1990.
1988 - 1991 pak
- 357** Correspondentie met de Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen (SIB); voornamelijk uitnodigingen.
1988 - 1992 pak
- 358** Memoranda betreffende voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken relevante punten van de regeringsverklaring ten behoeve van het constituerend beraad, met bijlagen.
1989 omslag
- 359** Behandeling van de Defensienota 1991 in de ministerraad en de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
1991 pak
- 360** Defensienota 1991, ter kennisneming ontvangen van de Defensieraad.
1991 pak
- 361** Memorandum betreffende het verschijnen van de minister van Justitie mr. dr. E.M.H. Hirsch Ballin voor de Onderzoekscommissie Drugscriminaliteit van het Europees Parlement, met bijlagen.
1991 omslag
- 362** Stukken ter voorbereiding op bijeenkomsten van de Stuurgroep Wapenbeheersing en Nucleaire Bewapening (Ministerie van Defensie) over onder andere de notitie Internationale Veiligheid en de Nederlandse Krijgsmacht, dienstplicht en (on)vrijwillige uitzending van dienstplichtigen.
1992 pak
Bevat geheime en vertrouwelijke stukken.

03.4 GEDEPONEERDE ARCHIEVEN

03.4.1 PARTICULIER SECRETARIS

- 363-365** Archief van de Particulier Secretaris mr. H.S. Post.
1986 - 1990 2 pakken en 1 omslag
- 363-364** Memoranda. 1986 - 1988
- 363** 1986-1987
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 364** 1988
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039

365 Catalogus van de tentoonstelling van Laurant BB in het Europese Parlement te Straatsburg, 1990, omslag

366-371 Archief van de Particulier Secretaris drs. P. de Gooijer.
1990 - 1992 5 pakken en 1 omslag

366 Algemene correspondentie, 1990 nov. - 1992 sep.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)

Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

367-370 Memoranda. 1990 - 1991

Bevat geheime/vertrouwelijke stukken.

367 1990 jan. - mei

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)

Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

368 1990 juni - dec.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)

Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

369 1991 jan. - juni

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)

Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

370 1991 juli - dec.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)

Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

371 Correspondentie met het Atlantic & Pacific Exchange Program over het ontvangen en begeleiden van leden van deze organisatie, alsmede het behulpzaam zijn met het leggen van contacten in het buitenland (via de ambassades) voor deze leden, 1991, omslag

03.4.2 SECRETARIAATSARCHIEF

372-377 Algemene correspondentie, beantwoord door derden.
1984 - 1989 6 pakken

Vanaf 1988 alfabetisch geordend op naam van persoon/organisatie.

372 1984-1985

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2061](#)

Tot 2016 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

373 1986

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062](#)

Tot 2017 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

374 1987 sep. - dec.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063](#)

Tot 2018 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

375 1988, A - Z.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064](#)

Tot 2019 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

376 1989, A - J.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)

Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

377 1989, K - Z.

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2065](#)

Tot 2020 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

378-381 Convocaties van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, met bijlagen.
1983 - 1991 4 pakken

378 1983 dec. - 1987 mei

379 1987 juni - 1988 dec.

380 1990 juli - 1991 jan.

381 1991 feb. - juli

382-393	Stukken betreffende de beantwoording van kamervragen, alfabetisch geordend op naam van kamerleden. 1984 - 1992	12 pakken
382-383	1984-1985 382 383	A - L. M - Z.
384-385	1986 384 385	A - M. N - Z.
386-387	1987-1988 386 387	A - K. L - Z.
388-391	1990-1991 388 389 390 391	A - F. G - M. N - T. U - Z.
392-393	1992 392 393	A - M. P - Z.
394-404	Verslagen en moties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, alfabetisch geordend op onderwerp. 1986 - 1988	11 pakken
	394	A.
	395	B.
	396	C - D.
	397	E.
	398	F - H.
	399	I - L.
	400	M.
	401	N - O.
	402	P - R.
	403	S - U.
	404	V - Z.
405-408	Brieven en verslagen van de minister aan de voorzitters en diverse commissies in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. 1987 - 1988	4 pakken
	405	1987 apr. - aug.
	406	1987 sep. - dec.
	407	1988 jan. - mrt.
	408	1988 apr. - sep.
409-413	Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda. 1989 - 1992	4 pakken en 1 omslag
	409	1989 dec. - 1990 apr. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066 Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
	410	1990 mei - dec.

- 411** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
1991 jan. - juli
- 412** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
1991 aug. - dec.
- 413** [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
1992 jan. - feb., omslag
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

04 DHR. P. DANKERT, STAATSSECRETARIS, 1989-1994

1.1. LOOPBAAN

Pieter Dankert (8 januari 1934 - 21 juni 2003) studeerde tot 1953 politieke en sociale wetenschappen aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam en volgde daarna de onderwijzersopleiding te Leeuwarden en de M.O.-geschiedenis. Van 1960 tot 1963 was hij werkzaam als docent voor het V.H.M.O. te Gorinchem, terwijl hij van 1963 tot 1965 medewerker van het Koos Vorrinkinstituut was.

⁷¹ In 1965 werd hij benoemd tot directeur van dit instituut, een functie die hij tot 1971 bekleedde.

Al sinds februari 1968 was Dankert namens de PvdA lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en hij bleef dit tot juni 1981. In 1979 nam hij voor tien jaar zitting in het Europees Parlement en was hier van 19 januari 1982 tot 24 juli 1984 voorzitter van.

Op 7 november 1989 werd hij benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken in het derde kabinet-Lubbers (1989-1994). Hij bleef de gehele kabinetsperiode werkzaam als staatssecretaris. In juli 1994 keerde hij terug naar het Europees Parlement, waar hij lid van bleef tot juli 1999.

Als bewindspersoon was hij belast met Europese Samenwerking. In 1992 heeft hij de Wet tot goedkeuring van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte tot stand gebracht. Hij had een aanzienlijk aandeel in de totstandkoming van het Verdrag van Schengen ⁷² en bracht samen met E.M.H. Hirsch Ballin in 1993 de Uitvoeringswet van dit Verdrag tot stand.

1.2. NEVENFUNCTIES

Nevenfuncties van Dankert waren onder meer het voorzitterschap van de Nederlandse Politieke Jongerencontactraad van 1962 tot 1963, het lidmaatschap van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en de West Europese Unie van 1972 tot 1977, het voorzitterschap van de Staatscommissie voor Defensie van 1974 tot 1975, van het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken van 1975 tot 1980, en van de Stichting Atlantische Commissie van 1987 tot 1989. Verder was hij van augustus tot november 1989 bijzonder hoogleraar Europese Studies aan de Universiteit van Amsterdam. In 2002 werd hij lid van de Commissie Europese Integratie Adviesraad Internationale Vraagstukken.

Als gedelegeerde maakte hij van 1971 tot 1977 onder meer deel uit van de Politieke Commissie van het NAVO-Assemblee (algemeen rapporteur) en van 1973 tot 1979 van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (voorzitter).

In het Europees Parlement was hij van 1978 tot 1979 algemeen rapporteur voor begrotingsvraagstukken. Van juli 1979 tot januari 1982 en van april 1984 tot november 1989 was hij ondervoorzitter van dit college. De maand daarop, december 1989, werd hij voorzitter van de sectie Euro-Arabische groep.

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Op 29 april 1988 werd Dankert benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. Op 8 oktober 1994 werd hij benoemd tot Grootofficier in de Orde van Oranje-Nassau.

1.4. DERDE KABINET-LUBBERS - STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

In het derde kabinet-Lubbers (1989-1994) hadden het CDA en de PvdA zitting. De regeringsperiode stond in het teken van bezuinigingen en vernieuwingen in de sociale zekerheid. De grote toestroom van asielzoekers en groeiende mestproblematiek in de landbouw waren lastige onderwerpen voor het kabinet. Andere thema's uit de kabinetsperiode waren onder meer de Europese eenwording (het Verdrag van Maastricht in 1993), de privatisering van de Nederlandse Spoorwegen (1992) en de planning van de Betuwelijn (een spoorweg tussen Rotterdam en Duitsland). Over de gehele kabinetsperiode was er sprake van diverse grote gebeurtenissen op het wereldtoneel; in 1989 viel de Berlijnse Muur en daarmee vielen diverse communistische regimes. De instabiliteit die daar uit voortkwam had onder meer een oorlog in voormalig Joegoslavië tot gevolg. ⁷³ Daarnaast was er sprake van de Iraakse bezetting in Koeweit, hetgeen tot de eerste Golfoorlog leidde. ⁷⁴

1.5. EUROPA

Staatssecretaris Dankert had Europese Samenwerking in de portefeuille en bereidde in 1992 samen met minister-president Lubbers en minister Van den Broek een voorstel voor een Europese Politieke Unie voor. Nederland stelde zich terughoudend op ten aanzien van de Europese Politieke Samenwerking en bleef ten tijde van het derde kabinet-Lubbers vastberaden in haar besluit dat een neutrale Europese Commissie de Nederlandse belangen het beste zou dienen. ⁷⁵

⁷¹ Het Koos Vorrinkinstituut was een instituut van de PvdA dat zich bezig hield met buitenlandse politiek.

⁷² Het Verdrag van Schengen is een overeenkomst tussen alle Europese lidstaten (met uitzondering van Ierland en het Verenigd Koninkrijk) en IJsland, Zwitserland en Noorwegen, welke vrij reizen tussen deze landen mogelijk maakt. Zie: NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 448-449

⁷³ NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nr 451

⁷⁴ <http://www.parlement.com/g291000/modules/goca7g20>

⁷⁵ Hellema, Buitenlandse politiek van Nederland, p. 309-10

In een artikel in de Internationale Spectator van februari 1991 schreef Dankert dat Nederland tijdens de Intergouvernementele Top in Maastricht een "democratiseringsboodschap" uit moest dragen. De inzet was het openhouden van de weg voor een "stapsgewijs federaal-communautair integratieproces."⁷⁶ Volgens Paul Rusman was het dan ook met name Dankert die de "gewraakte Nederlandse lijn, communautisering van het buitenlands en justitiebeleid, maar geen exclusief initiatiefrecht voor de Commissie en geen strakke afbakening van de communautaire en intergouvernementele besluitvorming, gevoegd bij de reductie van het 'democratisch tekort'", het sterkst had gesteund.

Desondanks werd het voorstel voor een Europese Politieke Unie op 'Zwarte Maandag' 30 september 1991 tijdens de Europese Top in Maastricht afgewezen.

2. DE ARCHIEVEN

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Dankert zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit omvat onder andere het persoonlijke archief van Dankert dat aan het departement is geschonken. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het staatssecretariële werk van Dankert.

Het persoonlijke archief bestaat uit 38 inventarisnummers, dat vrijwel zijn gehele ambtsperiode beslaat. Van de hiervoor genoemde onderwerpen uit die tijd is relatief weinig bewaard.

Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op Dankert bestaat uit zes dossiers.

De eerste vier dossiers hebben betrekking op het door minister-president Lubbers en staatssecretaris Dankert afgelegde bezoek aan Singapore van 2 tot en met 4 april 1991. Hierin zijn het werkdoosje en de verslaglegging te vinden.⁷⁷ Het vijfde dossier bevat de voorbereiding en de verslaglegging van het officiële bezoek van minister-president Lubbers en staatssecretaris Dankert aan Finland op 22 en 23 januari 1992.⁷⁸ In het zesde en tevens laatste dossier bevinden zich de teksten van speeches uitgesproken door staatssecretaris Dankert.

Het kan mogelijk interessant zijn departementale archieven te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan zijn naam, maar wel aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtstermijn mee te maken heeft gehad.⁷⁹ Op deze wijze kan men wellicht meer inzicht krijgen in zijn werkzaamheden als staatssecretaris. Te denken valt bijvoorbeeld aan de archieven van:

- DGES (Directoraat-generaal Europese Samenwerking) met betrekking tot Europese Samenwerking;
- DAM (Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten) en DWH (Directie Westelijk Halfrond) betreffende de Golfoorlog;
- DZO (Directie Zuidoost- en Oost-Europa) inzake voormalig Joegoslavië;
- DAO (Directie Azië en Oceanië) omtrent het bezoek aan Singapore.
- Gegevens over het buitenlands beleid van het derde kabinet-Lubbers zijn te vinden in het archief van DGPZ (Directoraat-generaal Politieke Zaken).

414-418

Algemene correspondentie.

1990 - 1994

2 pakken en 3 omslagen

- 414** 1990, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
Tot 2021 B-beperking, daarna A
- 415** 1991, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2022 B-beperking, daarna A
- 416** 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 B-beperking, daarna A
- 417** 1993
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
Tot 2024 B-beperking, daarna A
- 418** 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 B-beperking, daarna A

⁷⁶ Piet Dankert, 'Nederland en de Europese Politieke Unie: op weg naar een democratisch en federaal Europa', in: Internationale Spectator, XLV, nr.2 (februari 1991), p. 85

⁷⁷ Departementsarchief doa. 1988-1994 inv.nrs. 00302-00303, 00467, 00565

⁷⁸ Departementsarchief deu. Ara., inv.nr 03040

⁷⁹ Deze archieven bevinden zich momenteel nog bij het ministerie van Buitenlandse Zaken (23 december 2004).

419-431	Ingekomen uitnodigingen. 1990 - 1994	13 pakken
	419 1990 nov. - 1991 feb.	
	420 1991 mrt. - juni	
	421 1991 juli - sep.	
	422 1991 okt. - dec.	
	423 1992 jan. - feb.	
	424 1992 mrt. - apr.	
	425 1992 mei - aug.	
	426 1992 sep. - dec.	
	427 1993 jan. - mrt.	
	428 1993 apr. - juni	
	429 1993 juli - dec.	
	430 1994 jan. - mrt.	
	431 1994 apr. - juli	
432-434	Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda. 1990 - 1993	1 pak 2 omslagen
	432 1992-1993, pak Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069 Tot 2024 B-beperking, daarna A	
	433 1990 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066 Tot 2021 B-beperking, daarna A Bevat enkele privé-memoranda.	
	434 1991 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067 Tot 2022 B-beperking, daarna A	
435-442	Teksten van toespraken. 1989 - 1994	6 pakken en 2 omslagen
	435 1989 dec. - 1990 nov.	
	436 1991 jan. - aug.	
	437 1991 sep. - dec.	
	438 1992 jan. - apr.	
	439 1992 mei - dec.	
	440 1993 jan. - aug.	
	441 1993 sep. - nov., omslag	
	442 1994 jan. - juni, omslag	
443-444	Stukken betreffende de ontvangst van bezoekers uit het buitenland. 1990 - 1994	2 pakken
	443 1990-1992	
	444 1993-1994	
445	Stukken betreffende bezoeken aan het buitenland. 1990 - 1993	pak
446	Stukken betreffende de voorbereiding van "Dankert-lunches". 1990 - 1994 Voornamelijk uitnodigingen.	omslag
447	Vergaderstukken van de bijeenkomst van het Comité van Ministers van de Benelux Economische Unie te Luxemburg op 18 juni. 1990	omslag

-
- 448-449** Het Akkoord van Schengen.
1990 - 1993 1 pak en 1 omslag
- 448** Stukken ter voorbereiding op het bezoek aan de Franse minister voor Europese Zaken, mevrouw E. Cresson, betreffende het Akkoord van Schengen, te Parijs op 1 februari, 1990
- 449** Stukken ter voorbereiding op de vergadering van het Uitvoerend Comité in het kader van het Akkoord van Schengen op 18 oktober, 1993, pak
- 450** Stukken ter voorbereiding op de bespreking met Tamas Katona, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken van Hongarije, op 24 april.
1991 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Niet openbaar tot 2022
- 451** Stukken betreffende de bespreking met het Europese Parlement inzake Joegoslavië.
1991 omslag

05 DR. W.F. VAN EEKELEN, STAATSSECRETARIS, 1982-1986

1.1. LOOPBAAN

Willem Frederik van Eekelen (5 februari 1931)⁸⁰ doorliep in zijn geboorteplaats Utrecht het Stedelijk Gymnasium waarna hij van 1949-1954 rechten studeerde aan de Rijksuniversiteit Utrecht, waarvan in de periode 1950-1952 politieke wetenschappen in Princeton (VS). In 1957 begon Van Eekelen als ambtenaar van de Buitenlandse Dienst zijn loopbaan bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hij was achtereenvolgens van 1957-1960 ambassade-attaché te New-Delhi, tweede ambassadesecretaris te Londen van 1960-1964 en eerste ambassadesecretaris te Accra (Ghana) van 1964-1966. Vervolgens was Van Eekelen tot 1971 ambassaderaad van de Permanente vertegenwoordiging bij de NATO te Brussel. In de zomer van 1971 werd hij in het kader van de Europese Politieke Samenwerking benoemd tot correspondent Europeëen voor de Europese Politieke Samenwerking. In 1974 werd hij directeur Atlantische Samenwerking en Veiligheidszaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

In 1977 begon de politieke loopbaan van Van Eekelen, toen hij één van de twee staatssecretarissen van Defensie werd in het kabinet Van Agt I (CDA en VVD), dat tot 1981 aanbleef. Na een kort kamerlidmaatschap trad hij in 1982 (Lubbers I, CDA en VVD, 1982-1986) opnieuw aan als staatssecretaris, ditmaal op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tijdens het tweede kabinet Lubbers (CDA en VVD, 1986-1989) was Van Eekelen minister van Defensie. In 1988 moest hij aftreden, toen zijn positie als gevolg van de 'paspoortaffaire' onhoudbaar was geworden.⁸¹ Een jaar later volgde zijn benoeming tot secretaris-generaal van de West Europese Unie, een post die Van Eekelen tot 1994 zou bekleeden. Ten tijde van de parse kabinetten Kok tenslotte, was hij lid van de Eerste Kamer (1995-2003).

1.2. ONDERSCHIEDINGEN

Op 30 april 1974 werd Van Eekelen benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Op 26 oktober volgde zijn benoeming als Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Vervolgens werd hij nog op 21 december 1988 tot Grootofficier in de Orde van Oranje-Nassau benoemd en op 13 november tot Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

1.3. NEVENFUNCTIES

Van Eekelen bekleedde in de loop van de jaren talrijke functies. Zo was hij onder meer Lid van het bestuur van de Vereniging Wilhelmina-kinderziekenhuis te Utrecht, voorzitter van de World Vererans Foundation, lid van de Raadgevende Vergadering Raad van Europa (1981-1982) en van de Noord-Atlantische Assemblée. Vanaf 2002 was hij plaatsvervangend rapporteur namens de Eerste Kamer in de Europese Conventie voor een nieuw Europees Verdrag. Daarnaast was hij bijvoorbeeld nog voorzitter van het Nationaal Fonds Sport Gehandicapten (vanaf 1995), van de Europese Beweging Nederland en van de Raad van Advies van het Jongeren Atlantisch Samenwerkingsorgaan (Jason).

1.4. KABINET-LUBBERS I

Zie hiervoor "De inleiding op de archieven van mr. H. van den Broek".

1.5. STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Als staatssecretaris werd Van Eekelen belast met Europese Zaken. Ambtshalve had hij zitting in de begrotingsraad en in de milieuraad. Hij was voorzitter van de Coördinatiecommissie die de Nederlandse standpunten voor de vergaderingen van de Algemene Raad in Brussel voorbereidde. De resultaten daarvan werden door de ministerraad besproken. Tijdens zijn ambtsperiode kwam op 3 april 1984 het Verdrag tot oprichting van de Europese Unie tot stand. Andere successen uit die tijd waren het Verdrag van Schengen uit 1985 en de Europese Akte van 1986, waarbij Duitsland, Frankrijk, Nederland en België een vrij personenverkeer overeenkwamen. Omdat Van Eekelen een voorstander was van de plaatsing van kruisraketten vind men daarover ook interessante stukken in zijn persoonlijk archief.⁸²

2. DE ARCHIEVEN

Het persoonlijk archief telt slechts vijf inventarisnummers over de gehele periode dat hij staatssecretaris was, 1982-1986. Het geeft ten aanzien van de hierboven genoemde verdragen meer een beeld van het werkterrein, de werkzaamheden en de werkwijze van de staatssecretaris dan dat

80 Zie uitgebreid over het leven van Van Eekelen zijn biografie, *Sporen trekken door strategische jaren*, Meppel, Uitgeverij Ten Brink, 2000

81 Zie voor de paspoortaffaire verder de "Inleiding op de archieven van drs P.R.H.M. van der Linden", onder de rubriek Enquêtecommissie paspoort.

82 Brieven van Heinsius van het International Institute for Strategic Studies te Londen over vermeende Sovjetdreiging van 12 april en 21 mei 1984. Een brief van S.L. Mansholt van 18 april 1986 n.a.v. een artikel over een lezing van Van Eekelen voor het Interkerkelijk Comité Tweekzijdige Ontwapening in: *NRC-Handelsblad*, 14 april 1986. Zie: NA, *Bewindslieden*, 2.05.81, inv.nrs 454, 456

er inhoudelijk veel informatie over is te vinden. Dit geldt niet voor de correspondentie van Van Eekelen met Nederlandse en buitenlandse ambassadeurs, waaruit zijn bemoeienis goed valt af te lezen. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de voorbereidingen van een reis van Van Eekelen naar Australië en Nieuw-Zeeland in 1984 dat de ambassadeurs de gelegenheid te baat namen om de handelsbelangen van hun land te bepleiten.⁸³ De tekst die Van Eekelen aan het begin van zijn staatssecretarisschap in 1983 voor de Europese Beweging hield geeft ook een goede indruk van zijn visie op de situatie van dat moment.⁸⁴

De delen van het departementsarchief die betrekking hebben op Van Eekelen als staatssecretaris bestaan uit vijf dossiers. Deze handelen over de (vele) dienstreizen die Van Eekelen maakte. Hierin vind men achtergrondinformatie over landen en buitenlandse bewindslieden, verslagen van besprekingen tijdens deze bezoeken en reisdata.⁸⁵ Daarnaast zijn er in het departementsarchief nog stukken te vinden die, onder andere, betrekking hebben op radio-interviews, waarvan één voor een Duitse zender, correspondentie met Nederlandse en buitenlandse ambassadeurs en voordrachten voor de Belgisch-Nederlandse Vereniging en de Europese Stedenbond.⁸⁶

452-456	Algemene correspondentie en memoranda. 1982 - 1986	1 pak en 4 omslagen
452	1982 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2058 Tot 2013 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
453	1983 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2059 Tot 2014 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
454	1984, pak Openbaarheid beperkt tot 01-01-2060 Tot 2015 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
455	1985 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2061 Tot 2016 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
456	1986 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062 Tot 2017 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	

83 NA, Bewindslieden, 2.05.81, inv.nr. 454

84 W.F. van Eekelen, Perspectieven van de gemeenschap en ontplooiing van het Europese parlement. Een voordracht voor het hoofdbestuur van de Europese Beweging. Zie: NA, Bewindslieden, 2.08.51, inv.nr. 453

85 Departementsarchief 912.12, Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris dr. W.F. van Eekelen 1982-1985, inv.nrs 03691, 03798 en 02777.

86 Departementsarchief 911.23, 1975-1984 inv.nrs 05876 en 02706.

06 DR. P.H. KOOIJMANS

1.1. LOOPBAAN

Pieter Hendrik Kooijmans (geboren 6 juli 1933) studeerde Economie en Rechten aan de Vrije Universiteit te Amsterdam⁸⁷ Van 1960 tot 1962 was hij als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en van 1962 tot 1965 bekleedde hij daar een speciale leerstoel in het Volkenrecht en het Recht van de Europese Gemeenschappen. Van 1965 tot 1973 was hij aan deze universiteit hoogleraar Volkenrecht, wat hij tot januari 1972 combineerde met het hoogleraarschap Recht der Europese Gemeenschappen.

Professor Kooijmans (lid van de Anti Revolutionaire Partij) werd in 1973 benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken in het kabinet-den Uyl (1973-1977). Als bewindspersoon was hij in dit kabinet-den Uyl belast met aangelegenheden betreffende de VN en de VN-organisaties en ontwapeningsvraagstukken. In 1975 bracht hij samen met minister Van der Stoep de Nota 'Ontwapening en Veiligheid' uit en in 1975 was hij mede-indiener van de ontwerp-Sanctiewet. Bovendien speelde hij een rol bij het vaststellen van de landsgrenzen van Suriname ten tijde van de onderhandelingen over haar onafhankelijkheid.

Daarna was hij van 1977 tot 1993 weer hoogleraar Volkenrecht, ditmaal verbonden aan de Universiteit Leiden.

In januari 1993 (derde kabinet-Lubbers, 1989-1994) vertrok de minister van Buitenlandse Zaken H. van den Broek naar de Europese Commissie en volgde Kooijmans hem op. Tijdens deze kabinetsperiode bracht hij in 1993 (samen met minister J.P. Pronk voor Ontwikkelingssamenwerking) een beleidsnotitie uit over de rechten van de inheemse volken. In datzelfde jaar bracht hij tevens (samen met staatssecretaris Dankert) een wet tot stand ter Goedkeuring van Associatie-overeenkomsten tussen Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Polen en de EG. Verder leverde hij een belangrijke bijdrage aan de Wereldconferentie over de Rechten van de Mens in 1993, verzette hij zich tegen het plan van Owen en Stoltenberg om Kroatië in gescheiden regio's voor moslims, Kroaten en Serviërs op te delen. Hij weigerde ook de Indonesische mensenrechtenactivist Poncke Princen, die tijdens de politiole acties de wapens had opgenomen tegen zijn eigen Nederlandse landgenoten, in dat zelfde jaar een inreisvisum te verlenen. Toen hij in april 1994 tijdens een bezoek aan Indonesië over de verbetering van de mensenrechten in dat land en in Oost-Timor sprak, had hij wel een onderhoud met hem. Kooijmans bleef minister tot augustus 1994, waarna hij tot 1997 als hoogleraar Volkenrecht terugkeerde naar de Universiteit Leiden. Deze functie legde hij in 1997 neer. Kooijmans was namelijk na zeer uitgebreide lobbyactiviteiten van Nederland op 6 november 1996 door de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de VN benoemd tot rechter van het Internationaal Gerechtshof. Op 6 februari 1997 trad hij aan in zijn nieuwe functie, die hij tot 2006 zou bekleden.⁸⁸

1.2. NEVENFUNCTIES

Oud-minister Kooijmans is sinds 1995 bestuursvoorzitter van de Carnegiëstichting (waarvan hij tot 1993 bestuurslid was).⁸⁹ Sinds 1995 is hij voorzitter van de D.R.A. (Disaster Relief Agency), voorzitter van de stuurgroep jaarlijkse conferenties tussen Nederland en Duitsland en voorzitter van de Stichting voor het Nieuwe Zuid-Afrika. Sinds 1996 is hij lid van het Nationaal Comité Herdenking Vrede van Munster en sinds 1997 voorzitter van de Raad van Toezicht van de Rijksuniversiteit Leiden. Nevenfuncties in het verleden waren onder meer het voorzitterschap van de Adviescommissie inzake vraagstukken van ontwapening en internationale veiligheid en vrede, lidmaatschap van de Commissie Civiele en Militaire deskundigen inzake de Nederlandse defensie (commissie-Rijckevorsel), het lidmaatschap van de Adviescommissie inzake Volkenrechtelijke vraagstukken, het vice-voorzitterschap van het Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, het lidmaatschap van de sectie internationale zaken van de Raad van Kerken in Nederland, van de Raad van Beheer Haagse Academie voor Internationaal Recht, het plaatsvervangend voorzitterschap van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken, het voorzitterschap van het College van Curatoren Institute of Social Studies en het lidmaatschap van de Commissie analyse asielpcedure en opvang asiellozers (van 1990 tot 1992).

1.3. VERENIGDE NATIES

Tijdens zijn loopbaan heeft Kooijmans in 1967 en van 1973 tot 1977 als lid van de Nederlandse delegatie aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) deelgenomen. Tevens was hij van 1982 tot 1986 en in 1992 voorzitter van de Nederlandse delegatie naar de VN-Commissie voor de Rechten van de Mens. In de zittingsperiode 1984-1985 fungeerde Kooijmans als voorzitter van deze commissie en van 1985 tot 1992 was hij VN-Rapporteur inzake Martelingen.⁹⁰

1.4. ONDERSCHIEDINGEN

87 Tenzij anders vermeld: <http://www.parlement.com/9291000/bio/01745> (22 april 2004)

88 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 292

89 Departementsarchief 310 / vn / 1985-1994 / 07277 en Departementsarchief 310 / vn / 1985-1994 / 07532

90 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 284

Kooijmans heeft diverse onderscheidingen ontvangen. Op 11 april 1978 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en op 8 oktober 1994 volgde een benoeming tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

De Bondsrepubliek Duitsland kende Kooijmans het Grootkruis van Verdienste toe, België het Grootkruis in de Kroonorde en Luxemburg het Grootkruis in de Orde van de Eikenkroon.⁹¹ Zowel Italië als Senegal onderscheidden Kooijmans met het Grootkruis in de Orde van Verdienste. Zweden kende hem het Grootkruis in de Orde van de Poolster toe en Suriname onderscheidde Kooijmans met de Ere-orde van de Palm van Suriname.⁹²

1.5. KABINET-DEN UYL

Het kabinet-den Uyl (1973-1977) was een links en vooruitstrevend kabinet. Het bestond uit 10 progressieve ministers en slechts 6 confessionele. Max Van der Stoep werd benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken en werd hierin ondersteund door twee staatssecretarissen:

L.J. Brinkhorst (belast met Europese Integratie) en P.H. Kooijmans (belast met onder meer Ontwapeningsvraagstukken). Hoewel afkomstig van verschillende partijen, verliep de samenwerking tussen de drie bewindslieden voorspoedig.⁹³

Het kabinet wilde een rechtvaardige verdeling van kennis, inkomen en macht in Nederland, een doelstelling die op de gunstige conjuncturele ontwikkelingen van de voorliggende jaren was gebaseerd.⁹⁴ Naast de algemene doelstelling formuleerde de regering kort na aantreden ook een verklaring ten aanzien van het te voeren buitenlands beleid. Hierin werd onder meer kenbaar gemaakt dat zij de nieuwe 'Test Ban Treaty' betreffende kernproeven zouden steunen, dat zij zich zou keren tegen een Europese kernmacht, zij zouden een studie laten uitvoeren naar de rol van kernwapens, er zou een rem komen op de groei van de Defensiebegroting, zij zou een strikter embargobeleid voeren tegen Zuid-Afrika, de hulp aan de Derde Wereldlanden zou worden verbeterd en uitgebreid en zij zouden zich actief (blijven) inzetten voor het Plan-Werner.⁹⁵ De verklaring toonde geen ingrijpende wijziging met de buitenlandse politiek in de voorafgaande jaren en sloot volgens Hellema aan bij het tot dan toe gevoerde buitenlands beleid van Nederland.⁹⁶

Het kabinet-den Uyl zou haar politieke agenda echter uiteindelijk moeten aanpassen. De belangrijkste oorzaak hiervoor was een olie-embargo; Arabische staten hadden besloten de olieleveranties aan Nederland stop te zetten om zo hun onvrede over de pro-Israëliëse houding van Nederland tijdens de Oktober-oorlog te uiten.⁹⁷ Andere factoren die bijdroegen aan wijziging van het voorgenomen Nederlands buitenlands beleid waren de moord op president Allende van Chili, een zeer snelle stijging van de schulden van Derde Wereldlanden en een stagnerende Europese integratie.⁹⁸

Nederland was actief betrokken bij de uitbreiding van het nucleaire non-proliferatieverdrag, de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE) en de onderhandelingen over de 'Mutual and Balanced Force Reductions' in Europa.⁹⁹ Deze Nederlandse afkeer van Europese kernmachten was volgens Hellema passend binnen de Atlantisch georiënteerde Nederlandse veiligheidsproblematiek.¹⁰⁰ Verdere bijzonderheden op het terrein van het Nederlandse buitenlandse betrekkingen in het kabinet-den Uyl (1973-1977) waren de onafhankelijkheid van Suriname in 1975, de mogelijke levering van reactorvaten aan Zuid-Afrika in 1976 en de bezetting van de Franse ambassade in Den Haag door Japanse terroristen.¹⁰¹

1.6. DERDE KABINET-LUBBERS

Voor een beschrijving van het derde kabinet-Lubbers zie: "Inleiding op de archieven van P. Dankert", Derde kabinet-Lubbers.

In het derde kabinet-Lubbers (1989-1994) hadden het CDA en de PvdA zitting. De regeringsperiode stond in het teken van bezuinigingen en vernieuwingen in de sociale zekerheid. Van 1989 tot begin 1993 was Van den Broek minister van Buitenlandse Zaken. Na zijn vertrek naar de Europese Commissie werd hij opgevolgd door Kooijmans. Kooijmans restte dus slechts een korte periode als minister tot de volgende verkiezingen in 1994.

91 Departementsarchief dkp/de / onderscheidingen / coördinatie. 1993-1995, inv.nr 00821

92 Departementsarchief 262.1 / 1975-1984 / inv.nr. 1809

93 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 247

94 Maarten van Rossem, Ed Jonker en Luuc Kooijmans, *Een tevreden natie. Nederland van 1945 tot nu* (Baarn, Uitgeverij Tirion, 1993), p. 158

95 *Plan-Werner: de ontwikkeling van een Europese economische en monetaire unie.*

96 Hellema, *Buitenlandse politiek*, p. 257

97 *Ibidem*, p. 258

98 *Ibidem*

99 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 248

100 Hellema, *Buitenlandse politiek*, p. 258

101 <http://www.parlement.com/g291000/modules/gocckot3>

In deze periode wist hij al snel zijn stempel te drukken op het Nederlands buitenlands beleid. Slechts drie dagen na zijn aantreden als minister verzocht hij zijn collega van Justitie E.M.H. Hirsch Ballin zijn bezoek aan Israël uit te stellen omdat hij het niet eens was met de deportatie van 415 Palestijnen door Israël.¹⁰² Vier dagen daarna werd hem op het Binnenhof door achthonderd vrouwen een petitie aangeboden waarin hem als minister werd verzocht maatregelen te nemen tegen de stelselmatige verkrachting van vrouwen in Bosnië.¹⁰³ De in ontvangst name van de petitie door Kooijmans zelf en zijn herhaalde pleidooien voor een krachtiger toezicht op de naleving van de 'no-fly zone' boven Bosnië, waren typerend voor zijn persoonlijke betrokkenheid bij de situatie in het voormalige Joegoslavië.¹⁰⁴

Al tijdens zijn termijn als staatssecretaris was hij nauw betrokken bij de ontwikkelingen in Suriname. Als minister zette hij dit voort; in 1993 sprak hij tijdens zijn werkbezoek uitvoerig met de Surinaamse regering over de politieke en economische situatie aldaar. Tevens zegde hij tijdens deze reis toe dat de democratisch gekozen regering-Venetiaan op militaire steun van Nederland kon rekenen indien de instandhouding van de regering in gevaar was.¹⁰⁵

Belangrijkste kenmerk van zijn ministerschap bleef echter de mensenrechten. De oud-hoogleraar had als VN-rapporteur regelmatig kritiek geuit op het mensenrechtenbeleid van verschillende landen, maar zag dit nooit als handicap voor zijn ministerschap. Voorbeelden hiervan zijn relatie met China en Indonesië. In het jaarverslag van de VN van 1989 werd China met betrekking tot martelingen expliciet door Kooijmans vermeld en in 1992 schreef hij in zijn jaarverslag dat martelen in Indonesië een routinezaak was.¹⁰⁶ Hoewel beide landen destijds zeer verontwaardigd reageerden, wist Kooijmans als minister normale betrekkingen met de landen te onderhouden en was hij welkom voor officiële werkbezoeken (waarin hij de nadruk legde op de universele rechten van de mens).¹⁰⁷ Ook schreef hij als minister, samen met zijn collega J.P. Pronk van Ontwikkelingssamenwerking, diverse beleidsnotities die betrekking hadden op de rechten van de mens; in maart 1993 verscheen de beleidsnotitie "Inheemse Volken" en in november van datzelfde jaar "Humanitaire hulp tussen conflict en Ontwikkeling".¹⁰⁸

Tijdens zijn kortstondige ministerschap maakte hij zich sterk voor een grotere rol van de VN, met name waar het de handhaving van internationale vrede en veiligheid en een uitbreiding van de financiële middelen betrof. Op 29 en 30 september 1993 hield hij een rede voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York.

Na de val van de Berlijnse Muur diende het Westen volgens hem "een maximale inspanning te getroosten om de hervormingen in Midden- en Oost-Europa te ondersteunen". Hij was van mening dat het Westen deze taak enkel aan kon met behulp van de verschillende multilaterale instellingen zoals de NAVO.¹⁰⁹ Over de hernieuwde rol van de NAVO in het nieuwe Europa diende Kooijmans samen met collega A.L. ter Beek van Defensie een adviesvraag in bij de Adviesraad voor Vrede en Veiligheid (AVV).¹¹⁰ Naast de adviesaanvraag over de NAVO legden zij de AVV tevens een adviesaanvraag voor over de positie van Duitsland in de nieuwe Europese politieke omstandigheden.¹¹¹

De betrekkingen tussen Nederland en Duitsland waren voor Kooijmans belangrijk. Omdat uit onderzoek was gebleken dat veel jongeren een negatief beeld hadden over Duitsland, legde hij veel nadruk op verbetering van de bilaterale betrekkingen. Hij besloot daarop samen met zijn Duitse collega van Buitenlandse Zaken Klaus Kinkel (die zich eveneens zorgen maakte over de uitkomsten van het onderzoek) een jaarlijkse Nederlands-Duitse conferentie te organiseren.¹¹² De eerste van deze conferenties vond in 1996 plaats en staat sindsdien bekend als het Kooijmans-Kinkel initiatief. Tenslotte heeft minister Kooijmans zich, naast zijn inspanningen voor een verbeterde relatie met Duitsland, ook ingezet voor een versterking van de betrekkingen met België. De eensgezindheid over de inrichting van Europa, de historische verbondenheid en het delen van de taal waren voor Kooijmans belangrijke uitgangspunten om de betrekkingen met de Zuiderburen verder te intensiveren om zo de mogelijkheden voor samenwerking op diverse beleidstreinen verder uit te breiden.

102 Bram van Ojik, 'Wat wil hij, wat moet hij, wat kan hij?', in: *Onze Wereld* jaargang 36 nummer 3 (maart 1993), p. 6

103 Ojik, 'Wat wil hij?', p. 6

104 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 285-286

105 *Ibidem*, p. 286

106 Petra de Koning, 'Kan hij functioneren met zoveel vijanden?', in: *Wordt Vervolgd*, nummer 5 (mei 1993), p. 14

107 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 287

108 Adviescommissie Mensenrechten Buitenlands Beleid *Inheemse Volken* (Den Haag: Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1993) en P.H. Kooijmans en J.P. Pronk *Humanitaire hulp tussen conflict en ontwikkeling* (Den Haag: Ministerie van Buitenlandse Zaken, 1993)

109 P.H. Kooijmans, 'Nederlands Buitenlands Beleid: mogelijkheden en beperkingen in een veranderende omgeving', in: *Jason Magazine* jaargang 19 nummer 2 (mei 1994), p. 3

110 Hellema e.a., *Ministers van Buitenlandse Zaken*, p. 290

111 *Ibidem*

112 *Ibidem*.

2. DE ARCHIEVEN

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Kooijmans zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit bevat onder andere het persoonlijk archief van Kooijmans dat door hem is geschonken aan het departement. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het werk van Kooijmans.

Het persoonlijke archief bestaat uit 45 inventarisnummers. De eerste drie hiervan bevatten memoranda van Kooijmans uit zijn periode als staatssecretaris.¹¹³ De overige 42 inventarisnummers zijn allen afkomstig uit de periode 1993-1994 als minister.¹¹⁴

Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op de periode van Kooijmans als staatssecretaris en minister is zeer omvangrijk. Het is gegroepeerd in drie categorieën: staatssecretaris, minister en overig.

De archieven op het departement die betrekking hebben op zijn werkzaamheden als staatssecretaris, bevatten voorbereidingen op en verslagen van door Kooijmans afgelegde werkbezoeken, memoranda, telexen, correspondenties, onderscheidingen, zijn CV (bijgewerkt tot 1977) en het proces-verbaal van zijn ontslag als staatssecretaris.

De departementsarchieven over de werkzaamheden van minister Kooijmans bevatten inwerkdoossiers over verschillende landen en onderwerpen, werkmappen en verslagleggingen van bezoeken van buitenlandse bewindslieden aan Kooijmans, dossiers inzake overleg met Vaste Kamercommissies voor Buitenlandse Zaken en Defensie, een archief over de uitreiking van de Four Freedoms Award aan de Dalai Lama, informatie met betrekking tot de kwestie J.C. Princen, de verslaglegging van een overleg met de VNO, letterlijke weergaven van toespraken, een dossier over de beveiliging van minister Kooijmans, verslagen van overleg met verschillende mensenrechtencommissies, een dossier van de door minister Kooijmans gegeven nieuwaarsreceptie ten behoeve van het corps diplomatique en het corps consulaire en werkmappen, verslagleggingen, voorbereidingen en persoverzichten met betrekking tot afgelegde werkbezoeken, dienstreizen en officiële bezoeken aan de VN en diverse landen.

In de overige door Kooijmans opgemaakte archivalia, die aanwezig zijn op het departement, bevinden zich dossiers met betrekking tot de Carnegie stichting, zijn kandidatuur voor het Internationaal Gerechtshof in Den Haag, het Kinkel-Kooijmans initiatief, buitenlandse onderscheidingen en zijn deelname aan het Telders Pleit Concours.

Om meer inzicht te krijgen in zijn werkzaamheden als staatssecretaris en minister, kan het mogelijk interessant zijn archieven op het ministerie te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan zijn naam, maar die wel gerelateerd zijn aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtstermijnen mee te maken heeft gehad. Te denken valt bijvoorbeeld aan archieven van de:

- Directie Verenigde Naties en Internationale Financiële Instellingen (DVF) betreffende de Verenigde Naties en het International Gerechtshof;
- Directie Westelijk Halfrond (DWH) inzake Suriname;
- Directie Mensenrechten en Vredesopbouw (DMV) met betrekking tot mensenrechten; Directie Zuid-Oost en Oost-Europa (DZO) omtrent Kroatië, Servië en Bosnië;
- Directie Veiligheidsbeleid (DVB) over Ontwapeningsvraagstukken en over de NAVO;
- Directie West en Midden Europa (DWM) over Duitsland, België en de Wet Goedkeuring van Associatie-overeenkomsten tussen Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Polen en de EG.
- Gegevens over het buitenlands beleid van het kabinet-den Uyl en het derde kabinet-Lubbers zijn te vinden in het DGPZ-archief (Directoraat-generaal Politieke Zaken).

De beleidsnotities 'Inheemse Volken' en 'Humanitaire hulp tussen conflict en ontwikkeling' alsmede de letterlijke weergaven van de redevoeringen "België en Nederland: méér dan goede burenen" en "Nederland en Vlaanderen: nieuwe verhoudingen en mogelijkheden voor samenwerking" zijn ter inzage in de bibliotheek van het departement.

06.1 STAATSSECRETARIS, 1973-1977

457-459

Memoranda.

1973 - 1975

3 omslagen

457

1973

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2049](#)

Beperkt openbaar B

458

1974

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2050](#)

113 NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs. 457-459

114 Ibidem, inv.nrs. 460-501

459 Beperkt openbaar B
1975
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2051](#)
Beperkt openbaar B

06.2 MINISTER, 1993-1994

- 460-462 Algemene correspondentie, alfabetisch geordend op naam. 3 pakken
1993
- 460 A - G.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 461 H - O.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 462 P - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 463 Correspondentie met bewindslieden van de Nederlandse Antillen. omslag
1993
- 464-465 Correspondentie met de minister-president en de ministerraad. 2 pakken
1993 - 1994
- 464 1993
- 465 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 466-477 Correspondentie met diverse ministeries. 2 pakken en 10 omslagen
1993 - 1994
- 466 Binnenlandse Zaken.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 467 Defensie., pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Niet openbaar tot 2070
- 468 Economische Zaken.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 469 Financiën.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 470 Justitie., pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 471 Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1993
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
Tot 2024 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 472 Onderwijs en Wetenschappen, 1993
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
Tot 2024 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 473 Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 474 Verkeer en Waterstaat, 1993
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
Tot 2024 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 475 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 476 Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 477** Minister van Ontwikkelingssamenwerking, 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 478** Correspondentie met het Koninklijk Huis.
1993 - 1994 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 479-483** Correspondentie met buitenlandse ambassades en bewindslieden, alsmede het Europese Parlement en de Verenigde Naties, alfabetisch geordend op naam van land/organisatie.
1993 - 1994 5 pakken
- 479-481** 1993
Tot 2024 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 479** A - E.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 480** F - O.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 481** P - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2069](#)
- 482-483** 1994
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 482** A - L.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
- 483** M - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
- 484-485** Verzoeken om zitting te nemen in Comité's van Aanbeveling.
1993 - 1994 1 pak en 1 omslag
Bevat ook verzoeken om artikelen als voorwoord.
- 484** 1993 jan. - juni 11
- 485** 1993 juni 29 - 1994, pak
- 486-488** Stukken betreffende bijeenkomsten en ontmoetingen met buitenlandse bewindslieden.
1993 - 1994 3 omslagen
- 486** Duitsland; minister van Buitenlandse Zaken, dr. Klaus Kinkel, 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
- 487** Joegoslavië; onderhandelaar voor de Europese Gemeenschap, Lord Owen, 1993
- 488** Oostenrijk; minister van Buitenlandse Zaken, dr. Alois Mock, 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 489** Vergaderstukken van het Benelux-Comité van Ministers voor de bijeenkomst op 7 februari 1994.
1993 - 1994 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 490** Stukken betreffende de behandeling van verzoeken tot het houden van lezingen, met de tekst van concept-lezingen.
1993 - 1994 pak

-
- 491** Stukken betreffende de behandeling van verzoeken voor het verlenen van medewerking aan activiteiten, zoals o.a. speeches en interviews, onder meer op het gebied van mensenrechten en internationaal recht.
1993 - 1994 omslag
- 492** Agenda's van activiteiten voor januari tot en met juli.
1994 pak
- 493-500** Werkbezoeken en bijeenkomsten in het buitenland.
1993 - 1994 1 pak en 7 omslagen
- 493** Bulgarije, 1994
- 494** Denemarken, 1993
- 495** Estland, de Russische Federatie, Wit-Rusland, Letland en Litouwen, 1994, pak
- 496** Luxemburg, 1993
- 497** Suriname; Paramaribo, 1993
- 498** Zweden, 1994
- 499-500** Zwitserland. 1993
- 499** Stukken ter voorbereiding op het onderhoud met de minister van Buitenlandse Zaken van Zwitserland, Flavio Cotti op 3 november, 1993
- 500** Stukken ter voorbereiding op het staatsbezoek van Hare Majesteit Koningin Beatrix op 3 - 5 november, waaraan de minister van Buitenlandse Zaken zal deelnemen, 1993
- 501** Nota's en memoranda ter voorbereiding op het overleg met de Vaste Kamer Commissies voor Buitenlandse Zaken en Defensie op 22 april.
1994 omslag
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen danwel van derden

07 DRS. P.R.H.M. VAN DER LINDEN, STAATSSECRETARIS VOOR EUROPESE ZAKEN, 1986-1988

1.1. LOOPBAAN

P.H.R.M. (René) van der Linden (14 december 1943) studeerde tot 1970 internationaal bestuurswetenschappelijke economie aan de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg. Onderdeel van zijn studie was een stage bij de Europese Commissie te Brussel. Zijn interesse in de Europese Unie (EU) begon al op jonge leeftijd: op de middelbare school was hij lid van de Europese Beweging, een Nederlands platform om van gedachten te wisselen en te debatteren over Europese integratie.¹¹⁵

Tijdens zijn studie was hij in 1969 part-time leraar economie. Na zijn afstuderen werd hij ambtenaar bij de Directie Internationale Economische Aangelegenheden van het ministerie van Landbouw en Visserij (1971-1973). Van 1973 tot 1976 was hij werkzaam als staf lid in het kabinet van E.G.-Commissaris ir. P.J. Lardinois en aansluitend van 1976 tot 1977 in het kabinet van zijn opvolger, ir. H. Vredeling, beiden te Brussel.¹¹⁶

Van juni 1977 tot juli 1986 nam hij namens de KVP c.q. het CDA zitting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. In juli 1986 werd hij in het tweede kabinet-Lubbers (1986-1989) benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Als staatssecretaris was hij belast met Europese samenwerking en integratie en bracht hij in deze functie in 1986 de Wet tot Goedkeuring van de Europese Akte tot stand.¹¹⁷ In september 1988 trad hij af naar aanleiding van de paspoortaffaire, waarover hierna meer. In november keerde hij terug naar de Tweede Kamer en bleef hij hiervan lid tot juni 1998. Sinds 8 juni 1998 nam hij zitting in de Eerste Kamer der Staten-Generaal.¹¹⁸

1.2. NEVENFUNCTIES

Nevenfuncties van oud-staatssecretaris Van der Linden waren onder meer het lidmaatschap van het NOVIB-bestuur, van het Europahuis-bestuur te Bemelen en van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad (van 1977 tot 1986).¹¹⁹

Sinds maart 2002 is Van der Linden namens de Eerste Kamer afgevaardigde in de Conventie over de Toekomst van de Europese Unie.¹²⁰ Daarnaast bestaan zijn huidige nevenfuncties onder andere uit het lidmaatschap van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en de West-Europese Unie, (wederom) van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad, van het bestuur van Kerk en Nood, en van het algemeen bestuur van VNO/NCW (sinds 2000)¹²¹, alsmede het voorzitterschap van de Stuurgroep Nederland-België.¹²²

Als gedelegeerde maakte hij deel uit van de volgende commissies van de Tweede Kamer: van april 1982 tot juli 1986 van de bijzondere commissie voor de Perspectievennota Zuid-Limburg (voorzitter), van november 1989 tot mei 1994 van de vaste commissie voor Europese Zaken (ondervoorzitter) en van december 1996 tot mei 1998 van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken (ondervoorzitter). Sinds Van der Lindens benoeming in de Eerste Kamer in 1998 is hij daar woordvoerder Landbouw van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (sinds juli 2003 de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit), terwijl hij op 1 juli 2003 voorzitter van de vaste commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties werd.¹²³

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Op 21 december 1988 werd Van der Linden benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Op 18 mei 1998 volgde een benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Op 3 september 2007 werd hij benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. Tevens ontving hij twee buitenlandse onderscheidingen: het Grosses Deutsches Verdienstkreuz, terwijl hij op 20 oktober 2003 werd benoemd tot Ridder in de Orde van Sint Gregorius. Deze laatste onderscheiding is de hoogste kerkelijke onderscheiding die aan leken kan worden gegeven.

1.4. TWEDE KABINET-LUBBERS - STAATSSECRETARIS VAN DER LINDEN

115 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01899>

116 <http://www.grondweteuropa.nl/g326000/1f/j9vvgjnazrhmix9/vgoglliztmzd>

117 De Europese Akte is een in december 1985 overeengekomen aanpassing op het Verdrag van Rome en heeft betrekking op de besluitvorming binnen de Europese Gemeenschap (EG), de inrichting van de interne markt, het monetaire beleid van de EG en de Europese Politieke Samenwerking.

118 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01899>

119 <http://www.grondweteuropa.nl/g326000/1f/j9vvgjnazrhmix9/vgoglliztmzd>

120 <http://www.cda.nl/domains/cda/content/downloads/1ekamer/cv/vanderLinden.pdf>

121 De Nederlandse Ondernemersorganisatie die zowel nationaal als internationaal gemeenschappelijk belangen van het Nederlandse bedrijfsleven behartigt.

122 <http://www.parlement.com/g291000/bio/01899>

123 <http://www.eerstekamer.nl/g324000/1f/j9vvgjh5hkk7kof/vghkhnzm2n4v7>

In het tweede kabinet-Lubbers (1986-1989) hadden het CDA en de VVD zitting. Het terugdringen van de werkloosheid en de bestrijding van fraude en het onjuist gebruik van sociale uitkeringen waren de belangrijkste punten op de agenda.¹²⁴ Andere beleidsbeslissingen van het kabinet Lubbers-II waren de privatisering van de PTT, de herziening van het belastingstelsel, het verschijnen van de VINEX (Vierde Nota Extra) over de ruimtelijke ordening, het eerste Nationale Milieu Plan en de totstandkoming van de Wet op Studiefinanciering.¹²⁵

1.5. BUITENLANDSE POLITIEK

Op 30 juli 1986 las minister-president Lubbers de regeringsverklaring voor. Hij sprak met betrekking tot de ontwikkelingen op het wereldtoneel over de slechte naleving van de mensenrechten in sommige delen van de wereld en over de 'diepe zorgen' die Nederland had omtrent de toestand waarin Zuid-Afrika verkeerde. Daarnaast verwoordde hij het streven van het kabinet om de bondgenootschappen met onder meer de NAVO en de EEG te versterken.¹²⁶

In de regeringsverklaring stond tevens dat het kabinet omtrent de Europese eenwording een meer dynamische Europese economie nastreefde, maar ook een Europa dat oog had voor humanitaire zaken zoals het bewaren van de vrede tussen Oost en West en de Derde Wereld-problematiek serieus nam door kansen op vooruitgang te creëren.¹²⁷

Drie jaar na het aantreden van het tweede kabinet-Lubbers werd ook de hulp aan Suriname opnieuw gestart. Deze was na de decembermoorden van 1982 stopgezet, maar werd in 1989 -weliswaar op bescheidener schaal- hervat.¹²⁸

1.6. ENQUÊTECOMMISSIE PASPOORT

In het eerste kabinet-Lubbers (1982-1986) was reeds door oud-staatssecretaris van Buitenlandse Zaken Van Eekelen gewerkt aan de invoering van een nieuw fraudebestendig en Europees paspoort. Deze taak werd in het tweede kabinet-Lubbers door staatssecretaris Van der Linden overgenomen. Kodak, drukkerij Elba en Philips sloten voor de gelegenheid een samenwerkingsverband door het bedrijf KEP op te richten. KEP sloot op haar beurt een contract met de Nederlandse Staat om het nieuwe paspoort te leveren. In april 1988 bleek echter dat KEP niet in staat was de aangegane verplichting na te komen.¹²⁹

Naar aanleiding van de motie-Alders (PvdA) werd een parlementaire enquête gestart om te onderzoeken hoe de afspraak tussen de Nederlandse Staat en KEP tot het fiasco had kunnen leiden. Belangrijkste vragen waren hoe de kostprijs van het nieuwe paspoort en de samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Staat en KEP tot stand was gekomen. Conclusie van de enquêtecommissie was dat er rond de ontwikkeling van het nieuwe paspoort met name veel gebreken waren geweest in het besluitvormingsproces. Daarnaast zou er te weinig toezicht zijn geweest op de voortgangscntrole.¹³⁰ De uitkomst van het onderzoek leidde ertoe dat minister van Defensie Van Eekelen (de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken in het eerste kabinet-Lubbers (1982-1986)) en staatssecretaris Van der Linden aftraden.

2. DE ARCHIEVEN

De op het ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van Van der Linden zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit omvat het persoonlijke werkarchief van Van der Linden. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten 'departementsarchief', waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het staatssecretariële werk van Van der Linden.

Het persoonlijke archief bestaat uit drie inventarisnummers. Hierin bevinden zich onder andere stukken omtrent de paspoortaffaire.¹³¹

Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op Van der Linden bestaat uit zes dossiers. Het eerste dossier heeft betrekking op een bezoek van de staatssecretaris aan Philips op 24 juni 1987.¹³² Het tweede tot en met het vijfde bevatten de werkdossiers van Van der Linden voor zijn buitenlandse bezoeken als staatssecretaris naar Brussel en Luxemburg op 6 oktober 1986, Bonn op 10 oktober 1986, Kopenhagen op 11 maart 1987 en Griekenland van 1 en 2 juni 1987.¹³³ Het laatste dossier van het departementsarchief dat betrekking heeft op Van der Linden bevat algemene stukken over zijn reizen als staatssecretaris.¹³⁴

124 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 170-171

125 <http://www.parlement.com/g291000/modulesf/gocaq30l>

126 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 172

127 Ibidem, p. 172-173

128 Hellema, Buitenlandse politiek van Nederland, p. 312

129 Tenzij anders vermeld: <http://www.parlement.com/g291000/modulesf/g8pdhdiw>

130 Tenzij anders vermeld: <http://www.parlement.com/g291000/modulesf/g8pdhdiw>

131 NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 502-504.

132 Departementsarchief code g. 1985-1989, inv.nr 02705

133 Departementsarchief code g. 1985-1989, inv.nrs 02776, 02773, 02775, 02774

134 Departementsarchief code g. 1985-1989, inv.nr 02866

Mogelijk kan het interessant zijn om op het ministerie archieven te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan zijn naam, maar wel verwant zijn aan de verschillende onderwerpen waar Van der Linden in zijn ambtstermijn mee te maken heeft gehad. Op deze wijze kan men wellicht meer inzicht krijgen in zijn werkzaamheden als staatssecretaris. Bijvoorbeeld de archieven van:

- DGES (Directoraat-generaal Europese Samenwerking) met betrekking tot Europese Samenwerking;
- DWM (Directie West- en Midden-Europa) betreffende de voornoemde werkbezoeken aan België, Luxemburg, Denemarken, Duitsland en Griekenland.
- Gegevens over het buitenlands beleid van het tweede kabinet-Lubbers zijn te vinden in het archief van het Directoraat-generaal Politieke Zaken (DGPZ).

502-504

Algemene correspondentie.

1986 - 1988

3 omslagen

Bevat o.a. stukken betreffende de paspoortaffaire.

502

1986

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2062](#)

Tot 2017 B-beperking, daarna A

503

1987

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2063](#)

Tot 2018 B-beperking, daarna A

504

1988

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2064](#)

Tot 2019 B-beperking, daarna A

o8 DRS. D.F. VAN DER MEI

1.1. LOOPBAAN

Na zijn middelbare school te hebben afgerond, vertrok Durk Frederik van der Mei (13 oktober 1924) in 1945 voor een militaire opleiding naar Groot-Brittannië. Zijn dienstjaren (tot september 1949) bracht hij voornamelijk door in Indonesië bij de 7 december-divisie.¹³⁵ Na zijn terugkeer in Nederland studeerde hij tot 1956 Economie aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. Van 1956 tot 1977 was hij lid van de Tweede Kamer voor de Christelijk-Historische Unie (CHU). In deze functie begon hij als woordvoerder voor financieel-economische zaken. Later verschoven zijn bezigheden als Tweede Kamerlid zich ook naar het terrein van buitenlandse zaken.

In 1976 werd hij lid van het Europees Parlement. Deze functie legde hij in 1977 neer omdat hij in het eerste kabinet-van Agt (1977-1981) werd benoemd tot staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Als bewindspersoon was hij belast met Europese Samenwerking¹³⁶. In 1980 heeft hij medegewerkt aan de totstandkoming en verdediging van de Wet inzake Goedkeuring van het Verdrag over toetreding van Griekenland tot de EEG en Euratom en tevens in datzelfde jaar aan de Wet Goedkeuring Overeenkomst van Lomé tussen een groot aantal landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan (de ACS-landen) en de EEG.

Na zijn termijn als staatssecretaris was hij van 1981 tot 1984 weer Tweede-Kamerlid, ditmaal voor het Christen-Democratisch Appèl (de fusiepartij waarin het CHU in 1980 samen met de ARP en de KVP was opgegaan). Hij beëindigde zijn loopbaan bij de (voorlopige) Raad voor Vastgoedinformatie, waar hij in de periode van 1984 tot 1992 lid en voorzitter van was.

1.2. NEVENFUNCTIES

Als nevenfunctie had hij onder meer het lidmaatschap van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa en West-Europese Unie, de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad, de Nederlandse delegatie van de Interparlementaire Unie, het Economisch en Sociaal Comité van de EEG, en de Nationale Adviesraad Ontwikkelingssamenwerking. Bovendien was hij als staatssecretaris voorzitter van de coördinatiecommissie voor Europese Integratie- en Associatieproblemen, een adviesorgaan van de ministerraad. Als zodanig maakte hij deel uit van de Raad voor Europese Zaken.

De Tweede-Kamercommissies waar hij onder meer deel van uitmaakte, waren van 1963 tot 1977 van de vaste commissie voor Handelspolitiek (voorzitter) en van 1971 tot 1973 van de vaste commissie voor Economische Zaken (ondervoorzitter). Daarnaast was hij van 1972 tot 1977 (plaatsvervangend) lid van het Presidium van de Tweede Kamer.¹³⁷

Van 1987 tot 1989 was Van der Mei vertrouwensman van 'Oud-militairen Indiëgangers' bij het ministerie van Defensie en heeft in die functie een rapport geschreven voor het ministerie van Defensie.¹³⁸ Sinds 1990 is hij adviseur van het Veteranenplatform.

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Tijdens zijn loopbaan ontving Van der Mei diverse onderscheidingen. Op 29 april 1968 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en op 26 oktober 1981 tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. De president van de Verenigde Republiek Kameroen onderscheidde hem in 1979 met het Grootlint in de Orde van Verdienste van Kameroen. In 1980 werd hij door de Koning der Belgen onderscheiden met het Grootkruis in de Orde van Leopold II.¹³⁹

Hem werd het Ereteken voor Orde en Vrede met de jaargesp 1946, 1947, 1948 en 1949 toegekend. In 1989 ontving hij van de minister van Defensie, ter gelegenheid van de afronding van de opdracht als Vertrouwensman Oud-Militairen Indiëgangers, het Ereteken voor Verdiensten, in zilver. In 1994 werd hem nog vanwege het ministerie van Defensie het Draaginsigne Gewonden toegekend.¹⁴⁰

135 Zie bijgevoegd CV in: Departementsarchief 911.23 Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris drs. D. F. van der Mei. 1978-1980, inv.nr 000641

136 Het Directoraat-generaal Europese Samenwerking (DGES) ontwikkelt en coördineert het Nederlandse beleid met betrekking tot Europa en de Europese Unie (EU). DGES is verantwoordelijk voor de relatie tussen Nederland en afzonderlijke (kandidaat)lidstaten van de EU. Ook zorgt DGES voor een samenhangend Nederlands EU-beleid op het gebied van bijvoorbeeld transport, milieu en (inter)regionale organisaties, zoals de Raad van Europa, de OESO en de Benelux. DGES stemt met de andere ministeries op ambtelijk niveau de Nederlandse inbreng in het Europese besluitvormingsproces af. Door deze coördinerende rol is DGES een belangrijke schakel tussen de andere ministeries en de permanente vertegenwoordiging (PV) in Brussel. Bron: <http://www.minbuza.nl/organisatie/organisatiestructuur/directoraten-generaal>

137 <http://www.parlement.com/9291000/bio/00898> (13 april 2004)

138 Zie bijgevoegd CV in: Departementsarchief 911.23 Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris drs. D. F. van der Mei. 1978-1980, inv.nr 000641

139 Code 262.1 Mei van der D. F. 1978-1980, inv.nr 005360

140 Zie bijgevoegd CV in: Departementsarchief 911.23 Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris drs. D. F. van der Mei. 1978-1980, inv.nr. 000641

1.4. HET EERSTE KABINET-VAN AGT

Het kabinet-van Agt I (1977-1981) was in 1977 de eerste van een reeks van coalities die werden gevormd door de VVD en het CDA die (met uitzondering van 1981 en 1982) tot 1989 zouden blijven regeren. Het aantreden van het eerste kabinet-van Agt was het begin van een periode die zich kenmerkte door bezuinigingen en liberalisering.¹⁴¹ De toenemende werkloosheid en het stijgend begrotingstekort brachten het kabinet regelmatig in de problemen. De regering had slechts een kleine meerderheid en kon doorgaans op veel kritiek van de felle oppositie (met name de PvdA) rekenen.¹⁴²

1.5. BUITENLANDS BELEID

Het eerste probleem dat zich voordeed voor het kabinet-van Agt I volgde direct na aantreden. Dit was naar aanleiding van de ambivalente houding die het kabinet aannam ten aanzien van het besluit van de NAVO om de Neutronenbom (een bom die door middel van neutronenstraling alle leven doodt, terwijl de materiële schade beperkt blijft) te plaatsen en de beslissing van de Verenigde Staten deze te produceren.¹⁴³ Hierna volgden meerdere omstrede onderwerpen die in het buitenlands beleid van het kabinet-van Agt I een rol speelden. Zo nam Nederland in 1978 deel aan het WK-voetbal in Argentinië, werden de Olympische Spelen van 1980 in Moskou door Nederland geboycot, rees de vraag of Nederland moest deelnemen aan een olieboycot tegen Zuid-Afrika, besloot de regering een exportvergunning af te geven voor levering van twee onderzeeërs aan Taiwan (in reactie waarop door China de betrekkingen met Nederland werden teruggebracht tot het niveau van zaakgelastigde) en werd er door de opwerkingsfabriek URENCO in Almelo verrijkt uranium geleverd aan Brazilië.¹⁴⁴ Met name de laatste twee kwesties brachten minister Ch.A. van der Klaauw ernstig in de problemen. Een deel van deze problemen werden volgens Hellema veroorzaakt door het "specifieke economische belang" dat het kabinet-van Agt in sommige situaties liet prevaleren boven doelstellingen op lange termijn.¹⁴⁵

Een belangrijk terugkerend thema in het buitenlandse beleid van dit kabinet (en ook in de archieven van Van der Mei) was het CVSE-Verdrag (Conferentie van Veiligheid en Samenwerking in Europa). Nederland greep het verdrag aan om nadruk te kunnen leggen op een verbetering van het mensenrechtenbeleid in sommige van de lidstaten. Deze tactiek was al door Nederland aangekondigd ten tijde van de ondertekening van het verdrag in Helsinki (1975), maar werd pas effectief ten uitvoer gebracht tijdens de vervolgconferenties in Belgrado (oktober 1977 tot maart 1978) en in Madrid (november 1980 tot najaar 1983).¹⁴⁶ In het Europese integratiebeleid speelde de mensenrechten ook een belangrijke rol, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het Lomé-II Verdrag, waarbij Nederland tevergeefs probeerde een bepaling met betrekking tot de mensenrechten te doen opnemen.¹⁴⁷

1.6. EUROPA

Het eerste kabinet-van Agt legde de nadruk op de oorspronkelijke verdragsinstellingen en er werd groot belang gehecht aan de rol van de Europese Commissie en het Europees Parlement. De regering hield aan het standpunt vast dat ze met betrekking tot de Europese Politieke Samenwerking op geen enkele wijze de bevoegdheden van de NAVO mocht beperken.¹⁴⁸ Met uitzondering van de Europese Politieke Samenwerking, was het de taak van staatssecretaris Van der Mei met Europese Samenwerking in de portefeuille, dit Nederlandse Europese beleid mede vorm te geven, te verdedigen en uit te dragen.

2. DE ARCHIEVEN

De op het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanwezige archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van oud-staatssecretaris Van der Mei, vallen uitsluitend binnen de periode 1977-1981 en zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit bevat onder andere het persoonlijk archief van Van der Mei dat door hem is geschonken aan het Departement. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het Ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het staatssecretariële werk van Van der Mei.

141 Hellema, *Buitenlandse politiek van Nederland*, p. 290

142 <http://www.parlement.com/g291000/modules/goccz3t01>

143 Hellema, *Buitenlandse politiek van Nederland*, p. 292

144 <http://www.parlement.com/g291000/modules/goccz3t01>

145 Hellema, *Buitenlandse politiek van Nederland*, p. 315

146 *Ibidem*, p. 300

147 Bijdrage van Durk van der Mei in: Charlotte Dijkstra ed., 'Een leven voor Europa. Liber amicorum Max Kohnstamm' (Den Haag, Europese Beweging Nederland en ministerie van Buitenlandse Zaken, 2004), p. 144-148; m.n. 145-146.

148 Hellema, *Buitenlandse politiek van Nederland*, p. 305

Het persoonlijke archief van Van der Mei bestaat uit zeventien inventarisnummers. Het grootste deel daarvan heeft betrekking op de periode dat hij staatssecretaris was.¹⁴⁹ Daarnaast zijn er nog twee pakken bewaard gebleven uit de periode dat hij daarna Kamerlid van het CDA was.¹⁵⁰ Het deel van het departementsarchief dat betrekking heeft op Van der Mei valt uiteen in drie delen.¹⁵¹ Het eerste bevat correspondentie met betrekking tot de buitenlandse onderscheidingen die van der Mei heeft ontvangen. In het tweede deel bevinden zich brieven van het corps diplomatique (geaccrediteerd in Den Haag) met betrekking tot de ontvangen kennisgeving van de benoeming van Van der Mei als staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.¹⁵² Tevens is hierin de destijds aan alle Nederlandse posten in het buitenland verzonden CV van Van der Mei te vinden, alsmede de benoemingsakte tot staatssecretaris door Koningin Juliana, een korte correspondentie tussen Boutros Boutros Ghali en Van der Mei over zijn benoeming, een telex van Mostafo Tolba (United Nations Environment Programme) en een bericht aan de Nederlandse ambassade in Londen over een bezoek van Van der Mei.¹⁵³ Het derde deel is gewijd aan de reizen van Van der Mei. Het bevat achtergrondinformatie over landen ter voorbereiding op zijn werkbezoeken, samenvattingen van besprekingen met buitenlandse bewindslieden en verslagen van en voorbereidingen op vergaderingen in het buitenland (met name over de EEG).¹⁵⁴ Om meer inzicht te krijgen in zijn werkzaamheden als staatssecretaris kan het mogelijk interessant zijn archieven op het Ministerie te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan zijn naam, maar wel aan de verschillende onderwerpen waar hij in zijn ambtstermijn mee te maken heeft gehad. Te denken valt bijvoorbeeld aan de archieven:

- DGES (Directoraat-Generaal Europese Samenwerking) met betrekking tot Europese Samenwerking;
- DAF (Directie Sub-Sahara Afrika) betreffende de olieboycot van Zuid Afrika;
- DWH (Directie Westelijk Halfrond) inzake Brazilië;
- DVB (Directie Veiligheidsbeleid) over de CVSE en
- DMV (Mensenrechten en Vredesopbouw) omtrent het toenmalige Nederlandse mensenrechtenbeleid (De archieven met betrekking tot de NAVO vallen eveneens onder DVB).
- Gegevens over het buitenlands beleid van het eerste kabinet-van Agt zijn te vinden in het archief van DGPZ (Directoraat-generaal Politieke Zaken).

08.1 STAATSSECRETARIS, 1977-1981

505-508	Blocnotes met aantekeningen. 1977 - 1981	3 pakken en 1 omslag
	505 1977 dec. 28 - 1978 okt. 13 506 1978 okt. 14 - 1979 sep. 19 507 1979 sep. 20 - 1981 feb. 01 508 1981 feb. 02 - sep. 11, omslag	
509-513	Algemene correspondentie. 1977 - 1981	5 pakken
	509 1977 dec. - 1978 aug. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2054 Beperkt openbaar B 510 1978 sep. - dec. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2054 Beperkt openbaar B 511 1979 jan. - aug. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2055	

149 NA, Bewindsliedenarchief, inv.nrs 505-519

150 Ibidem, inv.nrs 520-521

151 In 2004 was het departementsarchief nog niet overgedragen aan het Nationaal Archief.

152 Corps diplomatique (geaccrediteerd in Den Haag): de gezamenlijke gezanten, attachés enz. van vreemde staten die officieel erkend zijn door de Nederlandse staat en in die functie de belangen van hun staat behartigen in Den Haag.

153 Departementsarchief 911.23 Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris drs. D. F. van der Mei. 1978-1980, inv.nr 000641

154 Departementsarchief 911.23 Nederland/ Ministerie van Buitenlandse Zaken/ staatssecretaris drs. D. F. van der Mei. 1978-1981, inv.nr 001228

		Beperkt openbaar B	
512		1979 sep. - 1980 mrt. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2056	
		Tot 2011 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
513		1980 apr. - 1981 sep. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2057	
		Tot 2012 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A	
514		Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda. 1977 - 1981 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2057 Tot 2012 B-beperking, daarna A	omslag
515		Brievenboek. 1979 - 1982	deel
516-517		Teksten van toespraken. 1978 - 1981	1 pak en 1 omslag
	516	1978-1979	
	517	1980-1981, omslag	
518		Teksten van radio-interviews. 1978 - 1979	omslag
519		Stukken betreffende het leveren van een artikel voor het verenigingsblad "Merkourios" van de Utrechtse Internationaalrechtelijke Studievereniging "Urios". 1981	omslag
		o8.2 KAMERLID, 1981-1984	
520-521		Blocnotes met aantekeningen (als lid van de CDA-kamerfractie). 1981 - 1984	2 pakken
	520	1981 sep. 11 - 1983 apr. 20	
	521	1983 apr. 21 - 1984 juni 26	

09 MR. M. PATIJN, STAATSSECRETARIS, 1994-1998

1.1. LOOPBAAN

Michiel Patijn werd op 19 augustus 1942 geboren te Den Haag. Hij stamt uit een familie van politici, topambtenaren en bestuurders. Zijn overgrootvader, mr. J.A.N. Patijn, was onder meer burgemeester van Leeuwarden en Den Haag en sloot zijn ambtelijke loopbaan af als minister van Buitenlandse Zaken (1937-1939). Zijn grootvader, mr. R.J.H. Patijn, was thesaurier-generaal op het ministerie van Financiën en secretaris-generaal op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn vader, C.L. Patijn, was Tweede Kamerlid en van 1950-1956 directeur internationale organisaties van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn broer S. Patijn, die zijn loopbaan bij het ministerie van Buitenlandse Zaken was begonnen als directeur internationale organisaties (1962-1967), had later ook zitting in de Tweede Kamer (1973-1984) en was in de jaren zeventig lid van het Europees Parlement (1973-1979). Daarna was deze achtereenvolgens Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland (1984-1994) en burgemeester van Amsterdam (1994-2001).¹⁵⁵

Na het behalen van zijn gymnasium-b diploma aan het Haags Montessori Lyceum, studeerde Michiel Patijn rechten aan de Rijksuniversiteit Utrecht. In 1968, twee jaar na het beëindigen van zijn studie, trad hij in de voetsporen van zijn overgrootvader, grootvader en vader door bij het ministerie van Buitenlandse Zaken te gaan werken. Hij werd ambtenaar en later plaatsvervangend hoofd bij het Bureau Beleidsvoorbereiding Ontwikkelingssamenwerking. In 1974 reisde hij af naar de Verenigde Staten om daar als eerste handelssecretaris te fungeren op de ambassade in Washington D.C. Vier jaar later keerde hij terug naar Den Haag, waar hij begon aan zijn carrière bij het ministerie van Economische Zaken. Van 1978 tot 1981 was hij plaatsvervangend directeur bij de directie Economische Samenwerking met Ontwikkelingslanden. Vervolgens werd hij plaatsvervangend directeur van de Directie Bilaterale Zaken. In 1985 werd hij directeur van deze directie. Na drie jaar kreeg hij de positie van directeur van Europese Zaken toebedeeld. In 1988 veranderde Patijn van koers: hij werd secretaris-generaal van het ministerie van Defensie.

Nadat VVD-leider F. Bolkestein hem gevraagd had, werd Patijn op 22 augustus 1994 staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.¹⁵⁶ Gedurende zijn ambtsperiode was hij belast met zowel Europese als culturele samenwerking. Patijn speelde een belangrijke rol bij de voorbereidingen van de Europese Top in Amsterdam. In het vervolg van deze inleiding zullen zowel het beleid van het eerste Paarse kabinet als de portefeuille van Patijn uiteengezet worden.

Na vier jaar verliet Patijn het ministerie van Buitenlandse Zaken om in de Tweede Kamer voor zijn partij, de VVD, zitting te nemen. Als parlementariër hield hij zich bezig met zaken die aansloten bij zijn vorige functie: Europese zaken en justitie. Patijn was voorzitter van de algemene commissie voor Europese Zaken. In november 1997 diende de oppositie een motie van afkeuring in tegen hem en staatssecretaris mevr. E.M.A. Schmitz van Justitie vanwege het onjuist en onvolledig informeren van de Kamer over de monitoring van teruggezonden Iraanse vluchtelingen. Ondanks de motie behield Patijn toch zijn functie.¹⁵⁷ In 2001 besloot het Kabinet hem voor te dragen als permanent vertegenwoordiger van Nederland bij de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO), een functie die hij sinds 1 april 2001 in Brussel bekleedt.¹⁵⁸

1.2. HET EERSTE KABINET KOK: 1994 - 1998: PAARS I

Binnenlands beleid

Voor een beschrijving van het eerste kabinet-Kok zie: "Inleiding op de archieven van prof. J.P. Pronk".

1.3. BUITENLANDS BELEID ALGEMEEN

- 155 D. Hooghiemstra, H. Nijenhuis, De Patijns zijn waar de voorzittershamer ligt (Dossier over de Europese Top in Amsterdam, NRC Webpagina's 16 juni 1997) www.nrc.nl/W2/Lab/Eurotop/160697bin1.html Zie ook: www.parlement.com/9291000/bio/01965
- 156 Hooghiemstra, Nijenhuis, De Patijns (Dossier over de Europese Top in Amsterdam, NRC Webpagina's 16 juni 1997) www.nrc.nl/W2/Lab/Eurotop/160697bin1.html
- 157 www.parlement.com/9291000/bio/01965 (25 juni 2004) Zie ook: NA, Bewindslieden, 2.05.81, inv.nr 538, Rapport over de monitoring van teruggekeerde uitgeprocedeerde Iraanse asielzoekers, geschreven op verzoek van de Tweede Kamer door de Directie Personenverkeer, Migratie en Consulaire Zaken. Het rapport zet het volgende uiteen: de algemene uitgangspunten van het monitoringsbeleid; de monitoringsactiviteiten van 1996 in Iran; de vraag in hoeverre de kamer hierover geïnformeerd is en hoe invulling gegeven dient te worden aan de motie ter zake van 27 juni 1997.
- 158 Ministerie van Defensie, Michiel Patijn voorgedragen als permanent vertegenwoordiger bij de NAVO (Nieuwsberichten, 26 januari 2001) www.mindef.nl/nieuws/nieuwsberichten/patijn_260101.htm Zie ook: www.parlement.com/9291000/bio/01965

Een opvallend aspect, dat door sommigen als een hoogtepunt wordt beschouwd uit de periode dat Paars I Nederland regeerde, was de verbetering van de relatie met Indonesië.¹⁵⁹ In 1995 bracht Koningin Beatrix een bezoek aan de voormalige kolonie. In december van datzelfde jaar besloot minister H.A.F.M.O. van Mierlo om mensenrechtenactivist Poncke Princen een visum voor Nederland te verlenen.¹⁶⁰ Maar het buitenlandse beleid in deze periode werd vooral beheerst door twee belangrijke kwesties; de Nederlandse deelname aan een vredesmissie van de Verenigde Naties in Srebrenica en de Europese Top in Amsterdam in 1997.¹⁶¹ Hiernaast werd tijdens Paars I het ministerie onder de noemer 'herijking' aan een grondige reorganisatie onderworpen. Hierbij werd een poging ondernomen om het Nederlandse buitenlandse beleid van koers te doen veranderen en de aandacht op Europa te richten.

1.4. DE PORTEFEUILLE VAN PATIJN: CULTURELE SAMENWERKING EN EUROPESE INTEGRATIE

Naast culturele samenwerking maakte Europese integratie deel uit van de portefeuille van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Het Nederlandse voorzitterschap mocht niet worden onderschat, zo schreef Patijn in de *Internationale Spectator*.¹⁶² Het voorzitterschap van de EU en de voorbereidingen op de Europese Top van Amsterdam in 1997 drukten een stempel op het Nederlandse buitenlandse beleid. Tijdens de Top zou de lopende Intergouvernementele Conferentie (IGC) afgerond worden in het Verdrag van Amsterdam. Het belangrijkste doel van de IGC en het Verdrag was om de instituties van de EU zodanig aan te passen dat een Europa met meer dan vijftien leden ook bestuurbaar zou blijven.¹⁶³ Tijdens zijn ambtsperiode heeft Patijn een grote bijdrage geleverd aan de voorbereidingen van deze Top. Voordat de Europese Top plaatsvond, bracht een andere ontwikkeling grote veranderingen teweeg binnen het ministerie van Buitenlandse Zaken zelf: de reorganisatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

1.5. HERIJKING

Formeel was deze Herijking het gevolg van de veranderingen op internationaal politiek niveau en de toenemende verwevenheid van internationale vraagstukken.¹⁶⁴ Nederland diende beter op deze veranderingen in te spelen, zo formuleerde men het doel van de reorganisatie. Het was echter duidelijk dat de zogeheten Herijking eigenlijk voortkwam uit problemen over de organisatie en financiering van ontwikkelingssamenwerking tijdens de formatie van het kabinet.¹⁶⁵ Een volledige reorganisatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken moest bruggen slaan tussen verschillende departementen en binnen de ministerraad, activiteiten op politiek niveau bundelen en financiële instrumenten beter op elkaar afstemmen.¹⁶⁶ De Herijking gaf het ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking, dat toen onder leiding stond van de initiatiefrijke minister J.P. Pronk, een grotere rol.

Naast de formele reorganisatie van het ministerie, werd ook het Nederlandse buitenlands beleid aan een herziening onderworpen. In een rapport concludeerde de Wetenschappelijke Raad Regeringsbeleid dat de grondslagen van het traditionele atlanticisme waren weggevalen. Nu het belang van de NAVO afnam, had Nederland belang bij een sterke Europese Unie (EU).¹⁶⁷ Er was een heroriëntatie in Europese richting nodig. De relaties met Duitsland en de Benelux zouden worden

- 159 S. Rozenmond, 'Paars pragmatisme en het buitenland' in: *Internationale Spectator* (Instituut Clingendael, juli-aug 1998 - LII - 7/8), p. 353
- 160 Duco Hellema, *Neutraliteit en vrijhandel: De geschiedenis van de Nederlandse buitenlandse betrekkingen* (Utrecht, Het Spectrum, 2001) p. 380-381.
- 161 In het vervolg van deze inleiding zal dieper op de Europese Top worden ingegaan. Het wordt echter niet als gepast beschouwd om de kwestie Srebrenica hier te behandelen. Dhr. M. Patijn heeft zich in de periode dat hij staatssecretaris was niet direct met Srebrenica beziggehouden. Bovendien is de kwestie te complex om deze in een paar zinnen correct uiteen te zetten. Zie daarom voor een gedetailleerde achtergrond onder andere het rapport op de website van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD): Srebrenica: Een 'veilig' gebied: Reconstructie, Achtergronden en Analyses van de val van een Safe Area www.srebrenica.nl (28 juni 2004)
- 162 62 M. Patijn, 'De Europese politieke agenda en het Nederlands voorzitterschap' in: *Internationale Spectator*, 1e jaargang nr 12 (december 1996), p. 563
- 163 Hellema, *Neutraliteit en vrijhandel*, p. 361
- 164 BZnet Factsheets: De herijking van het buitenlands beleid (Ministerie van Buitenlandse Zaken, Intranet, Februari 2000), p. 1
- 165 Speech van Minister van Buitenlandse Zaken H.A.F.M.O van Mierlo, Bruggen naar Europa en de wereld p. 4, Zie ook: Hellema, *Neutraliteit en vrijhandel*, p. 359, en: Rozenmond, 'Paars pragmatisme en het buitenland' in: *Internationale Spectator*, p. 353
- 166 Speech van Minister van Buitenlandse Zaken H.A.F.M.O van Mierlo, Bruggen naar Europa en de wereld: Het buitenlands beleid van Paars I en II (20 april 1998, Leiden) p. 4. Bznet Factsheets: Historisch Overzicht Buitenlandse Zaken (Ministerie van Buitenlandse Zaken, Intranet, Februari 2004) 28 juni 2004
- 167 Hellema, *Neutraliteit en vrijhandel*, p. 360

aangehaald en er zou gewerkt worden aan een verbetering van de relatie met Frankrijk. De opvolger van Van Mierlo, J. van Aartsen, zette de Europeanisering van het buitenlands beleid echter niet door.¹⁶⁸

1.6. HET VERDRAG VAN AMSTERDAM

De voorbereidingen van de regering op de Europese Top werden gedurende twee jaar geleid door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Patijn beschouwde de IGC in eerste instantie vooral als een 'springplank' voor de uitbreiding van de Europese Unie.¹⁶⁹ De herinnering aan de 'Zwarte Maandag' tijdens het Nederlandse voorzitterschap in 1991, waarbij een Nederlands voorstel voor een ontwerpverdrag voor de institutionele organisatie van de EU werd verworpen, maakte dat de Nederlandse regering er nu alles aan deed om het Verdrag te doen slagen.¹⁷⁰ Sommigen verweten de regering zelfs dat het de totstandkoming van het Verdrag belangrijker leek te vinden dan de inhoud.¹⁷¹

Het Verdrag van Amsterdam werd op 2 oktober 1997 door de politieke leiders van de Europese Unie ondertekend en trad op 1 mei 1999 officieel in werking. In het verslag van de Directie Integratie Europa over het voorzitterschap van de EU werd geschreven dat Nederland op een drietal terreinen een aantal taken met succes volbracht had.¹⁷² Er werd geconstateerd dat het nieuwe verdrag in hoofdlijnen beantwoordde aan de doelstellingen die de Raad had geformuleerd. Bovendien was er wat betreft de Europese Monetaire Unie (EMU) grote vooruitgang geboekt. Tot slot concludeerde men dat er tijdens de IGC degelijk voorwerk voor de toekomstige uitbreiding van de Unie was geleverd. Zoals verwacht bleven belangrijke organisatorische kwesties dus onopgelost. Maar het Verdrag was in ieder geval 'vanuit bescheiden optiek' een succes.¹⁷³ Het was een uitbreiding van het Verdrag van Maastricht en versterkte elk van de drie pijlers die het beleid van de Europese Unie ondersteunen.¹⁷⁴ De mogelijkheden voor institutionele hervormingen en uitbreiding werden opgelaten.

Met de ondertekening van het Verdrag stelde de lidstaten zichzelf vier doelen. Ten eerste zou de EU meer inbreng krijgen wat betreft de versterking en bescherming van de rechten, belangen en werkgelegenheid van de burger. Hiertoe zou een burgerschap van de Unie ingesteld worden.¹⁷⁵ Ten tweede moest Europa in de toekomst een grotere rol op het wereldtoneel spelen. De deur werd geopend voor samenwerking met de West Europese Unie (WEU), een organisatie die zich bezighield met defensie. Zo werden de eerste voorzichtige stappen gezet in de richting van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Met het oog op de uitbreiding, werd ten derde afgesproken om het institutionele bestel van de EU flexibeler en doeltreffender te maken.¹⁷⁶ Tot slot werd afgesproken dat de laatste belemmeringen voor het vrije verkeer opgeheven zouden worden. Met uitzondering van de grenzen van Engeland, Ierland en Denemarken, zouden de grenzen in de rest van Europa geopend worden voor handel en verkeer. In verband hiermee werd tijdens de IGC in Amsterdam besloten dat de implementatie van de EMU doorgezet zou worden: er kwam een gemeenschappelijke munt. Daarmee ging een oude Nederlandse wens in vervulling.¹⁷⁷

2. DE ARCHIEVEN

168 Ibidem, p. 388

169 K. Corver, M. van den Toorn, 'IGC is springplank voor uitbreiding Europese Unie', in: Maatschappijbalansen (januari/februari 1997), p. 3

170 Hellema, Neutraliteit en vrijhandel, p. 361-362

171 P.G.C. van Schie, 'Bedekte bevoegenheid en brede belangenbehartiging: vier jaar paars Europa-beleid', in: Internationale Spectator, Jaargang 52, nr 7-8 (juli-aug 1998), p. 359

172 NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nr: 532. Verslag van het Nederlands voorzitterschap, opgesteld door de Directie Integratie Europa, gericht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (11 juli 1997), p. 1

173 Hellema, Neutraliteit en vrijhandel, p. 362

174 De drie pijlers: de eerste, communautaire Economische pijler; de tweede, intergouvernementele pijler betreffende gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid; en de derde, tevens intergouvernementele pijler waaronder justitie valt. Zie: Amsterdam: De vier doelstellingen van het Verdrag van Europa, op: Eenheid en verscheidenheid: De portaalsite van de Europese Unie, www.europa.eu.int/en/agenda/igc-home/intro/intro/nl.htm (23 juni 2003)

175 Amsterdam: De vier doelstellingen van het Verdrag van Europa. www.europa.eu.int/en/agenda/igc-home/intro/intro/nl.htm Zie ook: De Europasite, www.europasite.net/1980tot1998.htm

176 Datzelfde jaar bracht de Europese Commissie een rapport uit (Agenda 2000) waarin een strategie voor de uitbreiding onder het Verdrag van Amsterdam uiteengezet werd. Het rapport stelde dat de Unie eerst grondige hervormingen moest ondergaan, voordat er meer landen toe zouden treden. Er moesten maatregelen genomen worden om economische groei, competitiviteit en werkgelegenheid te stimuleren. Ook moesten er op structureel en agrarisch gebied hervormingen doorgevoerd worden. Tot slot zou er volgens de Commissie een Europees financieel netwerk opgezet moeten worden.

177 Hellema, Neutraliteit en vrijhandel p. 362

Het archief van M. Patijn bestaat uit 95 inventarisnummers. Het bevat uitsluitend dossiers uit de periode tussen 1994 en 1998, de tijd dat hij staatssecretaris van Buitenlandse Zaken was. De inhoud van het archief is op onderwerp ingedeeld. Verder is er nog een omslag bewaard gebleven van zijn particulier secretaris P. Noordermeer.¹⁷⁸

522-525	Algemene correspondentie. 1994 - 1998	4 pakken
	522 1994 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070 Tot 2025 B-beperking, daarna A Bevat o.a. gelukwensen en uitnodigingen.	
	523 1995 apr. - juni Openbaarheid beperkt tot 01-01-2071 Tot 2026 B-beperking, daarna A	
	524 1995 juli - dec. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2071 Tot 2026 B-beperking, daarna A	
	525 1997-1998 Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074 Tot 2029 B-beperking, daarna A	
526-527	Ingekomen brieven en memoranda. 1997	2 pakken
	526 1997 jan. - sep. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073 Tot 2028 B-beperking, daarna A	
	527 1997 okt. - dec. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073 Tot 2028 B-beperking, daarna A	
528-530	Uitgegane brieven. 1997 - 1998	1 pak en 2 omslagen
	528 1997 jan. - juni, pak Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073 Tot 2028 B-beperking, daarna A	
	529 1997 juli - dec. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073 Tot 2028 B-beperking, daarna A	
	530 1998 jan. - juli Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074 Tot 2029 B-beperking, daarna A	
531-534	Brieven aan de Tweede Kamer der Staten Generaal. 1997 - 1998 Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.	4 pakken
	531 1997 jan. - mei Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028 Niet openbaar tot 2028	
	532 1997 juni - sep. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028 Niet openbaar tot 2028	
	533 1997 okt. - dec. Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028 Niet openbaar tot 2028	
	534 1998 jan. - juni Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029 Niet openbaar tot 2029	

- 535-537** Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda.
1994 - 1998 2 pakken en 1 omslag
- 535** 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 536** 1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073](#)
Tot 2028 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 537** 1997-1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 538** Teksten van toespraken.
1994 - 1997 pak
- 539-579** Stukken betreffende (werk)bezoeken van bewindslieden en delegaties uit het
buitenland. 40 omslagen en 2 stukken
1994 - 1998
- 539** Bulgarije; waarnemend minister van Buitenlandse Zaken, I. Bokova,
1996 - 1997
- 540** Chili; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, M. Fernandez, 1995
- 541** Cuba; dissident E. Sanchez, 1997, stuk
Krantenartikel uit de Volkskrant van 3 februari 1997.
- 542** Denemarken, 1995
- 543-544** Duitsland. 1995
- 543** Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, W. Hoyer,
1995
- 544** Staatssecretaris van Economische Zaken, L.
Schomerus, 1995
- 545-549** Engeland. 1994 - 1998
- 545** Premier, J. Major, 1994
O.a. het uitspreken van de lezing "William and Mary".
- 546** Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, D. Davis,
1995 - 1996
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2027](#)
Beperkt openbaar B
- 547** Commissie Buitenlandse Zaken van het House of
Commons, 1996 - 1997
- 548** Lagerhuis (Inter-Parliamentary Union), 1998
- 549** Minister-president, T. Blair, 1998, stuk
Programma van het bezoek op 20 januari 1998.
- 550** Estland; minister van Buitenlandse Zaken, J. Luik, 1995
- 551** Frankrijk; minister belast met Europese Zaken, M. Barnier, 1997
- 552-553** Griekenland. 1994 - 1998
- 552** Staatssecretaris van Europese Zaken, Y. Kranidiotis,
1994
- 553** Secretaris-generaal van de Europese Unie, dhr.
Perrakis, 1998
- 554** Hongarije; minister van Defensie, G. Keleti, 1997
- 555** Jordanië, 1997
- 556** Noorwegen; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, A.M. Haga,
1998
- 557** Oekraïne; ambassadeur, B. Tarasyuk, 1998

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Beperkt openbaar B
 Afscheidsbezoek.
- 558** Oostenrijk; minister van Binnenlandse Zaken, M. Schlögl, 1997
- 559-561** Polen. 1995 - 1997
- 559** Minister van Buitenlandse Economische Betrekkingen, J. Buchacz, 1995
- 560** Vice-minister van Buitenlandse Zaken, S. Meller, 1995
- 561** Diverse delegaties, 1997
- 562-563** Roemenië. 1994 - 1997
- 562** Staatssecretaris, M. Dinu, 1994
- 563** Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, D. Ciausiu, 1997
- 564-565** Slowakije. 1997
- 564** Foreign Affairs Standing Committee of the National Council, 1997
- 565** Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, J. Sesták, 1997
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
 Niet openbaar tot 2028
- 566-567** Spanje. 1995
- 566** Secretaris-generaal van de Europese Unie, F. Conde, 1995
- 567** Staatssecretaris voor Europese Zaken, C. Westendorp, 1995
- 568** Tsjechië; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, P. Telicka, 1998
- 569** Tunesië; minister van Buitenlandse Zaken, H. Ben Yahia, 1994
- 570** Turkije; vice-gouverneur, H. Poroy, 1998
- 571-573** Verenigde Staten. 1998
- 571** Assistant Secretary of State for European and Canadian Affairs, M. Grossmann, 1998
- 572** Commissievoorzitters van het Huis van Afgevaardigden, 1998
- 573** Deputy Secretary of Defence, J. Hamre, 1998
- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 574** Zuid-Afrika; minister voor Handel en Industrie, T. Manuel, 1995
- 575-578** Zweden. 1994 - 1998
- 575** Ambtelijk staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, F. Belfrage, 1994
- 576** Minister van Handel, B. von Sydow, 1997
- 577** Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, G. Lund, 1997
- 578** Staatssecretaris van Industrie en Handel, L. Rekke, 1998
- 579** Zwitserland; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, J. Kellenberger, 1995 - 1997
- 580-585** Stukken betreffende werkbezoeken van delegaties van internationale organisaties. 1994 - 1998
 6 omslagen

- 580** ACP (African, Caribbean and Pacific Group of States), 1995
581 European Institute for Public Administration (EIPA), Directeur-Generaal, mw. Corte Real, 1998
582 Europa Union Deutschland, 1998
583 Europees Parlement, de leden E. Guigou en E. Brok, 1995
584 Europese Commissie; president, J. Santer, 1994
585 Europese Unie, commissaris M. Wulf-Mathies, 1998
- 586-605** Stukken betreffende werkbezoeken en bijeenkomsten in het buitenland.
 1994 - 1998 2 pakken en 18 omslagen
- 586** Costa Rica; San José en Panama, 1997 - 1998
587 Duitsland; Bonn, Frankfurt, Heidelberg en Dessau, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 588** Engeland; Londen, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 589** Finland; Helsinki, 1997
590 Frankrijk; Parijs, 1995 - 1998, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 591** Griekenland; Athene, 1994 - 1997
592 Italië; Rome, 1994 - 1995
593 Noorwegen; Oslo, 1994 - 1997
594 Oekraïne, 1996 - 1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
 Niet openbaar tot 2028
- 595** Oostenrijk; Wenen, 1996
596 Polen; Warschau, 1995 - 1996
597 Roemenië en Bulgarije, 1997
598 Slovenië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 599** Spanje; Madrid, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 600** Tsjechië, 1997
601 Turkije, 1997
602 Verenigde Staten; Washington en New York, 1995 - 1998, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029
- 603** Wit-Rusland; Minsk, 1996
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2027](#)
 Niet openbaar tot 2027
 Vertrouwelijk geclassificeerd.
- 604** Zweden; Stockholm, 1995 - 1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
 Niet openbaar tot 2028
- 605** Zwitserland; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, J. Kellenberger, 1998
- 606-610** Stukken betreffende werkbezoeken aan internationale organisaties.
 1994 - 1998 3 pakken en 2 omslagen
- 606-608** Europees Parlement te Straatsburg. 1994 - 1997
 Niet openbaar tot 2028
606 1994 feb. - 1997 mrt.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)

- 607 Niet openbaar tot 2028
1997 apr.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
- 608 Niet openbaar tot 2028
1997 mei
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
- 609 Nederlands-Duitse Legerkorps te Münster, 1997, omslag
- 610 UNHCR; hoge commissaris voor de vluchtelingen te Genève, mw. Ogata, 1998, omslag
- 611 Stukken ten behoeve van de plenaire behandeling in de Tweede Kamer, op 7 december 1994, van het Protocol van Toetreding van Griekenland tot de Western European Union (WEU).
1994 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Beperkt openbaar B
- 612 Stukken betreffende het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van het Nederlands buitenlands beleid.
1995 pak
Het gaat voornamelijk om bezoeken en bijeenkomsten.
- 613 Stukken betreffende het onderzoeken van de gevolgen van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen (EG) inzake de notificatierichtlijn (Securitel-arrest) en de in Nederland te treffen maatregelen.
1996 - 1997 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
Beperkt openbaar B
- 614 Artikel uit "Selectie" van de Rijksvoorlichtingsdienst betreffende de wens van staatssecretaris M. Patijn om te verhuizen naar het Ministerie van Algemene Zaken.
1997 stuk
Het gaat om een artikel uit Elsevier van 15 november 1997.
- 615 Stukken betreffende de voorbereiding van de installatie van de Vaste Gemengde Commissie bij het Cultureel Verdrag tussen Nederland en Vlaanderen op 2 april 1998.
1998 omslag
- 616 Programma voor het werkbezoek, alsmede het bijwonen van de Regiobijeenkomst van de VVD, in Groningen op 2 maart 1998, met bijlagen.
1998 omslag
- 09.1 GEDEPONEERD ARCHIEF**
- 09.1.1 PARTICULIER SECRETARIS**
- 617 Stukken betreffende de voorbereiding van "Patijn-lunches" (voornamelijk uitnodigingen).
1995 - 1996 omslag
Archief van de Particulier Secretaris, drs. P. Noordermeer.

10 DRS. J.P. PRONK, MINISTER VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

1.1. LOOPBAAN

Johannes Pieter Pronk (16 maart 1940) studeerde tot 1964 economische wetenschappen aan de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam (huidige Erasmus Universiteit). Van 1965 tot 1971 was hij werkzaam als wetenschappelijk medewerker van het Centrum voor Ontwikkelingsprogrammering aan de Nederlandse Economische Hogeschool en wetenschappelijk medewerker aan het Nederlands Economisch Instituut Rotterdam.¹⁷⁹

Van mei 1971 tot mei 1973 was Pronk namens de PvdA lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Tevens was hij van maart tot mei 1973 lid van het Europees Parlement. In mei 1973 werd hij benoemd tot minister voor Ontwikkelingssamenwerking in het kabinet-Den Uyl (1973-1977). Hierna keerde hij op 8 juni 1977 terug naar de Tweede Kamer en bleef aan als kamerlid tot augustus 1980. Van 1980 tot 1985 was hij adjunct-secretaris-generaal van de UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) en van 1985 tot 1986 assistent-secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Hierna keerde hij op 3 juni 1986 weer terug naar de Tweede Kamer. Hij verruilde zijn kamerlidmaatschap in november 1989 voor een tweede termijn als minister voor Ontwikkelingssamenwerking, ditmaal in het derde kabinet-Lubbers (1989-1994) en aansluitend, in augustus 1994, werd hij voor een derde maal benoemd tot minister voor Ontwikkelingssamenwerking in het eerste kabinet-Kok (1994-1998). Van augustus 1998 tot juli 2002 was hij in het tweede kabinet-Kok minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Sinds oktober 1991 was Pronk speciaal VN-gezant voor duurzame ontwikkeling en adviseur van VN-secretaris-generaal Kofi Annan. In januari 2003 werd hij, nadat hij in oktober 2002 al een eredoctoraat van het Institute of Social Studies te 's-Gravenhage had ontvangen, tot hoogleraar theorie en praktijk van internationale ontwikkeling van dit instituut benoemd. Verder was hij vanaf juli 2004 tot juni 2007 speciaal VN-gezant voor de Darfur-regio in Sudan.¹⁸⁰

1.2. NEVENFUNCTIES

Nevenfuncties van Pronk waren in het verleden onder meer het lidmaatschap van diverse commissies binnen de Wereldraad van Kerken, van de International Commission for the Study of Communication Problems van de UNESCO, van de Steering Committee International Foundation for Development Alternatives, van de Independent Commission on International Development Issues (Commissie-Brandt) (hiervan ook penningmeester). Van 1979 tot 1981 was Pronk buitengewoon hoogleraar internationale ontwikkeling aan het Institute of Social Studies, waar hij - zoals hierboven werd vermeld - sinds 2003 hoogleraar werd. Daarvoor was hij in 1989 nog hoogleraar op de Joop den Uyl-leerstoel aan Universiteit van Amsterdam. Verder kan nog worden genoemd Pronks lidmaatschap van het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties. Ten slotte maakte hij van september 1987 tot november 1989 als gedelegeerde deel uit van de vaste commissie voor Economische Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (voorzitter).¹⁸¹

1.3. ONDERSCHIEDINGEN

Pronk heeft tijdens zijn loopbaan diverse onderscheidingen ontvangen. Op 14 september 1977 benoemde de president van de Republiek Suriname hem tot Drager Grootlint in de Ere-orde van de Palm van Suriname. Op 28 oktober 1976 werd hij door de koning van Zweden benoemd tot Ridder Grootkruis in de Koninklijke Orde van de Poolster.¹⁸² Op 11 april 1978 werd hij Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en op 10 december volgde zijn benoeming tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

2. MINISTER VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Voor een beschrijving van het kabinet-den Uyl zie: "Inleiding op de archieven van prof. P.H. Kooijmans", Kabinet-Den Uyl.

Voor een beschrijving van het derde kabinet-Lubbers zie: "Inleiding op de archieven van P. Dankert", Derde kabinet-Lubbers.

In het eerste kabinet-Kok (1994-1998) hadden de PvdA, de VVD en D66 zitting en daarmee was het voor het eerst sinds 1918 dat er een kabinet was geformeerd zonder een confessionele partij. Gezien de grote sociale veranderingen in de samenleving, was het thema van dit kabinet 'continuïteit, saamhorigheid en solidariteit'. Eén van die grote sociale veranderingen was de toenemende vergrijzing in Nederland en daarom waren voldoende ouderenvoorzieningen en zekerheid van financiering op de lange termijn van de Algemene Ouderdomswet belangrijke aandachtspunten van dit kabinet.¹⁸³

179 Margriet Brandsma & Pieter Klein, 'Jan Pronk. Rebel met een missie' (Utrecht, Uitgeverij Scheffers, 1996) p. 201

180 www.parlement.com/9291000/bio/01735

181 Ibidem

182 Departementsarchief code 2 / 1975-1984 / inv.nr. 2016

183 Houwaart, Van Drees tot Kok, p. 187

Een ander belangrijk aandachtspunt was de toelating en integratie van asielzoekers. Dit onderwerp werd gekoppeld aan een ander thema van het kabinet: werk. Volgens minister-president W. Kok was vertegenwoordiging van asielzoekers op de arbeidsmarkt een snelle manier om zo goed mogelijk te integreren in de Nederlandse samenleving. Tevens gaf hij hiermee het belang van werk aan voor alle autochtonen. Net als in het derde kabinet-Lubbers (1989-1994) stond het verder terugdringen van de werkeloosheid hoog op de agenda.¹⁸⁴

Het creëren van nieuwe banen bleek een makkelijke opgave voor het kabinet-Kok omdat Nederland een grote economische groei in deze kabinetsperiode kende. Dit zorgde niet alleen voor nieuwe banen, maar ook voor een vermindering van lasten voor bedrijven en burgers. De economische groei bracht ook de investering in grote infrastructurele projecten zoals de Hoge Snelheids Lijn (HSL), de Betuwelijn en de uitbreiding van Schiphol met zich mee.¹⁸⁵

In het buitenlands beleid zou volgens Kok een "herrijking" plaatsvinden. De positie van Nederland op het internationale toneel zou, zo bleek tijdens de regeringsverklaring, in een nieuw perspectief moeten worden gebracht. Weliswaar zou er niks veranderen aan de Nederlandse bijdrage aan internationale instanties en samenwerkingsverbanden (Nederland nam deel aan VN-missies in onder meer Angola en voormalig Joegoslavië¹⁸⁶), maar de prioriteiten van het Nederlands buitenlands beleid zouden volgens het kabinet opnieuw moeten worden vastgesteld.¹⁸⁷

Pronk was begin jaren zeventig pleitbezorger voor een Nieuwe Economische Orde. Dit vertaalde zich in het streven de productie, handel, werk en welvaart wereldwijd opnieuw te verdelen. Belangrijke voorwaarde hiervoor was dat politieke en economische afhankelijkheidsrelaties werden opgeheven en de zelfstandigheid van de ontwikkelingslanden werd vergroot. Concreet uitte zich dit in drie belangrijke wijzigingen met het ontwikkelingsbeleid van Pronks voorgangers:

- de Nederlandse bilaterale hulp beschikbaar stellen aan landen die zelf een actieve poging deden het armoedepil te verlagen;
- de voorwaarden voor Nederlandse hulp minder hard maken door een lagere rente op leningen te vragen en meer schenkingen te doen, en
- de invloed van het Nederlandse bedrijfsleven op de ontwikkelingshulp terugdringen.¹⁸⁸

In de jaren negentig kwam minister Pronk met een wijziging ten opzichte van zijn beleid uit de periode van het kabinet-Den Uyl. In de nota "Een wereld van verschil: nieuwe kaders voor ontwikkelingssamenwerking in de jaren negentig"(1990) verwerkte hij de gevolgen van de fundamentele veranderingen op het wereldtoneel in een nieuw ontwikkelingsbeleid, dat nog verder werd uitgewerkt in de vervolgnota "Een wereld in geschil: de grenzen van de ontwikkelingssamenwerking verkend"(1993). In deze tweede nota zette hij uiteen hoe de veranderingen in de internationale betrekkingen hadden geleid tot meer regionale conflicten en dat deze veranderingen voor nieuwe normen binnen de ontwikkelingssamenwerking moesten zorgen. Deze wijziging in het ontwikkelingsbeleid kwam het duidelijkst in de ontwikkelingsrelatie met Indonesië tot uiting. Toen er in 1991 in Oost-Timor sprake was van een massamoord, werd er door minister Pronk en minister van Buitenlandse Zaken H. van den Broek besloten de toezeggingen voor nieuwe hulpprojecten op te schorten naar het jaarlijks overleg met Indonesië. In reactie hierop besloot president Soeharto echter de ontwikkelingsrelatie met Nederland te beëindigen.¹⁸⁹

3. DE ARCHIEVEN

De archieven die betrekking hebben op de werkzaamheden van minister Pronk zijn onder te verdelen in twee soorten. Enerzijds is er het zogeheten 'bewindsliedenarchief'. Dit bevat een deel van het persoonlijke archief van Pronk dat door hem is geschonken aan het departement. Het overgrote deel berust momenteel (2008) echter nog bij hem thuis. Daarnaast is er het archief dat in beheer is van het ministerie zelf, het zogeheten departementsarchief, waarin ook dossiers te vinden zijn die betrekking hebben op het werk van Pronk.

Naast de hieronder vermelde archieven bezit het ministerie van Buitenlandse Zaken tevens een zeer omvangrijke collectie boeken, nota's en artikelen geschreven door of over Pronk. Hierin bevinden zich onder meer de nota's "Een wereld van verschil" (1990) en "Een wereld in geschil" (1993). Tevens zijn de gezamenlijke publicaties van Jan Pronk en Peter Kooijmans "Humanitaire hulp tussen conflict en ontwikkeling" (1993) en "Inheemse volken in het buitenlands beleid en in de ontwikkelingssamenwerking" (1993) ter inzage aanwezig.

184 Ibidem

185 www.parlement.com/9291000/modules/fzyd78dr

186 www.parlement.com/9291000/modules/fzyd78dr

187 Houwaart, Van Drees tot Kok, p.188

188 Hellema, Buitenlandse politiek van Nederland, p. 274-275

189 Hellema e.a. 'De Nederlandse ministers van Buitenlandse Zaken' p. 278

Het persoonlijke archief bestaat uit 177 inventarisnummers. Deze zijn onderverdeeld naar de twee perioden dat Pronk minister van Ontwikkelingssamenwerking was, te weten 1973-1977 en 1989-1998. Zo weinig als er van de eerste periode aanwezig is ¹⁹⁰, zoveel van de tweede. ¹⁹¹ Daarom is deze nader onderverdeeld. Het geheel wordt afgesloten met negen inventarisnummers, die door Pronks particulier secretaris zijn gevormd. ¹⁹²

De delen van het departementsarchief die betrekking hebben op Pronk zijn zeer omvangrijk. Het is gegroepeerd in twee delen: het kabinet-Den Uyl, het derde kabinet-Lubbers en het eerste kabinet-Kok.

De archieven op het departement die betrekking hebben op zijn werkzaamheden als minister ten tijde van het kabinet-Den Uyl, bevatten voorbereidingen op en verslagen van door Pronk afgelegde werkbezoeken en zijn CV.

De tienjaren-blokken van het departementsarchief over de werkzaamheden van minister Pronk tijdens het derde kabinet-Lubbers en het eerste kabinet-Kok bevatten onder meer werkmappen, verslagleggingen, voorbereidingen en persoverzichten met betrekking tot afgelegde dienstreizen, werkbezoeken, conferenties en officiële bezoeken aan diverse landen. Verder bevatten deze inwerkdoosiers over verschillende landen en onderwerpen, letterlijke weergaven van speeches en interviews, dossiers met betrekking tot de beleidsvorming inzake ontwikkelingsamenwerking, vragen vanuit diverse media en reacties hierop, verslagen van debatten met leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en F. Bolkenstein, aanvragen, verslagen en financiering van diverse projecten in ontwikkelingslanden, dossiers over milieuvraagstukken in ontwikkelingslanden en over zijn kandidatuur voor de UNHCR en andere functies binnen de Verenigde Naties.

Het kan mogelijk interessant zijn archieven op het ministerie te raadplegen die niet direct verbonden zijn aan zijn naam, maar die wel gerelateerd zijn aan de verschillende onderwerpen waar Pronk in zijn ambtstermijnen mee te maken heeft gehad. Voorbeelden hiervan zijn de archieven van de:

- Directie Verenigde Naties en Internationale Financiële Instellingen (DVF) betreffende de UNHCR en het IMF;
- Directie Mensenrechten en Vredesopbouw (DMV) met betrekking tot mensenrechten, Directie Westelijk Halfrond (DWH) inzake Suriname;
- Directie Noord-Afrika en Midden-Oosten (DAM) omtrent Israël en de Palestijnse gebieden, Directie Sub-Sahara Afrika (DAF) over diverse Afrikaanse landen;
- Zuidoost-Azië en Oceanië (DAO) over Indonesië en archieven;
- Directie Milieu en Ontwikkeling (DML) over milieuvraagstukken.
- Gegevens over het buitenlands beleid van het kabinet-Den Uyl, het derde kabinet-Lubbers en het eerste kabinet-Kok zijn te vinden in het archief van DGPZ (Directoraat-generaal Politieke Zaken) en over het ontwikkelingssamenwerkingbeleid van deze kabinetten in het archief van DGIS (Directoraat-generaal Internationale Samenwerking).

10.1 PERIODE 1973-1977

618

Ingekomen stukken van diverse organisaties betreffende verzoeken om steunverlening aan het ziekenhuisproject van het Medisch Komitee Nederland-Vietnam ten bate van de bevolking in het gebied van de Voorlopige Revolutionaire Regering van Zuid-Vietnam.

1973

omslag

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2049](#)

Beperkt openbaar B

Bevat o.a. een handtekeningenactie van het Komitee Den Haag voor Vietnam.

619

Memoranda betreffende het Nederlands beleid ten aanzien van ontwikkelingshulp aan de minst-ontwikkelde landen.

1974

pak

620

Memoranda betreffende het voorbereiden en uitvoeren van de begroting ten aanzien van de ontwikkelingshulp.

1974

omslag

¹⁹⁰ NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 618-620

¹⁹¹ NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 621-785

¹⁹² NA, Bewindsliedenarchief, 2.05.81, inv.nrs 786-794

10.2 PERIODE 1989-1998**10.2.1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD****621-643**Algemene correspondentie.
1989 - 1998

21 pakken en 2 omslagen

621-629

Diverse instanties en organisaties. 1989 - 1998

Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

- 621** A - D.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 622** E - G.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 623** H - I.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 624** J - M.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 625** N.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 626** O - R.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 627** S.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 628** T - V.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 629** W - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A

630-643

Diverse personen. 1989 - 1998

Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A

- 630** A., omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 631** B.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 632** C - D.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 633** E - G.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 634** H - J.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 635** K.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 636** L.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)

- 637 Tot 2029 B-beperking, daarna A
M - N.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 638 O - R.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 639 S.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 640 S., omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 641 T - U.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 642 V.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 643 W - Z.
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 B-beperking, daarna A
- 644-683** Correspondentie met diverse bewindslieden.
1989 - 1998 3 pakken en 37 omslagen
- 644 Aartsen, J.J. van; minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 645 Alders, J.G.M.; minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening
en Milieubeheer, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 646 Ancona, drs. H. d'; minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 647 Andriessen, dr. J.E.; minister van Economische Zaken, 1990 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 648 Beek, A.L. ter; minister van Defensie, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 649 Boer, M. de; minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en
Milieubeheer, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 650 Borst-Eilers, dr. E.; minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
1994 - 1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073](#)
Tot 2028 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 651 Broek, mr. H. van den; minister van Buitenlandse Zaken, 1990 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 652 Bukman, drs. P.; minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 653 Cohen, mr. M.J.; staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen,
1993 - 1994

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 654** Dales, drs. C.I.; minister van Binnenlandse Zaken, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 655** Dankert, P.; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, 1990 - 1991
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2067](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 656** Dijkstal, H.F.; minister van Binnenlandse Zaken, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 657** Dok-van Weele, A. van; staatssecretaris van Economische Zaken, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 658** Gabor, drs. J.D.; staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1991 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 659** Graaff-Nauta, D.IJ.W. de; minister van Binnenlandse Zaken, 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 660** Hirsch Ballin, mr. dr. E.M.H.; minister van Justitie, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 661** Jorritsma-Lebbink, A.; minister van Verkeer en Waterstaat, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 662** Kok, W.; minister van Financiën, 1990 - 1994, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 663** Kok, W.; minister-president, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 664** Tevens minister van Algemene Zaken.
Kooijmans, dr. P.H.; minister van Buitenlandse Zaken, 1993 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 665** Kosto, mr. A.; staatssecretaris van Justitie, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 666** Vanaf 27 mei 1994: minister van Justitie.
Lubbers, drs. R.F.M.; minister-president, 1989 - 1994, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 667** Tevens minister van Algemene Zaken.
Maij-Weggen, J.R.H.; minister van Verkeer en Waterstaat, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 668** Melkert, drs. A.P.; minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 669** Nuis, A.; staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 670** Patijn, mr. M.; staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, 1994 - 1996

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2072](#)
Tot 2027 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 671** Ritzen, dr. ir. J.J.M.; minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 1990 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 672** Rooy, mr. Y.C.M.T. van; staatssecretaris van Economische Zaken, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 673** Schmitz, drs. E.M.A.; staatssecretaris van Justitie, 1994 - 1998, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 674** Simons, drs. H.J.; staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, 1990 - 1992
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 675** Sorgdrager, mr. W.; minister van Justitie, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 676** Terpstra, E.G.; staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 677** Tommel, D.K.J.; staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeleid, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 678** Vermeend, dr. W.A.F.G.; staatssecretaris van Financiën, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 679** Voorhoeve, dr. ir. J.J.C.; minister van Defensie, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Tevens minister voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken.
- 680** Vries, dr. B. de; minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 681** Wallage, drs. J.; staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen, 1990 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 682** Wijers, dr. G.J.; minister van Economische Zaken, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 683** Zalm, G.; minister van Financiën, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 684** Correspondentie met het Koninklijk Huis.
1989 - 1998 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2039](#)
Niet openbaar tot 2039
- 685** Brieven aan en verslagen van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.
1990 - 1998 pak
Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.

- 686-702** Brieven aan en verslagen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
1989 - 1998 15 pakken en 2 omslagen
Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.
- 686** 1989 nov. - 1990 dec.
687 1991 jan. - mei, omslag
688 1991 juni - dec.
689 1992 jan. - mei
690 1992 juni - dec.
691 1993 jan. - juli
692 1993 aug. - nov., omslag
693 1994 sep. - dec.
694 1995 jan. - juli
695 1995 aug. - dec.
696 1996 jan. - juni
697 1996 juli - dec.
698 1997 jan. - juni
699 1997 juli - okt.
700 1997 nov. - dec.
701 1998 jan. - mrt.
702 1998 apr. - juli
- 703** Stenografische verslagen van ordedebatten, toegezonden door de voorzitter van de Tweede Kamer, P. Bukman.
1997 - 1998 omslag
- 704** Stukken betreffende de beantwoording van kamervragen.
1997 - 1998 pak
- 705-707** Ingekomen en minuten van uitgegane memoranda.
1989 - 1998 1 pak en 2 omslagen
- 705** 1989-1990
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2066](#)
Tot 2021 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 706** 1991-1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073](#)
Tot 2028 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 707** 1998, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)
Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 708-709** Stukken betreffende de behandeling van verzoeken van diverse stichtingen en organisaties om zitting te nemen in een Comité van Aanbeveling.
1994 - 1998 2 pakken
Alfabetisch geordend op naam van stichting of organisatie.
- 708** A - L.
709 M - Y.
- 10.2.2 STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**
- 10.2.2.1 ORGANISATIE**
- 710** Memoranda ten behoeve van bijeenkomsten van de directiestaf.
1994 - 1996 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2027](#)
Niet openbaar tot 2027

711 Vergaderstukken ten behoeve van algemeen overleg (AO) met bewindslieden van diverse ministeries.
1997 - 1998 omslag

712 Stukken ter voorbereiding op de kabinetsformatie.
1996 - 1998 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029

10.2.2.2 TAKEN

10.2.2.2.1 Internationale betrekkingen

713 Stukken betreffende de voorbereiding op het Nederlands voorzitterschap van de Europese Gemeenschappen (EG), alsmede de uitvoering van werkzaamheden in het kader van het voorzitterschap.
1990 - 1992 pak

714 Stukken betreffende de voorbereiding en uitvoering van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid in EG-verband.
1990 - 1993 pak

715 Stukken betreffende de problematiek omtrent het opnemen van de Political Freedom Index (PFI) en Human Freedom Index (HFI) in het Human Development Report (HDR) van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP).
1991 - 1992 omslag

716 Stukken betreffende de herstructurering van de economische en sociale sectoren van de Verenigde Naties (VN).
1991 - 1993 pak

717 Stukken ter voorbereiding van een rondreis langs Lissabon, Madrid en Wenen ter introductie van het OS-programma tijdens het Nederlands voorzitterschap.
1997 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
Beperkt openbaar B

10.2.2.2.2 Deelname aan verschillende programma's

718 Correspondentie betreffende de voortgang van de operationalisering van het Stimuleringsprogramma Biotechnologie en Ontwikkelingssamenwerking (BTOS).
1989 - 1994 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025

719-720 Correspondentie betreffende het Nederlandse ondersteuningsbeleid ten behoeve van Midden- en Oost-Europa en Centraal-Azië in het kader van het West-Oost-Zuid-programma (WOZ-programma).
1989 - 1994 2 pakken

719 1989-1992

720 1993-1994

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)

Beperkt openbaar B

- 721** Stukken betreffende de uitvoering van het Programma Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties (ORET-programma) en van het Programma Milieu en Economische Verzelfstandiging (MILIEV).
1990 - 1994 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
Vroegere benaming van het ORET-programma: het Laag-Concessionele Leningen Programma (LCL-programma).
- 722** Stukken betreffende de voorbereiding van de Garantieregeling Particuliere Ontwikkelings- en Participatie Maatschappijen (POPM).
1990 - 1994 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Beperkt openbaar B
- 723** Stukken betreffende het verlenen van een bijdrage ten behoeve van de aanleg van een haven in de Gaza-strook in het kader van het programma Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties (ORET).
1993 - 1994 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 724** Stukken betreffende de problematiek omtrent de door Kloos Railway Systems BV en Egyptian National Railways (ENR) gesloten transactie, in het kader van ORET, voor de levering van spoorwissels.
1994 omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 10.2.2.2.3 Ontwikkelingssamenwerking in verschillende landen**
- 10.2.2.2.3.1 Indonesië**
- 725** Correspondentie betreffende de levering van verkeersbruggen aan Indonesië door Hollandia Kloos BV.
1988 - 1994 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.
- 726** Stukken betreffende de voorbereiding en totstandkoming van overleg met Indonesië in het kader van de bilaterale ontwikkelingssamenwerkingsrelatie.
1990 - 1992 omslag
- 727** Stukken betreffende de mensenrechtensituatie in Oost-Timor en het daarmee samenhangende regeringsstandpunt ten aanzien van de ontwikkelingssamenwerking met Indonesië.
1991 - 1993 pak
- 728** Krantenartikelen en persberichten betreffende de verbreking van de ontwikkelingsrelatie met Indonesië naar aanleiding van de schending van mensenrechten op Oost-Timor.
1992 pak
- 729** Stukken betreffende de behandeling en afwikkeling van zaken in het kader van de

verbreking van de ontwikkelingsrelatie met Indonesië naar aanleiding van de schending van mensenrechten op Oost-Timor.

1992 - 1993

pak

10.2.2.2.3.2 Suriname en de Antillen

730

Correspondentie betreffende de ontwikkelingssamenwerking met Suriname in het kader van de uitvoering van een economische aanpassings- en herstelprogramma en het Raamverdrag inzake Vriendschap en Nauwere Betrekkingen tussen Suriname en Nederland.

1989 - 1992

pak

731

Stukken betreffende de totstandkoming van het Raamverdrag inzake vriendschap en nauwere samenwerking tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Suriname.

1991 - 1994

pak

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)

Niet openbaar tot 2025

732

Stukken betreffende de ontwikkelingen met betrekking tot Suriname en de Surinaamse aanpassingsproblematiek.

1993

pak

Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.

733

Stukken betreffende de voorbereiding van de Tweede Toekomstconferentie (TC-II) op Curaçao inzake de vernieuwde staatkundige verhoudingen in het Koninkrijk.

1993

omslag

Aanleiding is het verlangen van Aruba om als land binnen het Koninkrijk te blijven.

10.2.2.2.3.3 Overige landen

734

Stukken betreffende het leveren van een bijdrage aan de berging van olie uit het in 1989 voor de kust van Antarctica gestrande Argentijnse vrachtschip "Bahia Paraíso".

1991 - 1993

omslag

735

Stukken betreffende de problematiek omtrent de relatie tussen ontwikkelingssamenwerking met Vietnam en het uitzettingsbeleid ten aanzien van de in Nederland verblijvende asielzoekers uit Vietnam.

1992 - 1994

omslag

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)

Beperkt openbaar B

736

Stukken betreffende de situatie in voormalig Joegoslavië en de daarmee samenhangende humanitaire hulpverlening aan de slachtoffers van de burgeroorlog.

1992 - 1994

pak

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)

Beperkt openbaar B

10.2.2.2.4 Overige aangelegenheden

737-741

Teksten van toespraken.

1990 - 1998

4 pakken en 1 omslag

737

1990-1992

738

1993

- 739 1994
 740 1995-1997
 741 1998, omslag
 Bevat persberichten, alsmede teksten van interviews en brieven.

742-743 Nota's en memoranda betreffende het beleid ten aanzien van het leveren van defensiematerieel aan ontwikkelingslanden.
 1991 - 1997 2 pakken
 Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.

742 1991-1995
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2026](#)
 Niet openbaar tot 2026

743 1996-1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
 Niet openbaar tot 2028

744-782 Nota's en memoranda betreffende het leveren van defensiematerieel aan ontwikkelingslanden in relatie tot ontwikkelings samenwerking.
 1992 - 1998 1 pak en 38 omslagen

744 Albanië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

745 Algerije, 1997 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

746 Angola, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

747 Argentinië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

748 Bahrein, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

749 Bangladesh, 1995 - 1996
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2027](#)
 Niet openbaar tot 2027

750 Bolivia, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

751 Bosnië, 1997 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

752 Botswana, 1995 - 1997, pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
 Niet openbaar tot 2028
 Bevat o.a. beantwoording van kamervragen.

753 Brazilië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

754 Chili, 1997 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

755 China, 1997 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

756 Colombia, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
 Niet openbaar tot 2029

757 Egypte, 1993 - 1997

- [Openbaarheid beperkt tot 01-01-2028](#)
Niet openbaar tot 2028
- 758** Filipijnen, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 759** Ghana, 1997 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 760** Griekenland, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 761** Hong Kong, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 762** India, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 763** Indonesië, 1996 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 764** Israël, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 765** Maleisië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 766** Mexico, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 767** Mozambique, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 768** Oman, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 769** Pakistan, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 770** Peru, 1994 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 771** Polen, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 772** Saoedi-Arabië, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 773** Singapore, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 774** Sri Lanka, 1996 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 775** Suriname, 1996 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 776** Thailand, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
- 777** Turkije, 1992 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)

- 778 Niet openbaar tot 2029
Venezuela, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
- 779 Niet openbaar tot 2029
Verenigde Arabische Emiraten, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
- 780 Niet openbaar tot 2029
Zuid-Afrika, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
- 781 Niet openbaar tot 2029
Zuid-Korea, 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
- 782 Niet openbaar tot 2029
Overige landen, 1995 - 1998
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2029](#)
Niet openbaar tot 2029
Alfabetisch geordend.
- 783 Stukken betreffende de voorbereiding, totstandkoming en uitvoering van de begroting 1994 ten aanzien van de ontwikkelingssamenwerking. 1993 - 1994 pak
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2025](#)
Niet openbaar tot 2025
- 784 Tekst van een op 28 maart 1994 afgegeven radio-interview voor EO-tijdsein, met geleidebrief. 1994 omslag
- 785 Evaluatierapport van oktober 1995 met betrekking tot het "Unicef Debt for Children Initiative" in Jamaica, met geleidebrief. 1997 omslag
- 10.3 GEDEPONEERD ARCHIEF**
- 10.3.1 PARTICULIER SECRETARIS**
- 786-789 Archief van de Particulier Secretaris (RS). 1989 - 1997 3 pakken en 1 omslag
Chronologisch geordend.
- 786 Memoranda, 1989 - 1992, omslag
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2068](#)
Tot 2023 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 787 Uitgegangene brieven, 1989 - 1994
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2070](#)
Tot 2025 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 788 Ingekomen en uitgegangene stukken inzake de voortgangswaarneming ten aanzien van de in het werkprogramma opgenomen beleidsvoornemens van het kabinet, 1990 - 1996
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2072](#)
Tot 2027 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
- 789 Brieven en memoranda, 1995 - 1997
[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2073](#)
Tot 2028 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Bevat veel stukken van RS-i.
- 790 Stukken betreffende de voorbereiding en evaluatie van de conferentie van de Global Coalition for Africa (GCA) van 23 - 28 november 1995 te Maastricht. 1994 - 1995 pak

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2026](#)

Beperkt openbaar A
Archief van de Particulier Secretaris extern (RS-e).

791

Vergaderstukken ten behoeve van vergaderingen van de Steungroep Herijking.

1994 - 1995

pak

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2026](#)

Beperkt openbaar A
Archief van de Particulier Secretaris intern (RS-i).

792

Uitgegane brieven en memoranda van de Particulier Secretaris (RS-II).

1995 - 1998

pak

[Openbaarheid beperkt tot 01-01-2074](#)

Tot 2029 niet openbaar, daarna beperkt openbaar A
Alfabetisch geordend.

793-794

Ingekomen stukken ten behoeve van de VN-conferentie voor menselijke nederzettingen (Habitat II) van 3 - 14 juni 1996 te Istanbul.

1996

2 pakken

Archief van de Particulier Secretaris (RS-i en RS-e).

793 1996 jan. - feb.**794** 1996 mrt. - mei